دوازده

تا زیاتر ئەو ڕۆژانە وەیاد بێنمەوە کە بۆ زێدی باوان گەڕاینەوە، زیاتر لە ڕاستیی قسەکەی ئیگیدیۆ دڵنیادەبم کە دەیگوت بۆنێك لە قەدیسانەوە دێ بەنێو چیاو دارستانەکاندا هەڵدەکاو دزە دەکاتە ماڵەکانەوە. ئیدی خەڵکی زەندەقیان دەچێ، ترس و دڵەڕاوکێ باڵیان بە سەردا دەکێشێ، دەکەونە بیرکردنەوە لە هەموو گوناهەکانیان، دەکەونە تێفکرین لە هەموو کردەوە ناچیزەو شەرمەزارانەکانیان، هەموو ئەو سوکایەتیی پێکردنانەی ڕۆحیان وەبیردەکەوێتەوە کە پێیانوابووە بیر چوونەتەوەو زەمەن چ ئاسەوارێکی لێنەهێشتوونەتەوە. دۆزەخ بۆ هەڵلوشینیان دەمی دادەپچڕێ، خەڵکەکە شپرزە دەبن، بۆنی هەوا دەکەن و ڕوویان بەو لایەدا

وەردەگێڕن کە بۆنەکە لێوەی هەڵیکردووەو ئیدی بەلەرزە لەرز بەرەو پیری دەچن.

ئەو برایانەی بۆ فرانسیسکۆس بەوەفابوون و لە پۆرتیۆنکولا مابوونەوە، بە پەلە کەوتنەخۆو فرانسیسکۆسیان لەسەر ئەرزەکە، لە کوختەکەیدا ڕاکشاند. ئیدی چ خوێنێك لەجەستەیدا نەمابوو، برایان دەوریاندا، ماچیاندەکردو لێکدا لێکدا لێیاندەپرسیی چما چۆن ئەو برینانە کەوتوونەتە جەستەی، لێیاندەپرسی لەخاچدراو لەنێو باڵەکاندا چۆناوچۆنیی درەوشاوەتەوەو ئەو وشانە چیی بوون کە بە ئەمانەت بەمی سپاردوون. بەڵام فرانسیسکۆس دەست و پێی شاردبۆوە، شادومانییەکی ڕووت، گا دەیهێنایە پێکەنین و گا دەیخستە گریان، ئەو ئیدی بەسەر ئازارەکەیدا زاڵببوو، هەستیدەکرد ئەوە خۆی نییە ئازار دەچێژێ، بەڵکو کەسێکیترە، ئەو ئیدی لەدونیا چوو بووە دەرێ و هەنووکەش بە میهرەبانییەوە لە هەموومانی دەنۆڕی.

بەردەوامیش خەڵك پەیتا پەیتا لە گوندو شارە دوورەکانەوە هوروژمیان بۆ زیارەتکردنی دەهێنا، ئەوانە

زیارەتکارانێك بوون کەبۆنی ئەو زاتە قەدیسە هەڵیدەگرتن و دەهاتن، هەندێکیان دووچاری نەخۆشیی ڕۆحیی و هەندێکیتریشیان موبتەلای نەخۆشیی جەستەیی ببوون، دەهاتن و دەستیان لەفرانسیسکۆسەوە دەداو پێوپلیان ماچدەکرد. ئەمیش تەنێ چەند وشەیەکی پێدەگوتن، چەند وشەیەکی ساکار کە ئەوان لەبیریان کردبوون: ئەڤین، یەك دڵیی، خۆنەویستیی، ئومێد، هەژاریی. هەنووکە ئەو وشانە لەسەر زاری بۆ یەکەمینجار مانایەکی قووڵی پڕ لەدڵنیياييەکی نهێنیی ئامێزیان لەخۆدەگرت، خەڵکەکە بەو وشانە سەبووریيان دەهاتەوە، سەریان سوڕمابوو لەوەی کە ڕزگاریی هێند هاسان و هێند لێیانەوە نزیکبووە، زۆر لەو خەڵکانە دوای زیارەتکردنی فرانسیسکۆس، هێند دەگۆڕان، هێند دەکرانەوە و هێند نەرم و نیان دەبوون کە کەسوکارەکانیان نەیاندەناسینەوە. ئەوسا ئەو خەڵکانەی تریش دەکەوتنە خۆو ڕێی زیارەتکردنی قەدیسیان دەگرتەبەرو بە عەزرەتەوە بوون لێویان بەدڵۆپێك لەو ئاوە نەمرە تەڕکەن کە لەلێوی فرانسیسکۆسەوە بەخوڕ دەڕژا.

ڕۆژێکیان فرانسیسکۆس شەکەت و ماندوو چاوانی لێکنا، منیش بە چیچکانەوە لەپاڵیدا دانیشتم، گەرمایەك بوو سووتێنەر، بە باوەشێنێکی لە گەڵای چنار چنراو خۆمانم باوەشێن دەکرد. خانمێکی بەساڵاچووی جلکی نەجیبزادان پۆش هات، زۆر بە دیقەت خۆی لەشاڵێکی ڕەشەوە پێچابوو، بە ئەسپایی نزیکبۆوە تا فرانسیسکۆس خەبەر نەکاتەوە، ئەوجا لەسەر ئەژنۆ لەپاڵیدا دانیشت. دانەوێوەو بێدەنگ دەست و پای فرانسیسکۆسی ماچکردو بەسەرپەنجەکانی قژە ئارەقاوییەکەی نەوازشکرد. نەوازشکردنەکەی هێند میهرەبانانە بوو کە ناچار بووم سەرهەڵبڕم تا بزانم ئەم خاتوونە نەجیبزادە ڕەشپۆشە کێیە. هەر لەفرانسیسکۆسی دەنۆڕی و چاوانی لەسەر نەدەتروکاند، لە ساتێکدا لێوی جوڵاندو گوتی: " کوڕەکەم....." وایگوت و دایە قوڵپی گریان.

ڕاچڵەکیم و تێگەیشتم. لەبەرخۆوە گوتم:" خاتوو پیکا، خاتوو پیکای نەجیبزادە...."

تۆزێك شاڵەكەی لابردو ڕوخساری وەدیاركەوت، پیر ببوو، ڕوخساری ڕەنگپەڕیوو پڕ بوو لە چرچ و لۆچ. سەری ڕاوەشاند.

- " ئاخ، برا لیۆن من كوڕەكەمم پێسپاردیت، تۆیش ئەمەت داومەتەوە!"

- " خاتوو پیكا من نا، بەڵكو خودا!"

سەری دانەواندو لەبەرخۆوە گوتی: " بەڵێ ... خودا......"

وایگوت و هەمدیس چاوە فرمێسكاوییەكانی بڕییەوە كوڕەكەی. لە ڕاستیدا هەنووكە كوڕە ئازیزەكەی وەك پارچەیەك پەڕۆی لێهاتبوو، پارچەیەك پەڕۆی شەلاڵ لە خوێن كە لەسەر ئەرزەكە كەوتبوو.

لەبەرخۆوە گوتی:" چما ئەمە كوڕەكەی منە؟ ئەمە فرانسیسكۆسەكەی منە؟"

وایگوت و لە فرانسیسكۆسی نۆڕی و دایەوە قوڵپی گریان و هەوڵیدا هەمدیس بیناسێتەوە.

فرانسیسکۆس چپەچپەکەی ژنەفت و چاوانی کردنەوە، دایکی بینی، ناسییەوەو دەستەکانی بۆ ڕایەڵکرد.

- " دایکە، دایکە، هاتیت؟"

- " کوڕەکەم ..... ئیدی نازانم بە چیی بانگتکەم، باوکەکەم، کوڕەکەم، ئەو پێنج برینە ماچدەکەم کە خودا پێیبەخشیویت. من هاتووم تا داوایەکت لێبکەم، ئەو شیرە وەیاد بێنەوە کە لە مەمکەکانی من هەڵتمژتووەو داواکەم ڕەتمەکەوە!"

- " یادمە، یادمە، دایکە هەموو شتێکم یادە، کاتێك چووم بۆ لای خودا، هەموو ئەوشتانەم لەگەڵ خۆدا بردو داواملێکرد بەرەکەتیان بدا. دایکە داواکەت چییە؟"

- " قژم ببڕە، بە خوشکە پیکا بانگمکەو ڕێمبدە لە دەیرەکەی قەدیس دامیانۆ پەنا بگرم. من ئیدی نە مێرد شك دەبەم و نە کوڕ، دەمەوێ خۆم لە دونیا گۆشەگیر کەم!"

- " ئەوە بەس نییە، دایکە ئەوە بەس نییە کە خۆت لە دونیا گۆشەگیرکەیت، تۆ دەبێ هەست بە خودا بکەیت و بڵێیت: سوپاس بۆ خودا، من ئیدی چ مێردم نییە، من ئیدی

چ کوڕم نییە! بەڵام خودام هەیە، هەموو شتێکم هەیەو دەمەوێ بچمە کلێسای قەدیس دامیانۆ، نەك لەبەرئەوەی ڕقم لە دونیایە، بەڵکو لەبەرئەوەی خودام خۆشدەوێ!"

خاتوو پیکا هەوڵیدا هەنسکە هەنسکی گریانەکەی پیش پێبخواتەوەو گوتی:" من دەچم بۆ کلێسای قەدیس دامیانۆ، چونکە خودام خۆشدەوێ. باوکە فرانسیسکۆس بەرەکەتم بدە!"

فرانسیسکۆس بە زەحمەت ڕاستبۆوەو دانیشت، من یارمەتیمدا. پاڵیدا بەو بەردەوە کە وەك باڵشت بەکاریدەهێنا.

- " چما سەروەت و سامانەکەت بەسەر هەژاراندا دابەشکردووە؟ ئایا بۆ خاتوونی پیرۆزی هەژاریی نووشتاویتەوەو کڕنۆشت بۆ بردووە؟ ئایا ئاسوودەو بە دڵێکی خۆشەوە، هەر وەك ئەوەی لەنەخۆشییەکی کوشندە چاك بوویتەوە، لەماڵە دەوڵەمەندانەکەت هاتوویتەتە دەرێ؟ ئایا هیچیتر لە دونیادا شکدەبەیت؟"

- " هیچ شتێك باوكە فرانسیسكۆس، هیچ شتێكیتر شكنابەم!"

ئەوجا دەستی نایە سەر سەری دایكی و بەرەكەتیدا:" خوشكە پیكا، بەرەكەتی منت لێبێ. بچۆ بۆ لای خوشكە كلاراو داوای لێبكە قژت ببڕێ و جبەیەكت بداتێ. خودا حافییز، ڕەنگە ئێمە ئیدی یەكتر نەبینینەوە!"

خاتوو پیكا دایە قولپی گریان. كەوت بەسەر سینگی كوڕەكەیدا، باوەشیكردەوەو بەرزیكردەوەو وەكو منالێكی چكۆلە بەسۆزەوە بەخۆیەوە گوشیی. پاشان توند شالە ڕەشەكەی لە خۆیەوە پێچاو ڕێگەی دەیرەكەی قەدیس دامیانۆی گرتە بەر.

فرانسیسكۆس ئاوڕیدایەوەو منی بینی.

- " برا لیۆن، خەڵكانێك كە باوەڕیان بە خودا نییە چۆن دەتوانن تا ئەبەد لەدایكیان جیاببنەوەو دڵیان وردوخاش نابێ؟ چۆناوچۆنیی دەتوانن بەرگەی عەزابی جودایی و ئەو تاڵی و تفتییە بێئەندازەیە بگرن؟ دڵی ئەو خەڵكانە وەك

چرایەکی پێکراوە کەخەریکە دەکوژێتەوە. برا لیۆن تۆ چ دەڵێیت؟"

من حەپەسابووم، ئاخر چیم گوتبا؟ چما ئەوەی خودای خۆشدەوێ ئیدی چ شتێکیتری لە دونیادا خۆش ناوێ؟ چ جۆرە سۆزێکی بۆ شتێکیتر لە دونیادا نییە؟ چما ئەوەی خودای خۆشدەوێ ڕۆحی ئاگری گرتووەو بە کلّپەکەی دایك و باب و خوشك و براكانی دەبنە خۆڵەمێش؟ بە کلّپەکەی شادومانیی و خەم دەبنە خۆڵەمێش؟ بە کلّپەکەی هەموو شتێك دەبێتە خۆڵەمێش؟

وەڵامیمدایەوە:" باوکە فرانسیسکۆس، دێتەوە یادم جارێکیان لە ئاسیزیی حەسحەسەکە لەنیوەی شەودا کەوتە هاوار هاوار: ئاگر کەوتۆتەوە! زەنگەکان کەوتنە زرنگەو خەڵکیی نیوە ڕووت بەهەڵەداوان هاتنە سەرجاددە. بەڵام چ ئاگرێك نەکەوتبۆوە، بەڵکو باوکە فرانسیسکۆس ئەوە ڕۆحی تۆ بوو ئاگری گرتبوو، لەناوجەرگەی ئەو ئاگرەشدا هەموو شتێك دەسووتا. بنۆڕە، هەنووکە ئەو ئاگرە چۆن دایکتی کردۆتە خۆڵەمێش!"

وەڵامی نەدامەوە، بەڵکە تەماشای دەست و پێوپلی خۆی کردو لێوی گەست، ڕەنگی پەڕیبوو.

- " باوکە فرانسیسکۆس ئازارت هەیە؟"

وەڵامیدامەوە: " بەڵێ برا لیۆن، کەسێك ئازاری هەیە!"

هەموو هێزی دایە بەر خۆی و هەستایە سەرپێ.

گوتی:" لێگەڕێ با ئازار بچێژێ، لێگەڕێ با لەنێو کلێپەکاندا بناڵێنێ، ئێمەیش سەرمان بەرز ڕادەگرین! ئەو سێ جحێڵەت دێتەوە یاد، (ئانانیاس)، (ئازاریاس) و (میسایل)، چ گۆرانییەکییان چڕیی کاتێك جەلادەکەی (بابیلۆن) خستنییە ناو کورەیەکی سوتێنەرەوە؟ وەرە ئەی شێری خودا، وەرە پێشێ، دەی با گۆرانیی بلێین و چەپڵە بکوتین! ئاخ گەر بمتوانیبا لەسەر پێی خۆم ڕاوەستابام و سەمام کردبا! من دەسپێدەکەم، تۆیش لە گەڵما بیلێرەوەو ڕیتمی گۆرانییەکە ڕاگرە!"

ئەوجا بە چەپڵە کوتانەوەو بە دەنگێکی بە زەوق و زاڵ کەوتە چڕینی گۆرانییەکە:

ستایشی خودا کەن، ئێوە ستایشی هەمو کارەکانی خودا کەن، بالۆرەی سوپاسگوزاریی بەسەردا بلێن و بەرزو پیرۆز ڕایگرن تا ئەبەد.

ستایشی خودا کەن، ئێوە ستایشی هەموو ئاوی ئاسمان کەن، ئێوە ستایشی هەموو گروپەکانی* کەن،

بالۆرەی سوپاسگوزاریی بەسەردا هەڵدەن و بەرزو پیرۆز ڕایگرن تا ئەبەد.

ستایشی خودا کەن، ئێوە ستایشی خۆرو مانگ و ئەستێرەکانی ئاسمانکەن،

بالۆرەی سوپاسگوزاریی بەسەردا بلێن و بەرزو پیرۆز ڕایگرن تا ئەبەد.

ستایشی خودا کەن، ئێوە ستایشی باران و سێبەر، ئێوە ستایشی هەموو ڕۆحەکانی کەن،

بالۆرەی سوپاسگوزاریی بەسەردا هەڵدەن و بەرزو پیرۆز ڕایگرن تا ئەبەد.

ستایشی خودا کەن، ئێوە ستایشی ئاگرو گەرمایی، ئێوە ستایشی سەرماو ئاو کەن،

---

* گروپ: مەبەست لە گروپەکانی بونیام و ئاژەڵ و پەلەوەرانە.

بالۆرەی سوپاسگوزاریی بەسەردا بلێن و بەرزو پیرۆز ڕایگرن تا ئەبەد.

ستایشی خودا کەن، ئێوە ستایشی زوقم و بەفرو بەستەڵەك کەن،

بالۆرەی سوپاسگوزاریی بەسەردا بلێن و بەرزو پیرۆز ڕایگرن تا ئەبەد.

ستایشی خودا کەن، ئێوە ستایشی ڕووناکیی و تاریکیی، ئێوە ستایشی ڕۆژ و شەو کەن،

بالۆرەی سوپاسگوزاریی بەسەردا بلێن و بەرزو پیرۆز ڕایگرن تا ئەبەد.

ستایشی خودا کەن، ئێوە ستایشی عەردو چیاو گردۆلکەکان،

ستایشی هەموو ئەو شتانە بکەن کە لەسەریان دەڕوێن،

بالۆرەی سوپاسگوزاریی بەسەردا بلێن و بەرزو پیرۆز ڕایگرن تا ئەبەد.

ستایشی خودا کەن، ئێوە ستایشی سەرچاوەو زەریاو ڕوبارو نەهەنگ کەن،

ئێوە ستایشی هەموو ئەو بوونەوەرانە کەن کە لە زەریاو وشکاییدا دەژین،

بالۆرەی سوپاسگوزاریی بەسەردا بلێن و بەرزو پیرۆز ڕایگرن تا ئەبەد."

گۆرانیی دبێژاو چەپڵەی دەکوتا، نائارامانە قاچی دەبزوواند، دەیویست سەما بکا بەڵام نەیدەتوانی، من هەرگیز فرانسیسکۆسم ئاوها خەنیی و شادومان نەبینیبوو. ئەو ئاگرەی بەرببووە ڕوخساری و دەیجوو، هەنووکە ببووە نوور. لەو ساتەوەختەوە کە لەخاچدراو لەئاسمانەوە خۆیدابوو بە سەریدا، ئیدی ئەم جەستەی سووکەڵەو دڵی لێوڕێژ ببوو لەمتمانەو ئیمان.

ئیتر هەرگیز نە بە شەوو نە بە ڕۆژ جێمنەدەهێشت، دوێنێش لە کازیوەدا، چاوانم کردنەوەو بینیم کە بێدەنگ پاڵیدابوو بە باڵشتەکەیەوەو زەردەخەنەی دەهاتێ.

- " باوکە فرانسیسکۆس، چ خەونێکی خۆشت بینیوە کە ئاوها ڕوخسارت پرشنگدەدا؟"

- " چما ئەو خوێنە نابینی کە لە لەشم دەچۆڕێ؟ برا لیۆن ئیتر من چ پێویستییەکم بەخەون هەیە؟ تا ئەلعان من گریاوم و سینگی خۆم کوتاوەو هاوارم بۆ خودا بردووە کە لەگوناهەکانم ببوورێ، بەڵام هەنووکە خودا دەبینم

ئیسفەنجێکی پێیەو خەریکی سڕینەوەی هەموو شتێکە، دواجار وی نە شمشێری پێیەو نە تەرازوو، بەڵکو ئیسفەنجێکی پێیە. گەر بمتوانیبا خودای میهرەبانم وێنە کێشابا، ئەوا وا وێنەیم دەکێشا کە ئیسفەنجێکی بە دەستەوە بێت. برا لیۆن، هەموو گوناهەکان دەسڕدرێنەوە، هەموو گوناهباران ڕزگاردەبن، برا لیۆن شەیتانیش ڕزگاری دەبێ، دۆزەخیش چ نییە جگە لە حەوشەی پێشەوەی بەهەشت!"

- " بەڵام ئاخر ...." ویستم بدوێم، بەڵام فرانسیسکۆس دەستی ڕایەڵکردو ڕێگەی نەدام بئاخڤم.

گوتی:" وس بە! گەورەیی خودا هەرزان فرۆشمەکە!"

*

ڕەوڕەوەی عەرد دەسوڕایەوە، وەرزی باران بارین داهات. فرانسیسکۆس چاوانی لێکدەنا و گوێی بۆ دەنگی ئاو ڕادەدێرا کەلە ئاسمانەوە بۆ سەر ئەرز دەڕژایەخوار. ڕوخساری وەك بەردێك کە باران تەڕی کردبێ دەدرەوشایەوە، داوای

لێکردم بیبەمە بەر دەرگای کوختەکە تا لەوێ دەست ڕایەڵکاو هەست بەو دلۆپانەی بارانکا کە بەر دەستی دەکەون.

لەپی دەستە پڕ لە ئاوەکەی پیشاندام و گوتی:" ئەمە دوایین بەشە سواڵیی منە!" ئەوجا دانەویۆەو بە چێژو سوپاسگوزارییەوە دەمی نا بە ئاوەکەوەو هەڵیمژت.

لەو کەشە شادومانییە ڕووتەدا، جەستەی شیدەبۆوەو وێراندەبوو، هەموو ڕۆژێك نیوەی جەستەی ڕۆدەچووە ژێر عەردەوەو نیوەکەی تریشی بەرەو ئاسمان هەڵدەکشا، بونیام دەیتوانی بە ئاشکرا ئەو دوو نیوەیەی فرانسیسکۆسیان پێکهێنابوو ببینێ کە لەیەکتر جودا دەبوونەوە.

ڕۆژێکیان گوتم: " باوکە فرانسیسکۆس، بەو زوویيە مەڕۆ، ئاخر هێشتا بازنەکە نەهاتۆتەوە یەك، تۆ هەمیشە بەعەزرەتەوە بوویت بۆ عیبادەت، دیدەنی مەرقەدی پیرۆز بکەیت، بەڵام هەر نەچوویت!"

فرانسیسکۆس زەردەخەنەیەکی هاتێ.

- " برا لیۆن چ گرنگ نییه، من بەهای ئەوەم نەبووە ئەو دیدەنییەم پێڕەوا ببینرێ، چ گرنگ نییە، مەرقەدی پیرۆز خۆی دێ بۆ دیدەنی من، بۆ دیدەنی منی گوناهبار."

بەردەوام و هەمیشە قوتابییە دێرینە ئازیزەکان لەهەموو لایەکەوە بۆ ماڵئاوایی کردن لەمامۆستاکەیان دەهاتن. بە هەواڵی ئەو وڵاتانەوە دەهاتن کە سەردانیان کردبوون تا پەیڤی ئەڤین و هەژاریی بە گوێی خەڵکەکەیدا بدەن، لە دارستانە بێڕوحمەکانی ئەڵمانیادا ژمارەیەك لەو برایانە شەهید کرابوون، لە فەڕەنسە بە تاوانی کوفر گرتبوویانن و ئیفلیجیان کردبوون، لەهەنگاریا شوانەکان سەگیان تێبەردابوون و جوتیاران بە ڕمی گا پێکابوویانن، لە شوێنانی تریش جلکیان بەبەرەوە نەهێشتبوون و لێگەڕابوون ڕووت و قووت لەنێو بەفردا هەڵبلەرزن. فرانسیسکۆس گوێی بۆ هەموو ئەو قسانە ڕادەدێراو ڕوخساری پرشنگیدەدا، خەنیی و بەختەوەر ستایشی ئەو برایانەی دەکرد کە عەزابی شەهادەت و سووکایەتیی پێکردنی خەڵکیان چەشتووە.

گوتی:" کامەیە شارێگەی بەهەشت؟ سوکایەتیی خەڵکیی. ئەی کورتترین ڕێگە کامەیە بەرەو بەهەشت؟ مردن!"

هەنووکە بێرناردۆ، جەنابی پێیترۆ، ماسیۆ، کێدرۆ، ڕوفینۆ، ئانگیلۆ، ئیرێنیۆو باوکە سیلڤێستێر بۆ سەردانی هاتن. خوشکە کلارا پەیامێکی ناردبوو:" باوکە فرانسیسکۆس، بەخششی خودا بەسەرتا بڕژێ مۆڵەتم بدەرێ تا بێم و ئەو ئاسەوارانەی سەر جەستەت بپەرستم!" فرانسیسکۆسیش وەڵامیدابۆوە: " خوشکە کلارا، تۆ پێویستت بەوە نییە ببینیت تا باوەڕبێنیت، تۆ پێویستت بەوە نییە لەمس بکەیت، خوشکە کلارا چاوانت لێکنێ و ئەوسا من دەبینی!"

- " باوکە فرانسیسکۆس، بۆچی مۆڵەتی نادەیتێ بێت و بتبینێ؟ چما بەزەییت پێیدا نایەتەوە؟ کارێکی زۆر میهرەبانانەی بەرامبەر دەکەیت گەر مۆڵەتی بدەیتێ بێت!"

- " بەزەییم پێیدا دێتەوە هەر بۆیە لێناگەڕێم بێت. برا لیۆن ئەو ئیدی دەبێ ڕابێ، دەبێ ڕابێ کە بەبێ جەستە

بمبینێ. برا لیۆن هەروەها دەبێ تۆیش ڕابێیت، هەموو ئەوانەش دەبێ ڕابێن کە منیان خۆشدەوێ!"

چاوانم لەشوێنێکی دوور بڕی تا نەمبینێ کە دەگریم. ئاخر تاسەم بەو ئامادەییە نەبینراوەی نەدەشکا، گەر ئیدی فرانسیسکۆسم نەبینیبا زایە دەبووم.

وابزانم فرانسیسکۆس بیرو خەیاڵاتمی خوێندەوە، چونکە زاری بۆ دڵنەوایی کردنم هەڵێنا، بەڵام هەر لەو ساتەدا دوایەمین کەس، برا ئێلیاس هات تا سڵاوو خودا حافیزیی لێبکا. ئەو هەر ئەلعان لەسەفەرێکی درێژ گەڕابۆوە، ئاڵتونێکی فرەی کۆکردبۆوەو بناغەی بۆ ڕۆنانی کڵێسایەك، کڵێسایەکی زۆر گەورە لە ئاسیزیی لێدابوو، کڵێسایەك بە نەخش و نیگارو چلچرای زیوین و ئەستونگەلی هەڵکۆڵراوو چەندین هۆدەو کتێبخانەیەکی بە دەوردا، لەو کتێبخانەیەدا برایان دەیانتوانی بخوێننەوەو وتووێژ سازدەن و نوتقی تێدابدەن.

فرانسیسکۆس دەستی نایە سەر سەری ئەو برا دەسەڵاتویستە.

- " برا ئێلیاس، خودایە تۆبە، پێموایە تۆ براکانمانت بە لاڕێدا برد، تۆ ئەو سەروەتە مەزنەی ئێمە، واتە هەژارییت وەلاناو ئازادیگەلی خەتەرناکت لەجێی ئەو چاکەخوازییە دێرینانە دانا کە بناغەی فیرقەکەی ئێمەیان لەسەر ڕۆنرابوو، ئەو چاکە خوازییانە یاساگەلی تۆکمەو پاکژ بوون و هەرگیز لەگەڵ ژیانی ئیسراحەت و ژیانی ئاسودەییدا نەدەهاتنەوە. ئەلعانیش بیستوومە ئاڵتوونت کۆکردۆتەوە تا کڵێسایەکی گەورەی پێ ڕۆبنێی، پێڵاو دەکەیتە پای برایان کەئیدی ئەوان ڕاستەوخۆ بەپای خۆیان بەسەر ئەرزدا نەڕۆن. گورگ هاتۆتە پشتیرەکەمانەوەو منیش وەك سەگێکی بەستراوە لەدەرەوەی پۆرتیۆنکۆلا دانیشتووم و دەوەڕم. برا ئێلیاس ئەرێ تۆ ئێمە بەرەو کوێ دەبەیت؟"

- " برا فرانسیسکۆس، بۆ ئەو جێگەیەی خودا بۆیم دەبا. خۆت دەزانیت، هەر شتێك ڕووبدا بە خواستی وی ڕوودەدا. زەمەن دەگۆڕێ و لەگەڵ زەمەنیشدا دڵی بونیادەم و لەگەڵ دڵی بونیادەمیشدا چاکەخوازییەکان دەگۆڕێن. بەڵام بێ خەمبە، من فیرقەکە بەو ئاقارەدا ڕێنوێنیی دەکەم کە

ڕۆحانییەت دونیا قۆرخکا، متمانەم پێبکە، وا خوێنی برایان خەریکە ئەو تۆوە ئاو دەدا کە ئێمە وەشاندوومانە!"

- " من متمانەی خۆم بە خودا بەخشیوەو ئیدی دڵنەوایی چ کەسێکی ترم ناوێ، ئاخر من کەسێکی خاکیی و نەخوێنەوارم و لەژیانمدا جگە لە گریان و سەماو ستران چڕین نەمتوانیوە چ شتێکیتر بکەم و هەنووکەش ناتوانم بیکەم. من دەڵێم، چ شتێك نیم جگە لەسەگێك کە لەدەرەوەی فیرقەکەدا بەستراومەتەوەو دەوەڕم. دەخوازم خودا ڕانومایيتکا، برا ئێلیاس من ئارامم و چ لەپێناویشتدا ناترسێم، لەبەرئەوەی دڵنیام خودا ڕانومایيت دەکا!"

ئێلیاس دەستی فرانسیسکۆسی ماچکردو بەپەلە چوو بەلای کرێکارەکانیەوە کەکەڵێساکەیان لە ئاسیزیی ڕۆدەنا. ئیرێنۆ لەوێ دانیشتبوو، گوێی لە قسەکانی بوو، هەرکە ئێلیاس ڕۆیشت، گوتی:

- " باوکە فرانسیسکۆس، دڵ گەلێك بەرفراوانە و وشەش گەلێك تەنگە بەبەری ئەوەی بونیام دەخوازێ لە دڵەوە بیهێنێتە سەر زوبان؟ چما ئیدی بۆچیی بئاخڤین؟ مۆڵەتم

بدەرێ بلوێرت بۆ بژەنم، باوکە فرانسیسکۆس، ئەوەیە زاری ڕاستەقینەو تۆ باشترە بەو زارە بۆ خەڵکیی بئاخڤیت. دەتوانیت بیژەنیت؟ دەی من فێرتدەکەم!"

دانەوێوە، کونەکانی بلوێرەکەی پیشاندا، پەنجەکانی بەرەو ژوورو بەرەو خوار پیایاندا هێنا، دەنگێکی قووڵ و بەرز لەبلوێرەکەوە هاتەدەرێ، فرانسیسکۆسیش چەمابۆوەو بە وردیی گوێی بۆ مامۆستای بلوێرژەن ڕادێرابوو.

- " برا ئێرێنۆ، هەموو ڕۆژێك وەرەو فێری بلوێر ژەنینمکە. ئاخ، بەرلەوەی بمردمایە، بمتوانیبا دوا نوێژم بە بلوێر کردبا! ئەلعان ئاوازێکی خۆشم بۆ بژەنە تا هەستی ئاسودەییم تێدا بوروژێ!"

ئێرێنۆ بەسەر بلوێرەکەدا نوشتایەوەو کەوتە ژەنین و گۆرانیی گوتن، ئاخر ڕۆژێك لە ڕۆژان وی گۆرانیی بۆ جوانیی دوڵبەرەکەی چڕیبوو، ئەلعانیش گۆرانی بۆ ستایشکردنی جووانیی خاتوو ماریا دەچڕیی، هەمان نەغمە، هەمان ژەنین، تەنێ بابەتی سترانی ئەڤینەکە شتێکیتربوو. فرانسیسکۆس گوێی بۆ گۆرانییەکە رادێرابوو، لەگەڵیدا

دەڕۆیشت و لەبەرخۆیەوە دەیگوتەوە، هالەکەی دەوری ڕوخساری بەرینتر دەبوو، چاڵوچۆڵییەکانی لاجانگە و گۆنای تژیی ببوون لە بڵێسە.

ڕۆژان تێدەپەڕین و ئیرێنۆ هەموو ئێوارەیەك دەهات و فرانسیسکۆس وەك شاگردێك گوێی بۆ ڕادەدێراو پەراوەی پەنجە دانانی لەسەر کونەکانی بلوێرەکە پێ دەکرد. وی خۆشحاڵبوو بەوەی لە فێربووندا بچێتە پێش تا بە زوویی بتوانێ بە نەغمەی بلوێر لەگەڵ خوداو خەڵکیدا بئاخڤێ.

ڕۆژێکیان کەروێشکە کێوییەك هات و بە ترسەوە خۆی لەنێو جبەکەی فرانسیسکۆسدا حەشاردا، دیار بوو ڕێوییەك کەوتبووە دوای و مرخی لە خواردنی خۆشکردبوو، چونکە ئێمە لە دوورەوە باقاندنە زلەکەیمان ژنەفت.

فرانسیسکۆس دەستی هێنا بە کەروێشکەکەداو هێند بە میهرەبانیی لەگەڵیدا کەوتە قسان، کە من حەپەسام، ئاخر ئەو هەرگیز ئەوەندە میهرەبان لەگەڵ هیچ کەسێکدا نەدووا بوو.

- " برا لیۆن دەستت بێنەو بینێرە سەر ئەم دڵە چکۆڵانەیە بزانە چۆن دەلەرزێ، هەموو ئازای گیانی دەلەرزێ، ببوورە برا ڕێوی، من لێناگەڕێم تۆ ئەم کەروێشکە بخۆیت. چونکە خودا ئەم کەروێشکەی بۆ من ڕەوانە کردووە تا گیانی ڕزگارکەم!"

ئیتر لەو لەحزەیەوە کەروێشکە کێوییەکە دەسبەردارمان نەبوو، ئەو ڕۆژانەی فرانسیسکۆس لەگەڵ مەرگدا دەجەنگیی، کەروێشکەکە کێلەکی دەکردو هەڵدەلەرزی و دەمی لە زادەوە نەدا.

مەڕو ماڵات و تەیرەکان فرانسیسکۆسیان زۆر خۆشدەویست، هەستیاندەکرد ئەویش ئەمانی خۆشدەوێ. ڕۆژێکیان کەسێك کەڵەشێرێکی کێویی پێ بەخشیی و فرانسیسکۆسیش بێئەندازە دڵی بەجوانیی ئەو تەیرە خۆشبوو. پێیدەگوت:" برا کەڵەشێری کێویی، مل هەڵبڕەو سوپاسی خودا بکە کە هێندە جوان خوڵقاندووتیت!" کەڵەشێرەکەش پەڕەکانی گیڤ دەکردەوەو وەك دەسەڵاتدارێکی گەورە بە ژێر هەتاودا پیاسەی دەکرد.

ڕۆژێکیان - گەر خۆم نەمدیبا باوەڕم نەدەکرد- لە ئالڤێرنا بە ژێر دار بەڕووەکاندا دەڕۆیشتین، گورگێکی تووڕە شالاّوی هێناو لەبەردەمماندا ڕاوەستا، وەرز وەرزی زستان و گورگەش برسیی. فرانسیسکۆس چووە پێشێ و هێورو لەسەرخۆ، وەك ئەوەی لەتەك هاوڕێیەکی ئازیزیدا بدوێ، لەگەڵ گورگەکەدا کەوتە قسان. گوتی:" برا گورگ، ئەی مەزنترین فەرمانڕەوای دارستان، ڕوخسەتمان پێ عەتا بفەرموو بۆ تاوێك بەژێر درەختەکانتا بڕۆین، ئەم کەسەی لە تەکمدا دەیبینی ناوی برا لیۆنەو لەبەرئەوە لەترسدا هەڵدەلەرزێ چونکە ناتناسێ، منیش فرانسیسکۆسی ئاسیزیاییم، ئێمە لەبارەی باوکمان، لەبارەی خوداوە دەئاخڤاین کە هەروەها باوکی تۆیشە. برا گورگ، تکات لێدەکەین قسە پیرۆزەکانمان پێ مەبڕە!"

کاتێك گورگەکە گوێی لەدەنگی بەسۆزی فرانسیسکۆس بوو، هێوربۆوە، چووە ئەولاوەو فرانسیسکۆسیش درێژەی بە پەیڤە زاهیدانەکانیدا.

بەڵام فرانسیسکۆس ڕووناکیی و ئاگرو ئاوی لە هەموو شتێکتر خۆشتردەویست.

زۆر جاران پێیدەگوتم:" برا لیۆن، ئەوە چ میهرەبانییەکە لەخوداوە! ئەم هەموو موجیزەیە چین کە ئەوها دەوریانداوین! کاتێ بەیانیان خۆر هەڵدێ و دونیا ڕووناکدەبێتەوە، بینیوتە چۆن تەیرەکان دەکەونە گۆرانیی چڕین، هەستتکردووە چۆن دڵمان لەنێو قەفەسەی سینگماندا ڕادەچڵەکێ؟ بینیوتە چۆن بەردو ئاو زەردەخەنە دەیانگرێ؟ کە شەویش دادێ، چۆن خوشکە ئاگر خێرەومەندانە دێ و سەردەکەوێتە چراکانمانەوەو ڕووناکماندەکاتەوە، یاخود لە ئاگردانەکەدا دادەنیشێ و چێشتمان بۆ لێدەنێ و زستانانیش گەرمان دادێنێ! برا لیۆن ئەی ئاو بۆ ناڵێیت، چ موجیزەیەکە ئاو! ببینە چۆن دەڕژێ و خوڕە خوڕ دەبێتە جۆگەلەو ڕووبارو بەرەو خوار دەڕژێتە زەریاوەو ستران دەچڕێ! ئیدی هەموو شتێك دەشوا و لەخۆی هەڵیاندەکێشێ و پاکژیاندەکاتەوە! کە تینووشمان دەبێ، چەند سازگارانە دەڕژێ و ناوەوەمان فێنکدەکاتەوە! ئیدی چۆناو چۆنیی جەستە خۆی لەگەڵ دونیاو ڕۆح خۆی لەگەڵ خودادا

ناگونجێنێ! برا لیۆن، کاتێك بیر لەهەموو ئەوانە دەکەمەوە، ئیدی نامەوێ بدوێم و نامەوێ لەوەندە زیاتر بڕۆم، بەڵکە تەنێ دەخوازم ستران بچڕم و سەما بکەم."

لەهەموو جێژنە گەورەکاندا، فرانسیسکۆس زێدەتر جێژنی لەدایکبوونی خۆشدەویست. جارێکیان ڕۆژی جێژنی سەری ساڵ کەوتبووە ڕۆژێکی هەینییەوە، یەکێك لە برا تازەکانیش کە ناوی مۆریکۆ بوو، نەیدەویست گۆشت بخوا. فرانسیسکۆس داوای لێکرد بێت و لەسەر سفرەکە لەلایەوە دانیشێ.

گوتی:" برا مۆریکۆ، کاتێك جێژنی لەدایکبوون دادێ، ئیدی چ هەینییەك نامێنێ. گەر دیوارەکانیش گۆشتیان خواردبا، ئەوا لە ڕۆژێکی ئەوهادا گۆشتم دەدانێ تا ئەوانیش جێژنی لەدایکبوونی مەسیحیان بگێڕایە. بەڵام ئەوان ناتوانن گۆشت بخۆن، لەبەر ئەوە گۆشتیان پێدا سواغدەدەم!"

وایگوت و پلێك گۆشتی هەڵگرت و هەر چوار دیوارەکەی پۆرتیۆنکولای پێسواغدا.

ئەوجا بە خۆشحاڵییەوە لەسەر سفرەکە دانیشتەوە.

گوتی:" گەر هاوڕێی پادشا بام، ئەوا داوام لێ دەکرد فەرمان دەرکا هەموو کەسێك لە ڕۆژی لەدایکبوونی مەسیحدا، دەبێ لەکێڵگەکانی خۆیان و لەسەر ڕێگەکاندا دانەوێڵە بۆ برا تەیرەکانمان ڕۆکەن، چونکە ئیدی زستانەو بەفر عەرد دادەپۆشێ و تەیرەکان چ شتێك شکنابەن بیخۆن. ئەو کەسانەشی گاو گوێدرێژیان لە تەویلەکانەکانیاندا هەیەو لەبەر خاتری مەسیح کە خۆی لە تەویلەدا لەدایکبووە، دەبێ لەو ڕۆژەدا بە ئاوی شلەتێن بیانشۆن و ژەمێك خۆراکیان بۆ بکەنە دووان. دەبێ دەوڵەمەندانیش لەو ڕۆژەدا دەرگاکانیان بخەنە سەر پشت و سفرە بۆ هەژاران ڕاخەن. لەبەر ئەوەی مەسیح لەو ڕۆژەدا لەدایکبووە، مەسیح، سەما، شادومانیی، ڕزگاریی!"

*

مانگی دیسامبەر هات و ڕۆژی لەدایکبوونی مەسیح نێزیکبۆوە. فرانسیسکۆس ڕۆژو سەعاتەکانی دەژماردن،

پەرۆشی هاتنی ئەو ڕۆژە مەزنەی مەسیحییان بوو، ئاخر ئەو لەو ڕۆژەدا مەسیحی وەك منالێکی تازە لەدایکبوو دەبینی.

گوتی:" ئەمە دووایەمین جێژنی لەدایکبوونە کە دەیبینم، سالانێکە گەرەکمە بۆ دوایەمینجار مەسیح وەك منالێکی چکۆلە ببینم و لەئاخوڕەکەدا دەسبدەم لەپێوپلە چکۆلەکانییەوە. برا لیۆن، دەبێ بەنوێژێکی مەزن ئاهەنگی ئەم جێژنی لەدایکبوونە بگێڕم و تا ئەبەد مالئاوایی لێبکەم!"

فرانسیسکۆس لەشار هاوڕێیەکی میهرەبان و ئیمانداری هەبوو ناوی جەنابی (ڤێلیتا) بوو، داوای لێ کرد بێت بۆ لای، ئەویش بە خۆشحالییەوە هات و دەستە بریندارەکانی فرانسیسکۆسی ماچکرد.

فرانسیسکۆس پێیگوت:" براکەم، زۆر حەز دەکەم ئەم ئاهەنگی جێژنی لەدایکبوونە لەگەڵ تۆدا بگێڕم، ئەلعان گوێڕادێرە چیم لەخەیالدایە. لەم دارستانەی نزیکمانەوە ئەشکەوتێك بدۆزەرەوە، براکەم، تکات لێدەکەم شەوی جێژنی لەدایکبوون، ڕێك هەر وەك ئەوەی بەیتلەحم، گایەك و

گوێدرێژێکی چکۆڵە، بۆ ئەوێ ببە، ئاخر ئەمە دووایەمین جێژنی لەدایکبوونمەو حەز دەکەم ببینم چۆن مەسیح هاکەزایی و خۆنەویستانە لەتەویلەکەدا لەدایکدەبێ تا خەڵکیی ڕزگارکاو منی گوناهباریش ڕزگارکا!"

هاوڕێکەی وەڵامیدایەوە:" باوکە فرانسیسکۆس، هەرچیت لەمن بوێ بە خۆشحاڵییەوە بەجێیدێنم، هەموو شتێك بەو شێوەیە دەبێ کە تۆ دەتەوێ."

وایگوت و دەستی فرانسیسکۆسی ماچکردو ڕۆیشت.

فرانسیسکۆس بە شادومانییەوە پێیگوتم:" لەدایکبوونی مەسیح دەبینم، لەخاچدان و ڕابوونەوەی دەبینم و ئەوجا دەمرم. سوپاس بۆ خودا کە گوڕی ئەوەی دامێ شادومانبم بەبینینی تەواوی بازنەکە: لەدایك بوون، لە خاچدان و ڕابوونەوە!"

ئیدی لەو ساتەوەختەوە بەدووا، فرانسیسکۆس هەموو غەم و ئازارەکانی بیرچۆوەو تەواوێك خۆی بۆ جێژنی لەدایکبوون تەرخانکرد.

پێیگوتم:" برا لیۆن، یارمەتیمبدە تا دوا جێژنی لەدایکبوون بەشادومانی و ئیمانەوە یادکەمەوە!"

هاواری بۆ ئیگیدیۆ کرد:" برا ئیگیدیۆ، تۆ ببەرە یوسف، گلۆڵەیەك لۆکە وەك ڕیش بنوسێنە بە چەناگەتەوەو خۆت بە گۆچانێکەوە ڕاگرە!"

(کێدرۆ) شی هەنارد بۆ شاخ تا دوو شوان لەگەڵ خۆیدا بێنێ. کە هاتن شوانێکیان پیرو چکۆڵەو بەخۆو هەتاوبردوو، ئەویتریان جحێڵ و بالوکەی زەردی تووکن بە گۆناکانییەوە.

فرانسیسکۆس بۆی ڕوونکردنەوە:" برایانی شوانم، لەشەوی جێژنی لەدایکبووندا، وەرن بۆ ئەو ئەشکەوتەی جەنابی ڤێلیتا پیشانتاندەدا، بەرخ و مەڕ لەگەڵ خۆتانا بهێنن. مەترسن، ئەنگۆ هیچ ناکەن، بەڵکو تەنێ لەبەر دەرکی ئەشکەوتەکەدا ڕاوەستن و خۆتان بەگۆچانەکانتانەوە بگرن و بنۆڕن بزانن چیی لەناوەوە لەناو ئەشکەوتەکەدا ڕوودەدا، جگە لەوە چ شتێکیتر مەکەن. ئێوە تەنێ ئەو شوانانە بن کە لەدایکبوونی مەسیح دەبینن!"

پەیامیشی بۆ خوشکە کلارا نارد:" بە خوشکە ئاگنێس بڵێ بێت بۆ ئێرە، شتێك هەیە دەمەوێ پێیبڵێم."

گوتی:" وی دەبێتە خاتوو مەریەم، لەبەرئەوە هەڵبژاردووە چونکە ناوی ئاگنێس* ە."

منیشی نارد بۆ پۆرتیۆنکولا تا چەند قوتابییەك بانگهێشتکەم، ئەوان دەبوونە فریشتەکان و دەبوو قومات و پەڕۆ بگرن بە دەستەوەو گۆرانیی: (ستایش بۆ خودا لە سەرێ و ئاشتیی باڵ بەسەر عەرددا بکێشێ و خۆشنوودیی بۆ ئینسان) بچڕن، دەبوو برا ئێرێنۆ یش لەوێ بێ و بلوێرەکەی بژەنێ و هەروەها باوکە سیلڤێستێر یشمان لەگەڵبێ.

ئێوارەی جێژنی لەدایکبوون، جەنابی ڤێلیتا جوابی بۆ ناردین کە هەموو شتێك ئامادەیەو وەرن بەخێربێن. ئێمەیش لای نیوەشەو کەوتینە ڕێ، چەند برایەك لەگەڵمان هاتن، بێرناردۆ، جەنابی پییێترۆ، ماسیۆو باوکە سیلڤێستێر. ئێرنیۆیش لەنزیك فرانسیسکۆسەوە دەڕۆیشت و بلوێری دەژەند.

---

* ئاگنۆس بە گریکیی واتە داوێن پاك، پاكژ. (وەرگێڕی سوێدیی)

ئاسمان تەواوێك سامالّ بوو، دونیا ڕووناك وەكی بلوورو شەو ئارام، ئەستێرەكان هێند نزم ببوونەوە كە خەریكبوو دەیاندا لەعەرد، هەر یەكێك لەئێمە ئەستێرەیەك بەژوور سەرییەوە بوو. فرانسیسكۆس وەكی بلّێی سەما بكا هەنگاوی دەناو لەناكاوێكڕا ئاوڕیدایەوە.

- " براینە، ئەرێ ئەمە چ بەختەوەرییەكە، ئەمە چ شادومانییەكی مەزنە كە دراوەتە ئینسان! پێتانوایە ئێمە دەچین چیی دەبینین؟ دەچین خودا وەكی منالّێكی چكۆلّە دەبینین! مەریەمی پاكیژە دەبینین كە شیری خۆی دەداتە خودا! فریشتەكان دەبینین كە دادەبەزنە سەر عەردو سترانی سوپاسگوزاریی دەچڕن! برا ئێرینیۆ بەرەكەتی منت لێ بێ، دەی بلوێرەكە لەشانت داگرەو گۆرانیی (سوپاس و ستایش بۆ خودا لە سەرێ، ئاشتیی بالّ بەسەر عەرددا بكێشێ و خۆشنوودیی بۆ ئینسان) بژەنەو بچڕە!"

ئەوجا خۆی بەمنەوە گرت و گوتی:" برا لیۆن، ناتوانم، ئەم حەمكە شادومانییەم پێ هەلّناگیرێ، ئاخر بنۆڕە چۆن

دەڕۆم، ئیدی پێوپلم نایەشێن، دوێنی شەو خەونێکم بینی، لەخەونمدا مەریەمی پاکیژە منالّەکەی لە ئامێزی مندا بوو!"

لەتەواوی گوندەکانی ئەو دەوروبەرەوە جوتیاران هاتبوون و بەمەشخەلّی هەلاّیساوەوە کۆبببوونەوە، تەواوی دارستانەکە ڕووناکببۆوە، پێشوەخت ئەشکەوتەکە جمەی دەهات لەخەلّکیی. فرانسیسکۆس دانەوێوەو چووە ژووریّ و برایانیش لەدوایەوە. ئاخوڕەکە کەوتبووە پشتەوەی ئەشکەوتەکەوەو پۆشرابوو بە کا، گایەك و گوێدرێژێکی چکۆلّەش بەئارامیی لەویّ ڕاوەستابوون، لەخواردن ببوونەوەو هەنووکە کاوێژیان دەکرد. باوکە سیلڤێستێر لەبەردەم ئاخوڕەکەدا، وەك بلّێی لەبەردەم میحرابدا ڕاوەستابیّ، کەوتە نزا خوێندن. لەمیانەی خوێندنەوەی ئینجیلدا، کاتێك گەیشتە پەیڤی (وە کاتێك وی کوڕە نۆبەرەکەی بوو، قوماتی کردو لە ئاخوڕەکەدا داینا .....) وایگوت و تیشکێکی شین ژوور ئاخوڕەکەی پۆشیی و ئیدی هەمووومان بینیمان کە فرانسیسکۆس دانەوێوەو ساوایەکی بەرزکردەوەو لە باوەشیگرت.

جوتیارەکان هاواریانکرد، مەشخەڵەکانیان ڕاوەشاندو بەدەمدا خۆیاندا بە عەردا، ئاخر موجیزەکەیان پێ بەرگە نەدەگیرا. من بۆ ساتێك سەرم هەڵبڕی و بینیم، ساواکەم بینی کە دەستە چکۆڵەکانی هەڵێناو هێنای بەڕیش و گۆنای فرانسیسکۆسدا، پێ چکۆڵەکانی جووڵاندو بۆی پێکەنیی. فرانسیسکۆس ساواکەی بەرزکردەوەو بەرامبەر مەشخەڵە هەڵایساوەکان دایناو هاواریکرد:" برایینە، سەیری ڕزگارکەری دونیا کەن!" هەمووان کەوتنەخۆو بەرەو پێشەوە شاڵاویانبرد تا دەست لەو منداڵە پیرۆزەوە بدەن، بەڵام تیشکە شینەکە کوژایەوەو هەمدیس تاریکیی داهاتەوە، ئێمە ئیدی چیتر فرانسیسکۆسمان لای ئاخوڕەکەوە نەبینی، ئاخر ئەو ڕۆیشتبوو، منداڵەکەشی لەگەڵ خۆیدا بردبوو.

جوتیارەکان بەمەشخەڵە هەڵایساوەکانی دەستیانەوە شاڵاویان بردە دەرێ و لەدارستانەکەدا کەوتنە گەڕان بەدوای فرانسیسکۆسدا، بەڵام ئیدی ئەو لەچ شوێنێك نەبوو! ئاسمان خەریکبوو ڕووناکدەبۆوە، ئەستێرەی بەیان دەدرەوشایەوەو

تەواوێك تەنها لەخۆرهەڵاتدا سەمای دەکرد، ئاخر ئیدی ڕووناکیی لەدایکببوو.

فرانسیسکۆسم لەدەرەوەی کوختەکەی بینییەوە، کەوتبووە سەر ئەژنۆو ڕوویکردبووە بەیتلەحم.

*

کە بۆ ڕۆژی دوایی بینیمەوە زەندەقم چوو، ئیدی جەستەی وەك هی بونیام نەمابوو، بەڵکو تۆپەڵێك ئێسکی لە جبەیەکی شڕو پڕەوە پێچراو بوو، لێوی لە سەرمادا شین هەڵگەڕا بوو.

دەستیم ماچکردو گوتم:" باوکە فرانسیسکۆس، ڕێگەمبدە داربێنم و ئاگرێکت بۆ پێکەم!"

بەڵام ئەو وەڵامیدامەوە:" برا لیۆن بڕۆ دەرێ و هەموو دونیا تەیکە، گەر بینیت لەکوختەکانداو لەماڵی هەژارانی هەموو دونیادا ئاگرێك پێکراوە، ئەوسا وەرەوەو ئاگردانەکەم بۆ داگیرسێنە. گەر تاقە بونیامێك لەدونیادا هەبێ

لەسەرمادا هەڵبلەرزێ، ئەوا دەبێ منیش لەگەڵیدا لەسەرمادا هەڵبلەرزم!"

هێور هێور سوێی برینەکانی سەختتر دەبوون، زۆر جاران دەمبینی بۆ ئەوەی بەرگەی ئازارەکەی بگرێ خۆی گرمۆڵە دەکرد. سەری هەڵدەبڕی و تەماشای دەکردم، هەمیشە ڕوخساری بەو ڕوناکیی نەمرییە پرشنگیدەدایەوە.

پێیدەگوتم:" ئێشی هەیە!"

- " کێ؟"

- " ئەو پیاوە!"

وایدەگوت و ئاماژەی بۆ سینگی خۆی دەکرد، ئاماژەی بۆ دەست و پێوپلی خۆی دەکرد.

شەوێکیان کوێرە مشکێك لەدەرگا لەگرێژنە چووەکەی کوختەکەوە هاتە ژوورێ و کەوتە گاز لێگرتن و کرۆژتنی پێوپلە خوێناوییەکەی فرانسیسکۆس. فرانسیسکۆس لە خەو ڕاپەڕیی و گوێم لێیبوو هێورو ئارام، وەك ئەوەی لەگەڵ زارۆکێکدا بدوێ، لەگەڵ مشکەکەدا کەوتە قسان. پێیگوت:"

مشکە کوێرەی برام، ئازاری دێ! مشکە کوێرەی برام، تو خودا بڕۆ، ئاخر ئازاری هەیە!"

بەیانییەکیان بینیم ڕووت و قووت لەسەر حەسیرەکەی ڕاکشاوەو هەڵدەلەرزێ.

گوتم:" باوکە فرانسیسکۆس، هەوا بێئەندازە ساردە، بۆچی خۆت ڕووتکردۆتەوە؟"

بەدگانەچۆقەوە وەڵامیدامەوە:" بیر لەو برایانەم دەکەمەوە لە تەواوی دونیادا کە سەرمایانەو من ناتوانم گەرمیانکەمەوە، لەبەر ئەوە دەمەوێ لەگەڵ ئەواندا سەرمام بێ!"

ڕۆژی دواتر پێیگوتم:" بڵێی ئەو برایانە چییان بەسەر هاتبێ کە بۆ ڕاگەیاندنی پەیڤی خودا چوونەتە دەرێ؟ ئەو کاتەی نووستووم و ئەو کاتەشی بێدارم ئەوانەم هەر لە خەیاڵدان. کوێرە مشکێکی برا دێ و بۆ ساتێك لەو خەیاڵەم دەپچڕێ، بەڵام مشکەی برام میهرەبانەو کە پێیدەڵێم بڕۆ، ئیدی بەڕێی خۆیدا دەڕوا. وا ئەلعانیش دانیشتووم و

چاوەڕێدەکەم. چاوەڕێی چیی؟ چاوەڕێی ئەوەی کەسێك بێ و پەیامێکم بۆ بێنێ!"

هێشتا قسەکەی تەواو نەکردبوو، کێدرۆ، کە یەکێك لە خاکیترین و خۆشەویستترین براکان بوو، لەبەر دەرگاکەوە وەدیارکەوت، پا پەتیی و جەستەی تژیی بەبرین و شەڵاڵ بەشادومانیی. لە یەکەمین ساڵانی برایەتییمانەوە بەخۆی و سوعبەتەکانییەوە هات بۆ لامان. جارێکیان برایەکمان نەخۆش کەوتبوو، لە حەژمەت (تا) وڕێنەی دەکردو دەیگوت:" ئاخ، گەر ڕانی بەرازێك هەبایە!" کێدرۆ گوێی لەو قسەیە بوو، دەمودەست خۆی گەیاندە دارستانەکە، لەوێ بەرازێکی بینی بەڕووی دەخوارد، بەرازەکەی کوشت و ڕانی لێکردەوەو ئەوسا بۆ پۆرتیۆنکولا گەڕایەوە، ڕانەکەی برژاندو خستییە بەردەم برا نەخۆشەکەمان. فرانسیسکۆس بەوەی زانی و سەرزەنشتی برا کێدرۆی کرد. پێیگوت: " براکەم، چما نازانیت نابێ دەس بۆ ماڵ و موڵکی خەڵکیی ببرێ؟ باشە بۆچی ئەمەت کرد؟"

- " لەبەرئەوەی ئەو ڕانە بەرازە براکەمانی شەفادا، بۆیە هەست بە چ عەزابی ویژدانێك ناکەم گەر ڕانی سەد بەرازیش ببڕم!"

-" بەڵام ئاخر ئەلعان شوانەی داماو کەوتۆتە گریان و شین و شەپۆڕو هەموو دارستانەکەی بۆ دۆزینەوەی ئەو کەسەی کە ئەوهای بەسەر بەرازەکەیدا هێناوە، تەیکردووە!"

- " برا فرانسیسکۆس، کەوایە خۆم دەچم و بەدوایدا دەگەڕێم و دەیدۆزمەوە، خەفەت مەخۆ، لەگەڵی پێکدێین!"

وایگوت و بەرەو دارستانەکە ڕایکرد، شوانەکەی بینی و باوەشی پێداکرد. پێیگوت:" براکەم، من ڕانی یەکێك لە بەرازەکانتم بڕی، تووڕە مەبە، گوێم بۆ ڕادێرە. ئاخر خودا بەرازەکانی بۆ بونیام ڕەوانەکردووە، یەکێك لەو بونیامانە نەخۆشکەوت و هاواریکرد: چاکنابمەوە تا ڕانە بەرازێك نەخۆم. دەی منیش بەزەییم پێیداهاتەوە، ڕامکردو ڕانە بەرازەکەم بۆ هێناو بۆمبرژاند، هەر کە خواردی نەخۆشییەکەی پەڕاند، ئەلعانیش دوعا بۆ خاوەن بەرازەکە دەکاو لەخوداش دەپاڕێتەوە لەو گوناهەی ببوورێ، کەواتە

تووڕە مەبە، دەی وەرە با باوەش بەیەکدا بکەین، ئێمە هەموومان براین، هەمووومان زارۆکی خوداین. تۆ خۆتت بەختەوەر کرد، ئاخر تۆ کارێکی خێرت لەپێناوی خودادا ئەنجامداو منیش لەئەنجامدانی ئەو کارە خێرەدا یارمەتیمدایت، دەی وەرەو باوەشم پێداکە!"

شوانەیش کە یەکەمجار تووڕە بوو، وردە وردە هێوربۆوە، باوەشی بە کێدرۆدا کردو ماچیکرد. گوتی: " دەتبوورم، بەڵام گەر خودات خۆشدەوێ، لەمەولا شتی وەها مەکە!"

کاتێك فرانسیسکۆس چیرۆکەکەی کێدرۆی سەبارەت بە وتووویژەکەی خۆی لەگەڵ کابرای شواندا ژنەفت، لە دڵەوە دای لەقاقای پێکەنین. گوتی:" حەیف، کە دارستانێکی پڕ لەکێدرۆی وەك تۆمان نییە!"

ئەلعانیش کێدرۆ پەیامێکی گرنگی بۆ ئێمە پێبوو، چونکە دیقەتی دەداین و چاوانی پرشنگی دەدا. بەری دەستی هێنا بە دەمیداو گوتی :

- " باوکە فرانسیسکۆس، من لە (ڕیمینی) یەوە دێمەوە، نازانم چۆن بتوانم هەموو ئەو شتانە بگێڕمەوە کە بەرلەوەی

بێم بۆ ئێرە، بینیومن و ڕووبەڕووم بوونەتەوە! باوکە فرانسیسکۆس، دیاربوو گوندنشینەکان من بە تۆ تێگەیشتبوون، ژن و پیاو، یەك لەدوای یەك بەرەو لام ڕایاندەکرد تا دەستم ماچکەن، نەخۆشەکانیان لەگەڵ خۆدا هێنابوو تا شەفایان بدەم، بەڵام چۆناوچۆنیی دەمتوانی شەفایاندەم؟ دەستم دەنایە سەر سەریان، هەر وەك ئەوەی تۆ دەیکەیت، بەڵام خەیاڵم لای شتێکتر بوو، خەیاڵم لای ئەوە بوو چۆن بتوانم لەو هەموو خەڵکە خۆم ڕزگارکەم کە هاواریاندەکردو هوتافیان دەکێشاو شاڵاویان دەهێنا تا پێوپلم ماچکەن. ڕۆژێکیان فیلێکم بۆ هات. ئەوە بوو کاتێك لە گوندێك نزیك دەبوومەوە- گوندێکی نزیك ڕیمینی - زانیم خەڵکێکی زۆر هاتوونەتە دەرێ تا بمبینن. باشە چیم کردبا؟ دوو منالم بینی تەختەیەکیان لەشێوەی ئەسپەدارینەدا دانابوو، لەملاولایەوە دانیشتبوون، لەسەری بەرزدەبوونەوەو نزمدەبوونەوەو پێدەکەنین. دەسوبرد بەرەو لایان ڕامکرد. گوتم: (منالینە، منیش دەمەوێ گەمە بکەم، ئێوە هەردووکتان لەسەر لایەکی دانیشن و منیش هەر خۆم بە

تەنیا لەسەر لاکەی تری دەبم و بەرزو نزمتان دەکەمەوە!"
ئەوسا کەوتینە هەڵبەزو دابەزو پێکەنین. زیارەتکەران هاتن، قەشە بە ئینجیلێکی لە بەرگی زیوین گیراوو چڵی پیرۆزەوە لەپێشیانەوە بوو، کاتێك منیان بینی گەمە دەکەم و پێدەکەنم، ڕوخساریان تێکچوو، چاوەڕێیانکرد تا من لەگەمەکەم ببمەوەو ئەوسا بکەومە بەرەکەتدان و شەفادانی ئەو چەند نەخۆشەی کە لەگەڵ خۆیاندا هێنابوویانن، چاوەڕێ بوون و هەر چاوەڕێ بوون تا من لەسەر ئەسپە دارینەکە هەستم! ئاخرییەکەی بە تووڕەیی گوتیان:" حاشا ئەمە قەدیس نییە، بەڵکو شێتە! دەی وەرن با بەڕێگەی خۆماندا بڕۆین!" وایان گوت و ڕۆیشتن. دەی منیش لە خودام دەویست! ئەوسا لە ئەسپە دارینەکە هاتمە خوارەوەو ڕێگەی ڕیمینی یم گرتە بەر!"

فرانسیسکۆس پێکەنی.

- " برا کێدرۆ، بەرەکەتی من یاوەرت بێ، باشترە خەڵکیی بە شێتمان بزانن وەك لەوەی بە قەدیسمان بزانن. ئەمەیە خۆنەویستیی پیرۆز!"

پرسیم:" برا کێدرۆ، باشە تۆ چیت دەکرد لە ڕیمینی؟ دیارە شتی زۆر لە هەگبەکەتایە بۆمانی بگێڕیتەوە!"

- " زۆر، براکەم زۆر زۆر، موجیزەیەکی گەورە! گەر بەچاوانی خۆم ئەوەم نەدیبا، هەرگیز باوەڕم نەدەکرد. بیرتاندێتەوە لەپۆرتیۆنکولا قوتابییەکی ڕەنگپەڕیومان هەبوو ناوی (ئانتۆنیۆ) بوو. باشە، خودایە تۆبە، هەنووکە وی بۆتە قەدیس! ئا، ئا قەدیسێك کە موجیزە دەنوێنێ! باوکە فرانسیسکۆس، ئەویش وەك تۆ کە جارێکیان پەیڤی خودات بەگوێی تەیرەکاندا دا، ئەویش لە ڕیمینی پەیڤی خودای بە ماسییەکان ڕادەگەیاند، پێمەکەنە، من بەم هەرتك چاوانەی خۆم ئەوەم بینی. لەو شوێنەی ڕووبارەکە دەڕژێتە زەریاوە، ئانتۆنیۆ ڕاوەستابوو، خۆزگە دەتانبینی، نەدەناسرایەوە، درێژو باریك، گۆنا بەقووڵاچوو، چاوانی دەتگوت دوو کونی ڕەشن، وا پێدەچوو کوێر بێ، دەستەکانیشی - خودای گەورە - هەرگیز دەستێکم لە ژیانمدا نەبینیوە هێندە درێژ و پەنجە گەلێکم نەبینیوە هێندە باریك و گورج بن، گۆچانێکی بەدەستەوەو دەستی دوو قەد لە گۆچانەکەیەوە ئالابوو.

خەڵکانێکی زۆر لەدوایەوە ڕاوەستابوون و زوربەشیان خەڵکانی بێئیمان بوون. ئانتۆنیۆ پێیگوتن: (دوامکەون، من دەچم بۆ قەراغ زەریا، وەرن لەوێ ببینن ئەو پەیڤانەی کە من بە گوێی خەڵکیدا دەدەم، تاقە پەیڤ و ڕاسترین پەیڤن، وەرن و بە چاوانی خۆتان ببینن و ئەو کات ئیمان دێنن!)

ئەوانیش دوایکەوتن و بەرەو خواربوونەوە بۆ قەراغی زەریاو منیش لەگەڵیاندا چووم. ئانتۆنیۆ دانەوییەوەو پەنجەکانی بە ئاوی زەریا تەڕکردو خاچی کێشا، ئەوجا تا ئەژنۆ چووە ئاوەکەوەو بە دەنگێکی بەرز هاواریکرد:" ماسییەکانی برام لەزەریاو ڕووباردا، بە ناوی باوکی ئاسمانان سوێندتان دەدەم، وەرن و گوێ لەپەیڤی حەقی خودا ڕادێرن!" هەر کە وایگوت، زەریا کەفی چڕاند، ڕوبار سەریکردو ماسییەکان هێور هێور کۆبوونەوە، هەندێکیان لەدووری دوورەوە هاتن و هەندێکیان لە قولاییەوە سەریان دەرهێنا، هەموو جۆرە ماسییەکیان تێدابوو: ماسیی دڕکدار، نقە، دۆلفین، نەهەنگ، ماسییە موسا، ماسیە باڵدار، شمشێرە ماسیی، سوورە ماسی، ماسییە بەردینە، بۆقە زەریایی،

ماسییە سکۆڤیل و ماسییە ئاڵتونیی... ئاخر چۆن دەتوانم ئەو هەموو جۆرە بژمێرم، ماسیگەلێك کە لە شوێنێکدا دەژین، ماسیگەلێك کە سەریان لە کەفی زەریاوە دەهێننەدەر، ماسیگەلێك کە وەك ئاژەڵی دڕندە بەدووی نێچیرەوەن، ڕوبارو زەریا جمەیان دەهات لەماسی، ماسییە چکۆڵەکان ڕیزی پێشەوەیان گرت، ماسییە مام ناوەنجییەکان لەدوای ئەوانەوەو ماسییە گەورەکانیش دوور لەقولآیی ئاوەکەدا، هەموویان سەریان لە ئاوەکەوە هێنابووە دەرێ و گوێیان ڕادێرابوو. کاتێك هەمووان کۆبوونەوە، ئانتۆنیۆ دەستی ڕایەڵکردو بەرەکەتیدان و دەسوبرد بەدەنگێکی بەرز کەوتە نوتقدان:" برایانی ماسیم، ئێوەم بانگکردووە تاهەموومان پێکەوە سوپاسی باوکی ئاسمانمان بکەین، سوپاسیکەین بۆ ئەو هەموو بەخشندەیی و شادومانییە، بۆ ئەو هەموو سەروەتەی کە بەخشیویەتییە ئەنگۆ! ئاو توخمێکی سێینەی بەرەکەتدراوە، توخمێکی زولآڵ و پاکژو ڕوونە. کاتێك هەتاو بێ و ئاو ئارامبێ، ئەنگۆ دێنە سەر ڕووی ئاوو گەمە دەکەن، کاتێك کە زریانیش دەبێ، ئێوە

دەچنە قوڵایی ئاوەوە، دەچنە ئەو شوێنەی کە هێورو ئارامەو لەوێ لەزەت دەبەن. برایانی ماسیم، خودا چ ڕەنگ و چ زیرەکیی و چ جووانییەکی بە ئەنگۆ بەخشیوە! کاتێك لافاوی گەورە هات و هەموو ئاژەڵانی سەر عەردی غەرقکرد، بە تەنێ ئێوە بوون کە هێورو دڵنیا لە ئاوەکەدا مەلەتان دەکرد. کاتێك (یۆناس) پێغەمبەریش کەوتە زەریاوە، ئەوە ئێوە بوون داڵدەتانداو دوای سێ ڕۆژان گەڕانتانەوە بۆ سەر عەرد. ئێوە بە درەوشەترین زێڕو زیوی ئاون، خودا بێئەندازە ئێوەی خۆشدەوێ، ناخوازێ قڕتان تێکەوێ، ئێوە نەمرن بەو هەزاران هەزار گەرایەی کە دایدەنێن. سەرتان هەڵبڕن و سوپاسی خوداکەن، بەرەکەتی منتان لێبێت، ئەمێستایش خودا حافییز!"

ماسییەکان دەمیانکردەوەو جوڵاندیان، ڕەنگە بالۆرەیەکیان چڕیبێ و بەڵام من گوێم لێنەبووبێ. پاشان هەموویان بە شادومانییەوە بڵاوەیان لێکردو کلکیان ڕادەوەشاند، زەریاو ڕووبارەکەش کەفیان دەچڕاند. خەڵکەکە تاسان، بەسەر پای ئانتۆنیۆدا کەوتن. هاواریانکرد: (برا

ئانتۆنیۆ تۆ ڕاستدەکەیت، ماسییەکان دەنگی تۆیان ژنەفت، ئەی ئیتر ئێمە چۆن دەبێ نەیژنەفین؟ بڕۆو ڕێنوێنمانبە!)

ئیدی ئانتۆنیۆ لەپێشەوە ڕۆیشت و ئێمەیش هەمووومان بە خۆشحالێی بۆ ڕیمینی گەڕاینەوە، چووینە کلێساو سوپاسی خودامان کرد."

ئەو قسانە ئارەقەیان بە کێدرۆ کردبۆوە. وەك ماسییەك کە هەر ئەلعان لە زەریاوە هاتبێتە دەرێ، جەستەی بریقەیدەدایەوە.

فرانسیسکۆس بە وروژاویی دەستی هەڵبڕی. گوتی:" سوپاس بۆ خودا، من دەمرم و یەکێکیتر لەدایکدەبێ، نەمرە تۆوی خودا لەسەر عەرد. من ئیتر لەوەندە زیاتر ناتوانم، ڕوناکیی چاوانم کوژاونەتەوە، وەك خۆرێك ڕوو لە ئاوابوونم. بەلاّم ئەو جحێلّە، تژییە لە گوڕو شادومانیی و ئاگر، ئەو خۆرێکە کە هەلّدێ، سلاّوی لێبکەن!"

ئەوجا دەستی بەرەو ڕیمینی هەڵبڕی.

- " برا ئانتۆنیۆ سەرکەوتوو بیت، بە بەرەکەتی منەوە بەرەو ئەو جێگایانە بچۆ کە من نەمتوانیوە بچم!"

هەموومان بێدەنگبووین. چاوانم لێکنا، خۆرێکم بینی ئاوادەبوو، خۆرێکم بینی هەڵدەهات، تفتیی و تاڵیی و هەراو زەنایەك لە دڵمەوە سەریاندەکرد. چاوانم کردنەوەو بە میهرو سۆزێکی بێئەندازەوە لە فرانسیسکۆسم ڕووانی. هەنووکە سەری داگرتبووە نێوان ئەژنۆکانی و لەنەشوەیەکدا ڕۆچووبوو، ئاخر ئەو ئیدی هیچی نەدەژنەفت، هیچی لەدەوروبەری خۆیدا نەدەبینی، ئەو ئیدی دوور کەوتبۆوە.

کێدرۆ چاوێکی لێداگرتم، دانەویمەوە تابزانم دەیەوێ بڵێ چیی، گوتی:" دەچم دار دەهێنم تا ئاگرێك بکەمەوە!"

- " ئەو ئاگری ناوێ برا ئانتۆنیۆ، نایەوێ خۆی گەرمکاتەوە، ئاگر مەکەرەوە، دوایی گلەییمان لێدەکا!"

- " با گلەییمان لێبکا، من خۆم دەمەوێ گەرمم بێتەوە!"

بە پڕتاو چووە دەرێ و دوای ساتێك بە باوەشێکی پڕ لە دارو چیلکەوە گەڕایەوە، دارو چیلکەکانی خستە نێو ئاگردانەکەوەو ئاگریکردەوە. فرانسیسکۆس نوقووم لە ئەفسونداو نە ئێمەی دەبینی و نە قسەکانیشمانی دەژنەفت.

بڵێسەی ئاگرەکە بەرزبۆوەو کوختەکەی ڕوناك کردەوە، من بەتاسەوە خۆم لە ئاگردانەکە نزیکخستەوە، پشت و زگ و دەست و پێوپلم دایە بەر تینی ئاگرەکە، تەواوێك گەرمبۆوەو چێژی گەرمایی گەییبووە مۆخی ئێسکەکانیشم. ئەوسا من و کێدرۆ لەبەر ئاگرەکەدا دانیشتین و بەدزێوە زەردەخەنمان دەهاتێ، ناو بەناو سەرنجێکمان دەدایە فرانسیسکۆس تا بزانین چما هەست بە تینی گەرماکە دەکاو کەنگێ دەکەوێتە لۆمە کردنمان.

کێدرۆ ئامۆژگاریی کردم:" برا لیۆن، تۆ دەبێ زۆری لێبکەیت، شەوانە کە دەنوێ، ئاگر بکەوەو وا بنوێنە نەتزانیوە، خواردنی بدەرێ، بێئەوەی بە خۆی بزانێ لە جبەکەیەوە بپێچە، مەهێڵە هیچی لێبێت، ئاخر ئێمە لە کوێ دەتوانین ڕێنوێنێکی وەکی ئەومان دەسکەوێ کە ڕێك بەرەو بەهەشتمان بەرێت، چما تۆ بیرت لەمە کردۆتەوە؟"

- " ئاخر ئەو خۆی نایەوێ، برا کیدرۆ من ناتوانم وا بکەم، منیش لەگەڵ ئەودا سەرمام دەبێ، منیش لەگەڵ ئەودا برسییم دەبێ!"

- " برا لیۆن ئافەرینت دەکەم کە ژیانێکی ئەوها سەختت لەگەڵیدا دابەشکردووە، ژیانێك کە سەروو توانای بونیامە، ئەریٚ چۆن دەرەقەت دێیت؟"

- " دەرەقەت نایەم برا کێدرۆ، زۆر لەخۆم دەکەم و زیاد لە توانای خۆم سەرفدەکەم، ئەمەش لەئیمانەوە نییە، بەڵکو لەغیرەتەوەیە، شەرمدەکەم بگەڕێمەوە، ئەگینا دەگەڕامەوە!"

- " شەرم لە کیٚ؟"

- " لە هەمووان، لە خودا، لە خەڵکیی، لە خۆم!"

- " چما ناتەویٚ ناو بەناو لەجێژنێکدا خواردنێکی خۆش بخۆیت، قومێك شەراب بخۆیتەوە؟ لە نوێنێکی نەرمدا بنوویت؟ ئاخر خودا هەموو ئەوانەی بەخشیوەتە ئینسان، حەیفە دەسبەرداریان بیت. سوپاس بۆ خودا من ژیانێکی خۆش بەسەر دەبەم، هەر لەبەرئەوە کاتێك نوێژ دەکەم و سوپاسی خودا دەکەم، نزاکانم هەر بەتەنیٚ لە دڵمەوە نایەنە دەرەوە، بەڵکە لە زگ و دەست و پێوپلە گەرمداهاتووەکانیشمەوە، لە تەواوی جەستەمەوە دێنە

دەرێ. برا لیۆن، هەموو نهێنییەکە ئەوەیە کە فەزیلەت یەکانگیری حەزو چێژ بکەیت!"

زەردەخەنەیەکم هاتێ. گوتم:" ئای برا کێدرۆ، گەر تۆ پێشەوامان بایت، ئەوسا هەمووومان باشخۆرو زگ تێر دەچووینە دۆزەخەوە!"

کێدرۆ زاری هەڵێنا بۆ ئەوەی وەڵامم بداتەوە، بەڵام گوێمان لە فرانسیسکۆس بوو جولا، هەناسەمان لە خۆ بڕی و دڵمان کەوتە تەپە تەپ. ئاوڕیدایەوە، ئاگرەکەی بینی و هاوارێکی لێهەستا.

- " ئەوە چییە؟ کێ ئاگری کردۆتەوە؟ خێرا ئاو بێنن و بیکوژێننەوە!"

کێدرۆ باوەشیکرد بەئەژنۆی فرانسیسکۆسداو گوتی:" باوکە فرانسیسکۆس، ئەی حەواری ئەڤین، ئەوە خوشکە ئاگری ئێمەیە، بۆچی دەتەوێ بیکوژیت؟ چما بەزەییت پێیدا نایەتەوە؟ ئاخر ئەویش کیژی خودایەو خێری ئێمەی دەوێ، هەر لەبەر ئەوەیشە هاتووەو لەئاگردانەکەدا دانیشتووە. گوێڕادێرە چۆن هاوار دەکا، گوێت لێیەتی؟ برا

فرانسیسکۆس، ئەو دەڵێت: منیش مەخلوقی خودام، مەمکوژن!"

فرانسیسکۆس بێدەنگبوو، وشەکانی کێدرۆ ڕۆچووبوونە دڵییەوە.

به پێکەنینەوە گوتی:" برا کێدرۆ، تۆ بونیامێکی بێژیت، ئەوەتا هاتیت و بە فێڵەکانت قلێت کردینەوە!"

ئەوجا ڕوویکردە ئاگرەکە، گوتی:" خوشکی ئاگرم، ببوورە، من لە کوختە هەژارانەکەم وەدەرت نانێم، بەڵام تکات لێدەکەم ، جارێکتر مەگەڕێرەوە بۆ ئێرە!"

وایگوت و بەرەو لای دەرگاکەوە چوو، لەوێداو لە دوور دووری ئاگرەکەوە دانیشت.

*

ڕۆژی دواتر شەبەق فرانسیسکۆس کێشای بەپێمدا.

- " برا لیۆن هەستە، کوختەکە زۆر گەرمە، جێگەکەمان ڕاحەتە، وەرە دەچین بۆ کلێسای قەدیس دامیانۆ. کوختێك لە

دەرەوەی کڵێساکە هەیە، دەخوازم لەوێ بمێنمەوە، ئەی تۆ لەوێ دەمێنیتەوە؟ بەرگە دەگریت؟ بزانە گوڕی ئەوەت هەیە یان نا؟ بۆ هەر کوێیەك دەچیت ئازادیت. ئاخر من زۆر ئازارمداویت، ئەی شێری خودا بمبوورە!"

لەڕاستیدا زۆر ئازاری دابووم، بەڵام لەئەڤینە گەورەکەیەوە ئازاریدابووم. قنج هەستامە سەر پێیان.

- " باوکە فرانسیکۆس، بۆ هەر کوێیەك بچیت منیش دێم، ئاخر تازە کەشتییەکەم سووتاندووەو ئیدی چ ڕێگەی گەڕانەوەم نییە!"

- " کەواتە برا لیۆن دەی بەڕێکەوە با بڕۆین، منیش کەشتییەکەم سووتاندووەو چ ڕێگەی گەڕانەوەم نییە! وەرە ژێر باڵم تا نەکەوم، هێشتا دونیا تاریکە!"

سەرمایەك بوو وێنەی نەبوو، ئاسمان تاریك و شینباو، تەواوی ئەستێرەکان لەڕووناکیی تەنکی بەیاندا کوژابوونەوە، تەنێ ئەستێرەی زوهرە نەبێت کە هێشتا خۆشحاڵ و شادومان، چاوەڕێ بوو خۆر بەنێو درەوشانەوەی ئەمدا

هەڵبێ. هێشتا چ تەیرێك نەکەوتبووە چریکە، تەنێ کوکوختییەك نەبێ کە لە دوورەوە دەیخوێند.

گوتم:" هەڵبەت تەیرەکان ئەلعان لەزستاندا برسییانە هەر بۆیە ناچریکێنن. باوکە فرانسیسکۆس، چما ئینسانیش هەر ئاوها نییە؟ ئاخر ئێمەیش پێویستە بخۆین تا ئەو خواردنە بکەینە عیبادەت و ستران!"

فرانسیسکۆس زەردەخەنەیەکی هاتێ. گوتی:" برا لیۆن، هەمیشە خەیاڵت بەلای خواردنەوەیە، ئەم قسانە ڕاستن گەر بۆ یەکێکیان بکەیت باوەڕی بەخودا نەبێت، بەڵام بۆ ئەو کەسانەی باوەڕیان بە خودا هەیە، پێچەوانەکەی ڕاستە، ئاخر بۆ ئەمانەی دوایی عیبادەت خۆراکەو تێریان دەکا!"

ئێمە دەدواین و دونیا ڕووناکبۆوە، لای خۆرهەڵاتەوە سوورایيدا. هەر عەینەن لەو کاتەیدا کە بەژێر دارسنەوبەرێکی چڕدا تێدەپەڕین، تەیرێکی ستران خوێن ڕووناکی لەسەر پێڵووە لێکنراوەکانی هەستپێکرد، خەبەری بۆوەو ئەوجا دای لە چریکە.

فرانسیسکۆس گوتی:" ڕۆژ باش کلاوکوڕەی برام، وەرەو دەچین بۆ دەیرەکەی قەدیس دامیانۆ، لەگەڵماندا وەرە!"

کلاوکوڕەکە فڕییە مابەینی پەلکەکان، باڵەکانی ڕاوەشاند تا گەرمیان دابێنێ و ئەوسا بەچریکە چریکەوە بەرەو ئاسمان دای لە شەقەی باڵ.

فرانسیسکۆس گوتی:" ئاسمان دەیری قەدیس دامیانۆی کلاوکوڕەکانە، بە هیوای یەکتر بینینەوە!"

کاتێك گەیشتینە دەیرەکە، خوشکان هێشتا لە نوێژی بەیانیی بوون، ڕووناکیی هەلایسابوو، لەسەر نووکی پێ چووینەپێش، لەبەر پەنجەرە چکۆڵەکەی نزیك میحرابەکەدا ڕاوەستاین و گوێمان بۆ ئەو دەنگە ناسکە ژنانەیە ڕادێرا کە گۆرانیی بۆ ئەڤینی خودا دەچڕیی.

فرانسیسکۆس بەچاوانێکی فرمێسك تێزاوەوە گوتی:" برا لیۆن، ئەمە چ بەختەوەرییەکە، ڕووناکیی، کلاوکوڕە، نوێژی بەیانیی، بووکەکانی مەسیح کە بەرلەوەی دونیا خەبەری بووبێتەوە، ئەوان خەبەریان بۆتەوەو گۆرانی ئەڤینی بۆ دەچڕن! من دەنگی خوشکە کلارا دەبییەم!"

نوێژەکە کۆتایی هات و خوشکان بە ڕووپۆشە سپییەکانیانەوە هاتنە هەیوان، کاتێك فرانسیسکۆسیان بینی، وردە هاواری خۆشحاڵییان لێهەستا، دەتگوت کۆتری برسیین و دانەوێڵەیان بینیوە. یەکەمین کەس کە نزیکبۆوە خوشکە کلارا بوو، دەستە خوێناوییەکەی فرانسیسکۆسی گرت و فرمێسك پۆشیی کرد.

لەبەرخۆوە گوتی:" باوکە فرانسیسکۆس .... باوکە فرانسیسکۆس ......" قوڕگی گیرا بوو.

- " خوشکە کلارا، دەخوازم چەند ڕۆژێك لەلاتان بمێنمەوە، هاتووم سلاوێکتان لێبکەم و ماڵئاواییتان لێبکەم و بڕۆم، ئەی سەرەك دەیری ئیماندار، مۆڵەتم دەدەنێ لەو کوختەی نزیك دەیرەکەتان بمێنمەوە؟"

خوشکە کلارا لەفرانسیسکۆسی ڕووانی و دڵۆپ دڵۆپ فرمێسك لەچاوە درشتەکانییەوە ڕژایە خوار.

- " باوکە فرانسیسکۆس، کوختەکەو دەیرەکەو هەموو ئێمەی خوشکان لە خزمەتتداین، ئەمرکە!"

دایکە پیرەکەی فرانسیسکۆس هاتە پێشەوە. گەلێك پیرو لاواز ببوو، بەهۆی شەونخونیی و ڕۆژووەوە ڕەنگی پەڕیبوو، بەڵام ڕوخساری پرشنگیدەدایەوە بەبەختەوەریی. ئەویش دانەویێوەو دەستی کوڕەکەی ماچکرد، فرانسیسکۆسیش دەستی نایە سەر سەری و بەرەکەتیدا. لەبەرخۆیەوە گوتی: " دایکە ... دایکە ... خوشکە پیکا ...."

دوو خوشك کەوتنەخۆ تا بچن کوختەکە ڕێکخەن، بەڵام خوشکە کلارا لێنەگەڕا.

گوتی:" دەخوازم خۆم ڕێکیخەم. گسکێك و سەتڵێك ئاوو چەند ئینجانەیەکم بدەنێ لەوانەی لە هۆدەکەم هەن، چرایەك و قەفەس و ئەو بولبولەیش کە پیێرێ سەرەك قەشە پێی بەخشین!"

کفت و شەکەت فرانسیسکۆس لەسەر عەردەکەو لەژێر پەنجەرە چکۆڵەکەی نزیك میحرابەکەدا دانیشت و چاوەڕێ بوو. دایکی چووبووە قوژبنێکی حەوشەوەو بە عەزاب و شانازییەوە لەکوڕەکەی دەنۆڕی، لێوی فرانسیسکۆس و دەست و پێوپلی لەسەرمادا شین هەڵگەڕابوون، یەکێك

بەتانییەکی هێناو پیایدا، بەڵام ئەو لەخۆی کردەوە. هەوڵیدا هەستێتە سەرپا بەڵام نەیتوانی، دوو خوشك بەپەلە چوونە پێشێ، چوونە ژێر باڵی و هێورو بەهەنگاوی ورد بەرەو کوختەکەیان برد. کلارا حەسیرێکی بۆ داخستبوو، لەسەر حەسیرەکەش دۆشەکێکی کاو سەرینێکی نەرم. خوشکان فرانسیسکۆسیان لەوێ داناو پاشان ڕۆیشتن. ئێمەیش هەردووکمان هەمدیس تەنها ماینەوە.

دانەویمەوەو لێمپرسیی:" باوکە فرانسیسکۆس هیچت پێویستە؟"

- " برا لیۆن چیم پێویست بێ؟ لەوە زیاتر چییترم بوێ؟ ئاخر من هەموو شتێکم هەیە!"

چاوانی لێکنا، وەك ئەوەی ماڵئاواییم لێبکا ئیشارەتێکی بۆ کردم.

بەدرێژایی شەو خەو نەچووە چاوانی، وڕێنەی دەکرد، نێوچەوان و دەست و تەواوی جەستەی وەك ئاگر دەسووتا. بۆ بەیانی لای نیوەڕۆکەی چاوانی کردنەوە.

- " برا لیۆن، بە خوشکان بڵێ نەیەن بۆ دیدەنیم، دەمەوێ تەنها بم، پێیانبڵێ هیچم پێویست نییە. من ئارامیم دەوێ، ئارامیی و چ شتێکیتر نا، نە ئاگر، نە خواردن، تەنها هێوریی و ئارامیی!"

سەرینەکەی هەڵگرت و فڕێیدا.

- " برا لیۆن، ئەوە هەڵگرە، فڕێیدە. هەناسەی شەیتانی تێدایە، بەدرێژایی شەو لێنەگەڕاوە بنووم، بەردێکم بدەرێ بیکەمە سەرین!"

دەستی نایە ناو دەستم، وەکی ئاگر دەسووتا.

- " برا لیۆن، ئەی هاوڕێکەم، ئەی برای ڕۆژانی جەنگم، بمبوورە..."

وایگوت و چاوانی لێکنا.

چوومە دەرەوەو لە نزیك کوختەکەوە دانیشتم و گریام، کپ و هێور گریام تا گوێی لەگریانەکەم نەبێ. خوشکە کلارا هات و نزیکمبۆوە.

- " برا لیۆن چ بکەین؟ چۆن بتوانین بە زیندوویی ڕایگرین؟"

- " خۆی نایەوێ، خوشکە کلارا ئاخر خۆی نایەوێ ئیتر بژی، ئەو دەڵی، سەفەری هەڵگژان کۆتایی هاتووە. ئاخر بە بەرزاییەوە، لەترۆپکدا لەخاچدان هەیە، ئیدی ئەو لەخاچدراوە. ئەلعان ئەو تەنها چاوەڕێ و پەلەی تەنێ یەك شتییەتی، ئەویش ڕابوونەوەیە!"

- " برا لیۆن، ئەوە واتە مردن؟"

- " بەڵی خوشکە کلارا، مردن!"

خوشکە کلارا هەناسەیەکی هەڵکێشاو سەری دانەواند. دوای ساتێك گوتی:" دەشێ بولبولەکە شتێك زیاتر لە ژیاندا گلی بداتەوە. بەدرێژایی دوێنێ هەر خوێندوویەتی؟"

- " نا خوشکە کلارا، هەڵبەت ترساوە!"

- " گەر بەسەر ترسەکەیدا زاڵبێ و بکەوێتە گۆرانیی، ڕەنگبێ باوکە فرانسیسکۆس نەیەوێ وا زوو بمرێ!"

من هیچم نەگوت، بەڵام دەمزانی کە فرانسیسکۆس گوێی لە گۆرانییەکیتر بووە، گۆرانییەکی زۆر بەچێژترو نەمرتر لەژوور ئاسمانەوە، لەژوور ئەستێرانەوە کە بانگی کردووە. ئەو ئیدی دەرکی قەفەسەکەی کردۆتەوە تا ڕۆح بدا لە شەقەی باڵ

و هەڵفڕێ، هەڵفڕێ و لەگەڵ ئەو ڕۆحگەلەدا یەکانگیر بێ کە ستران دەچڕن.

لە سێیەمین ڕۆژدا تا کەی زیاتر تاوی سەند، گۆنا ڕەگپەڕیوەکانی سوور هەڵگەڕان، لێوی وشکتر هەڵگەڕا، لێکدا لێکدا ڕادەچڵەکی، زاتێکی نەبینراوی دەبینی و وڕێنەی دەکرد. لای کازێوە کوتوپڕ لای بۆ کردمەوەو گوتی :

- " برا لیۆن، لە کوێیت، من ناتبینم؟"

- " ئەوەتام لە لاتەوە باوکە فرانسیسکۆس، ئەمرکە!"

- " چما قەڵەم و مەرەکەبت پێیە؟"

- " باوکە فرانسیسکۆس، هەموو شتێکم پێیە، ئەمرکە!"

- " بنووسە!"

چاوانی لە بۆشایی بڕیی و لە پەرۆشییدا هەڵدەلەرزی تا پێدا ڕابگا بەرلەوەی نەبینراو دیار نەمێنێ، شتەکانیم پێ بنووسێتەوە.

- " باوکە فرانسیسکۆس، گوێم لێتە!"

- " بنووسە، ئەز پەلکێك قامیشم و لەبەر (با) ی خودادا لار بوومەتەوە، چاوەڕێم مردن، ئەو شمشاڵژەنە گەورەیە بێت و لێمکاتەوە، کونێکم تێبکاو بمکاتە شمشاڵ. کاتێك دەمنێتە سەر لێوی، ئەوسا بە گۆرانیی و ئاوازەوە دەچمە قامیشەڵانی نەمری خوداوە!"

بە پشتا لەسەر حەسیرەکە ڕاکشاو چاوانی لێکنا. من هەستام چراکە بکوژێنمەوە تا شەوقی چراکە ئازاری چاوی نەدا، بەڵام ئەو هەمدیس هەستایەوە.

وەك ئەوەی داوای یارمەتیی بکا، بە دەنگی بەرز هاواریکرد: " برا لیۆن بنووسە: فریشتەی تاریك دەستی گرتم و گوتم: (بۆ کوێ دەچین؟) وی قامکی نایە سەر لێوی، گوتی:(ئەرز جێدێڵێین. چاوانت لێکنێ، تا نەیبینیت و دڵت پڕ بێ و بگریت!)"

بە بێوچان لەسەر قسەکانی بەردەوامبوو.

- " (چارۆکەکە بەرز کەوە، بەدوامەوە ئەرزی سەوز، لەبەردەمدا زەریای بێسنووری ڕەش، لەسەرەوە، لە ئاسمانیشەوە، ئەستێرەکان وەك نەیزەك دەکەون. خودایە، تۆ

که لەنێو دڵمدا جێگیریت، ده ڕێگەکەی پیشانده، وی بەرەو لای تۆ بە زەریادا دێ، وایگوت و یەکەمین تەیری بەهەشت وەدیار کەوت.)"

چاوانی دەسووتان، هەموو جەستەی هەڵدەلەرزیی، من قەڵەمەکەم بەدەستەوەو چاوەڕێ بووم.

- " بنووسە: برا لیۆن کووایت؟ بنووسە: (کاتێك مەلایکەت دوو یەکەمین مەخڵوقەکانی لەبەهەشت وەدەرنا، ئەوسا هەردووکیان لەسەر گیایەك دانیشتن و هیچیان نەگوت. خۆر ئاوا بوو، شەو تژیی بە هەڕەشە لە عەردەوە بەرز بۆوەو تژیی لە هەڕەشە لە ئاسمانەوە دابەزیی، بایەکی گەلێك سارد هەڵیکرد. حەوا خۆی نووساند بەسینگی شووەکەیەوە تا گەرمدابێت، گەرمیبۆوەو زاری هەڵێنا، دەستە چکۆڵانە تازە دروستکراوەکەی هێنایەوەیەك و گوتی: (پیرەمێرد تۆ ئێمەت پێ جڵەو ناکرێ!)"

فرانسیسکۆس پێکەنی، بێگومان لە فەزادا یەکەمین دوو مەخڵوقەکەی بینیوەو حەواش کەدەستە چکۆڵە تازە

دروستکراوەکەی هێناوەتەوەیەك و هەڕەشەی کردووە. لە کاتێکدا کە پێدەکەنی، دەستی کردە گریان.

- " برا لیۆن، هێشتا هەر لێرەیت؟ بنووسە! (کاتێك جوبراییل دابەزییە سەر عەرد، وەرز وەرزی بەهار بوو، جوبراییل سەری سوڕما، لە دڵی خۆیدا گوتی : قەحپەیە چەندە جووانە! دەی با پەلە بکەین. دارتاشێك لە دوکانەکەی بە پڕتاو هاتە دەرەوە. گوتی: کوڕە ئەوە بەدوای چیدا دەگەڕێیت؟ ئێرە ناسیرەیە!)

- (بە دوای ماڵی مەریەمدا دەگەڕێم!)

دارتاشەکە لەرز دایگرت. گوتی:(ئەو خاچ و بزمارو خوێنە چییە کە بەدەستتەوەیە؟)

- (ئەوە خاچ نییە، بەڵکو گوڵە سۆسەنە!)

- (کێ تۆی ناردووە؟)

- (خودا!)

دارتاشەکە دەتگوت چەقۆیەکیان ڕۆبردووە بەدڵیدا. بەخۆیگوت:(ئاخ، من تیاچووم!) ئەوجا دەرگاکەی کردەوە، حەوشەیەکی چکۆڵە وەدیارکەوت، ئینجانەیەك بە گوڵە

ڕێحانەوە، بیرە ئاوێك و لەنزیك بیرەكەشەوە كیژۆڵەیەك جلكی منالّی ساوای دەدووری. جوبراییل لەبەر دەرگاكە ڕاوەستاو چاوانی پڕبوون لە فرمێسك."

چاوانی فرانسیسكۆسیش وەك چاوانی مەلایكەتەكە پڕ بوون لەفرمێسك، هەناسەی هەڵكێشا، دەتگوت شتێك دلّی هەپروون بە هەپروون كردووە.

لەبەر خۆیەوە گوتی:" مەریەمی بەستەزمان، ئەی دایكێك كە پەراوەی مەرگ بە كۆرپەكەی دەكا! خودایە گەر فرمێسكی یەك سالّی هەموو خەڵكیی بەیەكجار بڕژێن، ئەوا دەبێتە ڕووبارێك و بەسەر مالّەكەتا سەردەكا. بەلاّم تۆ زاناترینیت و ئەو ڕووبارە دلّۆپ دلّۆپ دەچۆڕێنیت!"

كاتێك ئەمەی گوت، جەستەی كەوتە هەڵلەرزین.

بەپاڕانەوەوە گوتی:" برا لیۆن، ئەمەیان مەنووسە. ئەوە قسەی شەیتان بوو. تكات لێدەكەم گەر نووسیوتە ئەوا بیكوژێنەوە!"

دوای ساتێك گوتی:" برا لیۆن، هێشتا گۆرانییەکی چکۆڵانە لەسینەمدا ماوە. نامەوێ لەگەڵ خۆمدا بیبەمە ژێر ئەرزەوە، قەڵەکەمە بگرە بە دەستتەوەو بنووسە!

(کاتێك خودا لەڕۆنانی دونیا بۆوە، دەستە قوڕاوییەکانی شت و کفت و شەکەت لەژێر درەختێکدا لەبەهەشت دانیشت و چاوانی لێکنا. لەبەرخۆوە گوتی: (ماندووم، دەمەوێ نەختێك بخەوێمەوە!) ئەوجا ئەمری بە خەو کرد بێت. بەڵام هەر لەهەمان کاتدا بولبولێکی قاچوقوول سوور هات و لەسەر سەری نیشتەوەو کەوتە زیقە زیق:(حەوانەوەی چیی، ئارامیی چیی، تۆ نابێ بخەویت! شەوو ڕۆژ لەسەر سەرت دەنیشمەوەو هاواردەکەم: حەوانەوەی چیی، ئارامیی چیی، تۆ نابێ بخەویت! ناهێڵم بنوویت، من دڵی بونیامم!)"

فرانسیسکۆس بە ئازارەوە لەسەر پشت پاڵکەوت. لەبەرخۆوە گوتی:" برا لیۆن، تۆ چ دەڵێی؟"

ئاخر منی داماو چیم گوتبا؟ دڵی ئینسان چۆن دەتوانێ ئاوها چاوقایمانە لەگەڵ خودادا بدوێ؟

فرانسیسکۆس خەیاڵەکەمی خوێندەوەو زەردەخەنەیەکی هاتێ.

گوتی:" ئەی شێری خودا مەترسە، بەڵێ، دڵی بونیام زۆر چاو قایمە، خودا ئاوهای خولڤاندووە، خودا ویستوویەتی ئەو دڵە ئاوها بێ تا لە دژی ڕاپەڕێ و بەرەنگاری بێتەوە!"

*

سیازده

هەرگیز جەستەی فرانسیسکۆس هێندەی ئەو ڕۆژانەی کە لەکوختەکەی نزیك دەیری قەدیس دامیانۆ مایەوە بەرگەی ئازاری نەگرتبوو، هەرگیز ڕۆحیشی هێندەی ئەو ڕۆژانە لەچێژی عیبادەتدا ڕۆنەچوو بوو. هەنووکە هەر پێنج برینەکەی سارێژ ببوون و خوێنیان پێدا نەدەهاتە خوارەوە، بەڵام ئازاریان بەسوێ بوو، تەنێ چاوانی بوون کە هێشتا خوێن و فرمێسکیان پێدا دەهاتە خوارەوە.

من لای پایەوە دەنووستم، هەر کە خەبەری دەبۆوە منیش خەبەرم دەبۆوە، ئەوپەڕی توانای خۆم خستبووە کار تا ڕۆژێك زیاتر لەژیاندا گلی بدەمەوە. ڕۆژێکیان وژە وژەکەی گوێچکەی نەماو چریکەی بولبوولەکەی ژنەفت. ماوەیەکی درێژ دانیشت و بەدەمێکی داپچڕاوەوە سەرنجیدایە قەفەسەکەو گوێیڕادێرا، شادومانییەکی بێئەندازە لەسەر ڕوخساری پەخشبوو.

پرسی: " ئەریٚ ئەوە تەیری بەهەشتە؟ چما ئێمە گەیشتووینەتە ئەویٚ؟"

هەمدیس گوێی ڕادێرایەوە، سیمای لەچێژی بەختەوەرییەکی زیاتردا غەرقدەبوو. بەشادومانییەوە گوتی:" ئای برا لیۆن، گەر دەتزانی ئەو بولبوولە چ دەبێژیٚ! گەر دەتزانی چ موجیزەیەك لەنێو ئەو سینگە پەڕنەیدا خۆی حەشارداوە!"

ئاخرییەکەی بولبولەکەمان پیٚ ڕاهات، ئیدی هەموو ڕۆژێك کە خۆر دەکەوت، دەکەوتە چریکە، گەرووی دەلەرییەوە، ڕێك چاوە وردو چکۆڵەکانی دەبڕییە ڕووناکیی، دەنووکی بەلێشاوی چریکە سوورهەڵدەگەڕاو بونیامی ئەفسوندەکرد.

ناو بەناو لەناکاوێکڕا بێدەنگ دەبوو، دەنووکی لەشیشی قەفەسەکە دەداو پەرۆشی ئەوەبوو هەڵفڕێتە دەریٚ، چۆلەکەیەکی بینیبوو کە بەئازادیی لەسەر درەختێك دەقونییەوە، ئەمیش دەیویست بەرەو لای بفڕیٚ، بەڵام

یەکسەر هەڵدەفڕییەوە سەر ڕایەڵی ناوەڕاستی قەفەسەکەو هەمدیس دەکەوتەوە گۆرانیی.

خاتوو پیکا بەنهێنیی دەهات و لەدرزی دیواری بەپەلکی دارەبی دروستکروەکەوە لەکوڕەکەی دەنۆڕی، هەناسەی لەخۆدەبڕی و ماوەیەکی درێژ تەماشای دەکردو ئەوسا بۆ هۆدەکەی دەگەڕایەوە. زۆر شەوانیش خوشکە کلارا لەبەر دەرکی کوختەکەماندا ئێشکی دەگرت و نەیدەوێرا بێتە ژووریٚ، گوێی بۆ گۆرانییە خۆشەکانی فرانسیسکۆس ڕادەدێرا، ئاخر فرانسیسکۆس بەو دواییە هەمدیس کەوتبووەوە ستران چڕین. ڕۆحی وی شادومان بوو وەك بولبوول، ئیدی گۆرانی دێرینی سترانبێژە گەڕۆکەکانی تافیی جحێڵیی کەوتبوونەوە سەر زار، گۆرانیی سەردەمانێك کە ئەم لەگەڵ هاوڕێکانیدا شەوانە دەسووڕایەوەو لەبەر پەنجەرە داخراوەکاندا دەیچڕین.

گوتی:" ئای خۆزیا برا ئیرێنۆ لێرە دەبوو! ئەوسا بلوێرەکەی بۆ دەژەندم. ئەو ڕاستدەکا، بلوێر زاری فریشتەی

خەڵکانە، ئاخر فریشتان ئاوها دەئاخڤن، ئەوان لەفەزادا دەفڕن و بە گۆرانیی لەگەڵ یەکتریدا دەدوێن!"

ڕۆژێکیان لەجێگەکەی هەستاو بەخۆشحاڵییەوە کەوتە چەپڵەکوتان. گوتی:" برا لیۆن بە درێژایی دوێنێ شەو لەخەیاڵی ئەوەدا بووم کەهەموو پارچە دارەکان بلوێرو کەمانچەن. هەموویان دەنگیان هەیەو سوپاسی خودا دەکەن. بەرەکەتی منت لێبێ گەر نەچیت دوو پارچە دارم بۆ بێنیت!"

دوو پارچە دارم بۆ هێنا، یەکێکیانی بەشانەوە گرت و ئەویتریشیانی وەکو کەوان بەسەر دووەمیاندا هێنا، ئیدی بەدانیشتنانەوەو بەخۆشحاڵییەوە کەوتە ژەنین و ستران چڕین، من گوێم بۆ ئەو نەغمە شیرینە ڕادێرا بوو کە لەو دوو پارچە دارەی هەنووکە ببوونە کەمانچە، هەڵدەقووڵی.

- " گوێت لێیە، برا لیۆن گوێت لێیە؟ زەینت بێدەنگکەو لێگەڕی دڵت ئازادانە گوێڕادێرێ! کاتێك بونیام باوەڕی بەخودا هەبێ ئەوا چ تەختەو دارێك نییە لاڵ بێ، چ ئازارێك بوونی نییە، بەڵکو تەنێ قریوەی شادومانیی هەیە، چ ژیانێکی ڕۆژانە نییە بەڵکو تەنێ موجیزە هەیە!"

ڕۆژێکیان لەکاتێکدا کەسەرگەرمی ژەنینی کەمانچەکەی بوو، لەناکاوێکڕا ڕوخساری تاریك داهات، دەتگوت سێبەرێکی چڕی کەوتۆتە سەر. چاوانی لەسەرسوڕماندا زەقکردنەوە، لە دەرگا کراوەکەوە لەدەرەوەی ڕووانی و هاوارێکی لەشادومانیی و ترسەوە لێ بەرزبۆوە، هاوارێك کە تێینەگەیشتم، بەڵام هاوارەکە هەموو شادومانیی و خەمی ئینسانی لە خۆیدا هەڵگرتبوو. ئاوڕمدایەوە تا بزانم ئەو کەسە کێیە کە ئەم هاواری بۆ کرد، بەڵام کەسم نەبینی. باخچەی دەیرەکە چۆڵ بوو، بایەکی بەهێز هەڵیکردو دوایین گەڵای درەختەکانی ژاکاند، خوشکان لەنوێژ بوون، دەنگە ناسکەکانیان دەهاتە گوێ کە سترانی ئەڤینیان بۆ خودا دبێژا. بەڵام لەدوورەوە، لەخانووە چکۆڵەکانی ئەو گوندە لاکەوتانەوە، سەگەکان بە ترسەوە دەوەڕین.

لێمپرسیی:" باوکە فرانسیسکۆس چیت بینی؟ کێت بینی؟ بۆچی هاوارتکرد ؟"

بۆ ماوەیەکی درێژ نەیتوانی وەڵامبداتەوە، دوو چارچە دارەکەی دانابوو لەجێگەکەیداو بەچاوانێکی زەقەوە هەر لەدەرەوەی دەنۆڕی.

هەمدیس لێمپرسییەوە: " کێیە؟ چ دەبینیت؟"

زاری هەڵێناو داخرایەوە. لەبەر خۆوە گوتی: " برا مەرگ، مەرگی برام ...."

هیچم نەگوت، تێگەیشتم فریشتەی تاریکی بینیوە، هەروەها سەگەکانیش بینیبوویان، هەر لەبەرئەوەش بەترسەوە دەیانقروسکاند. چوومە دەرەوە تا فرمێسکەکانم حەشاردەم، بەدەوری کوختەکەدا هاتم و چووم، کەس لەوێ نەبوو! ئەورۆ خۆری زستان خۆی لەهەورەکان ئازاد کردبوو، زوقم خۆی بەسەر دەشتەکەدا ڕاخستبوو، زستانیش وەك بەهار زەردەخەنەی دەهاتێ. خوشکان لەکلێساکە هاتنە دەرەوە، لەباخچەکە بڵاوەیان لێ کرد، ئەوجا چوونە سەر سفرە تا ژەمی بەیانی بخۆن، لەتێك نان و پەرداخێك ئاو.

خوشکە کلارا بینمی و بەنیگەرانییەوە لێم نێزیکبۆوە.

- " برا لیۆن بۆچیی دەگریت؟ باوکە فرانسیسکۆس ......"

- " فریشتەی تاریکی بینیوە خوشکە کلارا، هاوار دەکاو باوەشدەکاتەوە تا لەئامێزی بگرێ..."

خوشکە کلارا چمکی ڕووپۆشەکەی گەست تا بەر بە فرمێسکەکانی بگرێ. پرسیی:" گوتی چیی؟ ئەو گوتی چیی؟"

- " نازانم خوشکە کلارا، هەر لەبەرخۆیەوە دەیگوت: برا مردن، برای مەرگم. لەوە زیاتر چ شتێکیتر نا!"

خوشکە کلارا بە ئەسپایی گوتی:" برا لیۆن، گوێڕادێرە، من ترسم لەشتێك هەیە، وریابە. ئەم ڕۆژانەی دوایی چەند زەلامێکی سەیرو شەڕانگێز دەوروخولی ئەم ناوەیانداوە، یەکێك لە خوشکان ئەوانەی ناسیوەتەوە، ئەو خوشکە دەڵێ ئەوانە چەتەی (پێرۆجیا)ن. خەڵکیی زانیویانە باوکە فرانسیسکۆس نەخۆشیی زۆری بۆ هێناوە، ئیدی ئەوانەیان ناردووە تا لەئێمەی بفڕێنن، ئاخر پیاوێکی قەدیس سەروەتێکی گەورەیە بۆ ئەو شارە. برا لیۆن، ئاگاداربە!"

ئەوجا ڕوخساری شاردەوەو بەپەلە چووە دەیرەکەوە.

لەدڵی خۆدا گوتم: " دەبوو جواب بۆ سەرەك قەشە بنێرم و داوای لێبکەم چەند چەکدارێك لەئاسیزییەوە بۆ پارێزگاریی کردن لەفرانسیسکۆس بنێرێ!"

کاتێك چوومە کوختەکەوە، بینیم فرانسیسکۆس لەسەر رایەخەکەی دانیشتووە، پشتیداوە بەدیوارەکەوەو ڕوخساریشی هێورو بەختەوەر. کە منی بینی، دڵی خۆش بوو.

- " برا لیۆن، قەڵەمەکە بێنەو دووایین پەیامم بنووسە. ئەوە بەیاننامەیەکە کە دەبێ لە لایەن هەموو براو خوشکانەوە لەهەر کوێیەك هەن بخوێنرێتەوە، کە لەنووسین تەواو بوویت، ئەوسا منیش مۆری خۆم، خاچێك لە خوارەوەی دەدەم!"

قەڵەمەکەم هەڵگرت و لەسەر ئەژنۆ لەلایەوە دانیشتم.

هێورو ئارام، لەکاتێکدا کەهەر وشەیەکی بەر لە گوتنی هەڵدەسەنگاند، کەوتە گوتنی ئەوەی کەمن دەبوو بینووسمەوە:

- " براکانم، خوشکانم، ئەمڕۆ خودا فریشتەی تاریکی خۆی بۆ لام ڕەوانە کردو بانگهێشتە گەورەکەی پێدا هەنارد،

ئیدی منیش واخۆم دەپێچمەوەو دەڕۆم. بەڵام دڵم ناخوازێ جێتانبهێڵم تادوایین پەیامی خۆمتان پێڕانەگەیەنم. منداڵەکانم، هەژاریی، ئەڤین، تەهارەت و گوێڕایەڵیی، چوار کیژە گەورەکەی خودان و با تا ئەبەد لەگەڵتان بن! هەمیشە ئەوەتان لەخەیاڵدا بێ کەفریشتەی تاریك لە پاڵتانایەو هەر لە لەحزەی لەدایکبوونەوە لەپاڵتانایە، هەمیشەو بەردەوام و لەهەموو لەحزەیەکدا بڵێن: ئەمە دوایین ساتەوەختی منە و ئیدی دەمەوێ ئامادەبم! بیر لەوە بکەنەوە هەرگیز پشت بەبونیام نەبەستن، بەڵکو تەنها پشت بەخودا بەستن. جەستە تێك وپێك دەشکێ و نەخۆش دەکەوێ و مردن نزیك دەبێتەوە، دۆست و خزمان بەسەر نەخۆشەکەدا دادەنەونەوەو پێیدەڵێن: (سەروەت و سامانەکەت مشت ومالکە، ئەوەی هەت دابەشیکە، تۆ ئیدی دەمریت!) ژن و منداڵ و هاوڕێکانی و هاوسێکانی دەوریدەدەن و وا دەنوێنن کە دەگرین. ئەمیش بەو فرمێسك و شیوەنە فریو دەخوا، دوا هێزی دەداتە بەرخۆی و دەڵێ:(بەڵی، هەموو ڕۆحم و هەموو جەستەم و هەموو سەروەت و سامانەکەم بەدەستە پاکەکانی

ئێوە دەسپێرم!) دەستوبرد دۆست و خزمان دەنێرن بەدوای قەشەدا تا بێ و بەرەکەتی بدا. قەشە لێی دەپرسێ: (دەتەوێ لەهەموو گوناهەکانت ژێوان بیتەوە؟) ئەمیش وەڵامدەداتەوە: (بەڵێ دەمەوێ.)

- (دەتەوێ هەموو ئەو شتانە ببەخشیت کە لەژیانتا بە نارەوا پەیدات کردوون؟)

- (نەخێر، ناتوانم!)

- (بۆچیی ناتوانیت؟)

- (لەبەر ئەوەی من هەموو شتێکم بەخشیوەتە هاورێ و خزمان!)

ناتوانێ لەوە زیاتر بئاخڤێ، دەمرێ بێ ئەوەی توانیبێتی خۆی لەگوناهەکانی ئازادکا. یەکسەر شەیتان دێ و بەژوور سەرینەکەیەوە دەداتە قاقای پێکەنین، ڕۆحی دەکێشێ و فرێی دەداتە دۆزەخ. هەموو دیارییەکانی، هەموو هێزو دەسەڵاتی، هەموو سەروەت و ئەقڵ و جووانییەك کە وی شانازیی پێوە کردوون، هەنووکە لەگەڵ خۆیدا بەهەدەر دەچن و لەگەڵ خۆیدا دەچنە بن عەرد. هاورێ و خزمانیشی سەروەت و

سامانەکەی لەنێوان خۆیاندا دابەشدەکەن و دەڵێن: (نەفرەت لەئێسك و پروسکی! دەبوو سەروەتی زیاتری کۆکردبایەوەو سەروەتی زیاتری بۆ جێهێشتباین!) ئاوها لەلایەن عەردو لەلایەن ئاسمانیشەوە ئەفەرۆز دەکرێ. باشە ئەدی چ ماوە؟ دۆزەخ ماوە، ئیدی دەبێ عەزابێکی ئەبەدیی لەنێو قیری کوڵاودا بچێژێ.

من برا فرانسیسکۆسم، خزمەتکارێکی بچووکی ئێوەم و گەورەترین گوناهبارم، براو خوشکانم بەناوی ئەڤینەوە، وەك خودی خودا داواتان لێدەکەم و پاتان ماچدەکەم و سوێندتان دەدەم پەیڤەکانی مەسیح بەخۆنەویستیی و عیشقەوە وەرگرن. کەسێك ئەو پەیڤە پیرۆزانە بکاتە کردەوەو ببێتە نموونە بۆ کەسانیتر، ئەوا تا ئەبەد غەرقی بەرەکەت دەبێ!

برا لیۆن، بۆ تۆیش ئەی هاوسەفەری بەوەفام، سڵاوێك لەبرا فرانسیسکۆسی خۆتەوە، بەرەکەتی منت لێبێ برا لیۆن، ئەو قسانەت لەیاد نەچێ کەکاتێك پێکەوە بە ڕێگەکاندا سەفەرمان دەکرد بەیەکترمان دەگوتن. هەرچەندێك دەتوانی و بە هەر شێوەیەك کە بۆت دەگونجێ، دەبێ کار بۆ

خۆشنوودكردنی مەسیح بكەیت و شوێن پێكانی هەڵگریت، دەبێ شوێن پێكانی خاتوونی بەشكۆی هەژاریی و خاتوونی پیرۆزی گوێڕایەڵیمان هەڵگریت. هەر شتێكیترت هەیە كەبتەوێ لەبارەیەوە پرسیارم لێبكەیت، ئازادیت پرسیاركە، تا ئەو ساتەی لێوم هەیەو دەتوانم بئاخڤم. براو خوشكانم، زارۆكانم خودا حافییز، خودا حافیز لە تۆیش برا لیۆن، ئەی هاوسەفەرو ئەی هاوڕێی ڕۆژانی جەنگم!"

ئیدی شەكەت ببوو، چاوانی لێكنا، هەمدیس وەك گلۆڵەیەك خۆی لەسەر حەسیرەكە گرمۆڵەكرد، دیاربوو ئازارێكی قورس گینگڵی پێدەدا، لەبەرئەوەی لەناكاوێكڕا ڕەنگی گۆڕا.

لێمپرسی: " باوكە فرانسیسكۆس ئازارت هەیە؟"

بۆ ساتێك چاوانی كردنەوە.

- " برا لیۆن، تاقە شتێك بیزانم ئەوەیە من شادومانم، شادومان و خەنییم. سەركەوتن، سەركەوتن، برا لیۆن ئێمە سەركەوتین! هەر لەلەحزەی لەدایكبوونمەوە كەسێك

لەناوەوەمڕا هەبوو ڕقی لەخودا دەبۆوە، وا ئەلعان ئەو کەسە دیار نەماوە، ئیدی چۆن دەتوانم بەوە شادومان نەبم؟"

- " کێ باوکە فرانسیسکۆس؟ ئەو کەسە کێ بوو؟"

- " جەستە!" وایگوت و بە شەکەتییەوە چاوانی لێکنا.

بە درێژایی شەو وڕێنەی کرد. مەلایکەتی دەبینی و قسانی لەگەڵ دەکرد. فرانسیسکۆس گلەیی لێدەکرد کە وی تاخیر بووە، کە ئەم ساڵەهایە چاوەڕێی کردووە، کەبۆچیی ماوەیەکی وا زۆر لە غەریبییدا جێی هێشتووە؟ چما نەیزانیوە کە دونیا بونیام وێراندەکا، چما نەیزانیوە کە تەڵێك گیا، کە بولبولێك، کە چرایەکی پێکراو، کە بۆنێکی خۆش دەکرێ هانمان بدا بە عەردەوە بنوسێنین و جێنەهێڵین؟ فرانسیسکۆس وڕێنەیدەکردو گلەیی، هەڵبەت مردنیش وەڵامیدەدایەوە، چونکە فرانسیسکۆس ئارامدەبۆوە، ئیدی گلەیی نەدەکرد، بەڵکو زەردەخەنەی دەهاتێ.

بۆ بەیانییەکەی لاجانگەکانی خەریکبوو دەسووتان، ئەو ئیدی ڕۆچووبووە قوڵاییەکی بەرینەوە، نەیدەتوانی پێڵووەکانی هەڵبڕێ و جەستەی وەك بەرد ڕەقهەڵاتبوو. ترسام

و بەپەلە چووم بەدوای خوشکە کلاراداو لە موبەقی دەیرەکەدا دۆزیمەوە.

گوتی:" مەسیحییەکی میهرەبان زانیویەتی باوکە فرانسیسکۆس نەخۆشە، مریشکێکی بە دیاریی بۆ ناردووە، وا منیش شۆربایەکی بۆ لێ دروستدەکەم تا هێزی بەبەردا بێنێتەوە."

- " خوشکە کلارا، ڕۆژووی مەزن دەستیپێکردووەو هەڵبەت ئەو ئیتر خۆی بە خواردنی گۆشت گوناهبار ناکا!"

- " برا لیۆن، گەر خودا بڕیاری دابێ دەستوبرد ویمان لێوەرنەگرێتەوە، ئەوا دەبێ ئەم شۆربایە بخوا تا ساتێکی تریش لەلامان بمێنێتەوە. چاوەڕێکە، شۆرباکەی بۆ ببەو ئیدی خودا یارمەتیمان بدا!"

شۆرباکەم هەڵگرت، خوشکە کلارا زەردێنەی هێلکەیەکی تێکرد، مریشکەکەشم هەڵگرت و ڕۆیشتم، کەچوومەوە بینیم فرانسیسکۆس لەسەر پشت ڕاکشاوەو گینگڵ دەدا.

گوتم:" باوکە فرانسیسکۆس، خوشکە کلارا دەکەوێ بەسەر پێتاو بەناوی ئەڤینی پیرۆزەوە لێت دەپاڕێتەوە ئەم

شۆربایە بخۆیت. باوکە فرانسیسکۆس، گەر منت خۆشدەوێ، جارێ جەستەت جێمەهێڵە، گەر منت خۆشدەوێ دەمت بکەوە!"

- " بە ناوی ئەڤینی پیرۆز .... بە ناوی ئەڤینی پیرۆز ...."

لەبەرخۆیەوە وایگوت و دەمیکردەوە، بەڵام هێشتا چاوانی هەر داخرابوون. قومێکی لەشۆرباکە خوارد، هەستی بە شادومانی و سوپاسگوزاریی کرد، دەمی کردەوەو قومێکی تریشی خوارد، تا وردە وردە هەمووی خوارد. هەروا کوتێك گۆشتیشمدایە، هەڵبەت خەیاڵی لەشوێنێکیتر بوو، هەر بۆیە نەیدەزانی چ دەخواو بەبێ چ بەرگرییەك قووتی دەدا.

لەوکاتەدا کەخواردنەکەم بەدەمییەوە دەکرد، ڕێبوارێکی سەیر بەهەناسەبڕکێوە لەبەر دەرکی کوختەکەدا وەدیارکەوت و چاوی بەناو هەموو کوختەکەدا گێڕا، دەتگوت شتێکی لێ بزر بووەو بەدوایدا دەگەڕێ.

بەتوڕەیی پێیمگوت:" ئێ کوڕە چکۆڵ، لێرە بەدوای چیدا دەگەڕێی؟ چما نابینی نەخۆشمان هەیە؟"

وەڵامیدامەوە:" برا قەشە بمبوورە، چما ئێرە ئۆرشەلیم نییە؟ لەهەوادا بۆنێکی پیرۆزم کردو بە خۆمگوت هەبێ و نەبێ ئێرە ئۆرشەلیمە، بە خۆمگوت بابچمە ژووریّ و کڕنۆش ببەم و بپاڕێمەوە. بەڵام ئەی کوا ئۆرشەلیم، نایبینم؟"

فرانسیسکۆس قسەکانی ئەو کوڕەی ژنەفت و چاوانی کردنەوە.

بە زەردەخەنەیەکەوە گوتی: " براکەم تۆ شێتیت!"

ڕێبوارە سەیرەکە وەڵامیدایەوە: " لە تۆ شێتتر نیم. لە تۆ شێتتر نیم کە دەتەوێ بچیت بۆ بەهەشت و کەچی لەم وەختی ڕۆژووە مەزنەدا مریشك دەخۆیت!"

فرانسیسکۆس هاوارێکی کردو لەهۆشخۆی چوو. هەستامە سەرپا تا ئەو میوانە بێشەرمە بکەمە دەرەوە، بەڵام ئیدی ئەو دیار نەمابوو.

بۆ ڕۆژی دوایی فرانسیسکۆس بەسەرزەنشتەوە تەماشایدەکردم.

- " برا لیۆن تۆ فریوتدام، تۆ فریوتدام و گوناهێکی زۆر گەورەت خستمە ئەستۆ!"

- " باوکە فرانسیسکۆس، ئەو گوناهە لەئەستۆی منە، خودا لەسەر ئەو گوناهە سزای من دەدا!"

- " تەنها خودا دەتوانێ گوناهی خەڵکانیتر بخاتە ئەستۆی خۆی، ئێمەی بونیام تەنها دەتوانین هەڵگری گوناهی خۆمان بین!"

وەڵامیمدایەوە:" باوکە فرانسیسکۆس، زۆر گەورەیە میهرەبانیی خودا. قسەیەکی تۆم بیرە کە جارێکیان پێتگوتم، میهرەبانیی خودا زۆر لە عەدالەتەکەی گەورەترە، دەی لێگەڕێ با متمانەی خۆمان بدەینە میهرەبانییەکەی!"

- " بەڵێ، برا لیۆن ڕاستدەکەیت، لێگەڕێ با متمانەی خۆمان بدەینە میهرەبانییەکەی، وای بە حاڵمان گەر ئەو تەنێ عەدالەتی هەبا!"

*

ڕۆژەکان لە نێوان ژیان و مردندا تێدەپەڕین، زۆر جاران برایان سەردانیان دەکردو ناو بەناویش سەرەك قەشە یاریدەدەرەکەی لە ئاسیزییەوە دەنارد تا لەهەواڵی بپرسێ و

دەیگوت:" کوڕی خۆم وەرەوە بۆ ئاسیزیی و لە ماڵەکەی مندا بژی، ئاخر جەستەی بونیادەمیش دیارییەکی پیرۆزی تری خودایە، تۆ بەم تەرزە مامڵەکردنە دەیکوژیت، فرانسیسکۆس کوڕی خۆم ئەمەی تۆ دەیکەیت قەتڵە، تۆ سەرپێچی لەپەیامی گەورەی خودا دەکەیت کە دەڵێ: تۆ نابێ قەتڵ کەیت!"

فرانسیسکۆس گوێی بۆ وشەکانی سەرەك قەشە ڕادەدێراو هیچی نەدەگوت. ڕۆژێکیان هەمدیس قەشەی یاریدەدەر هات و داوای لێکردەوە بچێت. ئەوسا فرانسیسکۆس لای بۆ کردمەوەو گوتی:" بەڵێ، سەرەك قەشە ڕاستدەکا. ئەمە قەتڵە، قەتڵ. گەرەکمە لە کڵێساکەی قەدیس دامیانۆ جێژن بکەم و پاشان بڕۆم و لەماڵی سەرەك قەشە بمێنمەوە. دەخوازم هەمدیس ئاسیزیی ببینمەوەو خوداحافیزیی لێ بکەم."

هەفتەی جێژنی پاك هات، فرانسیسکۆس لەئازارەکانی مەسیحدا ڕۆچوو. داوای لێکردم لەلایەوە دانیشم و ڕۆژانە کتێبی پیرۆزی بۆ بخوێنمەوە، ئەو ئیدی شوێن مەسیح دەکەوت، شوێن پێکانی هەڵدەگرت، خیانەتی لێدەکرا،

دادگایی دەکرا، بەر قامچی دەدراو لەگەڵ ویدا لەخاچدەدرا. لەهەینی درێژدا هەر پێنج برینەکەی کە ماوەیەکی زۆر بوو نەکولابوونەوە، هەمدیس دەمیانکردەوەو خوێنیان لێوەچۆڕا، سەرلەبەیانی ڕۆژێك بەر لەجێژنی پاك، هاتەوە سەر خۆی و دەستی گرتم.

گوتی:" برا لیۆن، گەر منی گوناهبار شانازی ئەوەم پێببڕایە یەکێك لەنووسەرەوانی ئینجیل بام، ئەوا نە شێرو نە گاو نە فریشتەم لەپاڵدا نەدەبوون، بەڵکە مەڕێکم لە پاڵدا دەبوو کە قردێلەیەکی سووری بە ملەوە باو لە قردێلەکە نووسرابا: خودایە کە جێژنی پاك هات، تۆ سەرم دەبڕیت؟"

ڕۆژی جێژنی پاك دوای ڕێو ڕەسمی ڕابوونەوە، خوشکان بەمۆمی داگیرساوەوە هاتن تا دەستی ماچکەن. فرانسیسکۆس هەستا، دەستی ڕایەڵکردو بەرەکەتیدان.

بە خەمباریی لەبەرخۆیەوە گوتی:" خوشکەکانم، دایکانم، ئەی خاتوونی سەلار، ئەی بووکانی مەسیح ...." وایگوت و دایە قوڵپی گریان.

خوشکە کلاراش گریا، خاتوو پیکاو هەموو خوشکانی تریش گریان و تەواوی کوختەکە تژیی بوو لەگریان و ڕووناکیی ئەو هەموو مۆمە.

خوشکە کلارا پێیگوت:" من هەروەها خەیاڵم لای ڕابوونەوەی تۆیشە، باوکە فرانسیسکۆس، من بیرم لای ڕابوونەوەی تۆیە ..."

بەڵام فرانسیسکۆس بەخوڕ دەگریاو هیچی نەدەژنەفت.

من ئەمڕۆ باشم خواردبوو، سوپاس بۆ خودا، دیاریی و جێژنانە لەئاسیزییەوە نێردرابوون، ئیدی هەستمدەکرد کەمەسیح هەر بەڕاستیی ڕابۆتەوە، هەر بۆیە زوو ڕاکشام و دەسوبرد خەوم لێکەوت. فرانسیسکۆس داوای لێکردم:" چراکە مەکوژێنەوە، لێگەڕێ بە درێژایی شەو بسووتێ، با ئەویش جێژنی ڕابوونەوەی مەسیح بگێڕێ!"

دڵخۆش و سوپاسگوزار نووستم، لەخەوندا بەقووڵیی هەمدیس ڕابوونەوەی مەسیحم تەجروبە دەکرد، پێدەچوو هەموو ڕۆحێك لەم دونیایەدا چەندێك لەتوانایدابێ شوێنپێی مەسیح هەڵگرێ و لەگەڵ ویدا ئازار بچێژێ و لەخاچ بدرێ و

ڕابێتەوە. لەبەرئەوەی چەندێك زیاتر لەگەڵ فرانسیسكۆسدا ژیابام، زیاتر تێدەگەیشتم كە دوایەمین میوەی مردن نەمرییە.

هێشتا نوستبووم کەخودا بە مۆمەوە هاتبوو بۆ دونیا، بولبولەکە خەبەری ببۆوەو کەوتبووە ستران، بەڵام من لەقوڵاییی چێژی ئەو خەونەمدا ڕۆچووبووم و خەبەرم نەببۆوە. لەناکاوێکڕا لەخەونەکەمدا دەنگی فرانسیسکۆسم ژنەفت، ڕاپەڕیم و بەپەلە هەستامە سەرپا. لەسەر جێگەکەی دانیشتبوو، هەمدیس دوو دارەکەی گرتبوو بە دەستییەوەو وەك کەمانچەیەك دەیژەند و گۆرانیی دەچڕیی. من هەرگیز وشەکانی گۆرانییەکەو ئاوازە خۆشنودەکەیم لەبیر ناچێ کەدەربڕی سەرکەوتن بوو، ساڵانێکی زۆر تێپەڕیون و کەچی هێشتا هەروەك ئەوەی هەر ئەلعان گوێم لێیبووبێ دەیژنەفمەوە. وا هەنووکەش کە پیرو کەنەفت بووم، لەم دەیرە ئارامەدا دانیشتووم و دەینووسمەوە:

ئەی باڵاترین، ئەی بەدەسەڵاتترین، ئەی میهرەبانترین

له تۆدا، ستایش و شانازیی و حەیاو سوپاسگوزارییم باڵا دەکەن!

تەنها تۆ، تەنها تۆ ئەی باڵاترین، شایانی ئەوەیت، چ بونیامێك

بەهای نوتقکردنی ناوەکەتی نییە!

خودایە، سوپاس بۆ هەموو کارەکانت،

بە تایبەتیش سوپاس بۆ جەنابی برا خۆرمان

کە ڕۆژمان بۆ دێنێ و ئیدی بەخششی تۆمان لێهەڵدێ

بە جوانیی و درەوشاوەیی و بەو

تیشکە مەزنەیەوە. خودایە، ئەو دێ و شایەتیت بۆ دەدا!

سوپاس بۆ تۆ خودایە، بۆ خوشکە مانگمان و بۆ ئەستێرەکان،

بۆ تۆ، کە لە ئاسماندا ئەوانت ئاوها

گرانبەهاو و درەوشاوەو جوان خوڵقاندووە!

سوپاس بۆ تۆ خودایە، سوپاس بۆ برا " با " مان

سوپاس بۆ هەوا، بۆ هەور، بۆ ئارامیی

سوپاس بۆ هەموو ئەو ئاڵو گۆڕییانەی هەوا کە تۆ پێمان دەبەخشیت!

سوپاس بۆ تۆ خودایە، سوپاس بۆ برای ئاومان،

سوپاس بۆ ئەو خۆنەویستە، ئازیزە، لە هەموو شتێك پاکیژەترە!

سوپاس بۆ تۆ خودایە، سوپاس بۆ برای ئاگرمان،
کە تۆ شەوی پێ ڕووناك دەکەیتەوە،
بەوی جوان و بەهێزو تژیی لە چێژ!
سوپاس بۆ تۆ خودایە، سوپاس بۆ عەردی خوشك و دایکمان،
کە لەکۆشیدا خۆراکماندەداو هەڵماندەگرێ
میوەو گوڵ و درەختگەلی زۆر بەرهەمدێنێ!
سوپاسی بکەن و سروودی ستایشی بۆ بچڕن
بە قووڵترین خۆنەویستیی سوپاسیکەن و لەخزمەتیدا بن!

ئارام و بێدەنگ تا نەبا گوێی لێبێ و سترانەکەی ببڕێ، لێی نزیك بوومەوەو باوەشمکرد بە پایداو گوێمڕادێرا. بولبوولەکەش بە ژوور سەرمانەوە بێدەنگ و ئەویش گوێی ڕادێرابوو، خۆر، مانگ، ئاگرو ئاو هاتبوونە ئەو کوختە هاکەزاییەوەو بەدەوری فرانسیسکۆسدا دانیشتبوون و ئەوانیش گوێیان ڕادێرابوو، واپێدەچوو مەرگ خۆیشی دووایین کەس لەگەڵ ئەواندا هاتبێتە ژوورەوەو هەناسەی لەخۆبڕیبێ و گوێی ڕادێرابێ. بەڵام فرانسیسکۆس هیچی نەدەبینی، کەسی نەدەبینی، سەری بردبووە دوواوەو گۆرانی دەچڕیی،

شیشەکانی زیندانەکە نوشتابوونەوەو ئیدی ڕۆحی ئامادەی فڕین بوو.

خودا خۆری هەڵێناو فرانسیسکۆسیش هەستا، کفت و شەکەت خۆی بەدیوارەکەوە گرت و زەردەخەنەیەکی هاتێ. دەتگوت سترانەکە خوێنی ئەو بووەو هەرچیی لە جەستەیدا بووە چۆڕاوە.

دەمەو نیوەڕۆ پێیگوتم:" برا لیۆن، پەرۆشم ئاسیزیی ببینمەوە. ئای گەر دوو برای بە گوڕ، کێدرۆ و ماسیۆ بهاتنایەو بۆ ئەوێیان ببردمایە، ئاخر برا لیۆن من ئیدی ناتوانم بە پای خۆم بەسەر ئەرزدا بڕۆم!"

چوومە دەرێ و جوابم بۆ کێدرۆ و ماسیۆ ناردو داوام لێکردن لەپۆرتیۆنکولاوە بێن، خەڵکیشم بۆ لای سەرەك قەشە نارد تاپێی ڕاگەیەنن فرانسیسکۆس دێ و داواشم لێکرد چەکدار بنێرێ تا لەگەڵیدا بن، چونکە چەتەگەلی پیرۆجیایی دەورو خولی ئەم ناوەیانداوەو دەیانەوێ بیفڕێنن.

کاتێك بۆ کوختەکە گەڕامەوە، فرانسیسکۆسم بینی هەمدیس کەمانچە دەژەنێتەوەو گۆرانییەکەی شەوێ

دەچرپێتەوە. کەتەواو بوو، گوتی:" ئاخ، بیرمچوو سوپاسی خودا بکەم بۆ خوشکە نەخۆشییم!"

دوو پارچە دارەکەی لەسەر عەردەکە داناو دەستەکانی بەرەو ئاسمان هەڵبڕی:

سوپاس بۆ تۆ خودایە، سوپاسیش بۆ خوشکە نەخۆشیمان
وی میهرەبان و قۆچاخ و خەڵکیی عەزاب دەدا
یارمەتی ڕۆح دەدا خۆی لەجەستە ڕزگارکا!

من گوێم بۆی ڕادێراوو زەحمەت بوو بتوانم بەر بە فرمێسکەکانم بگرم. گوتم:" ئەی ڕۆحی من، سڵاوو ماڵئاوایی لێبکە، سڵاوو ماڵئاوایی لێبکە!"

دەمەو ئێوارە کێدرۆو ماسیۆ هاتن. بێدەنگ لای پای فرانسیسکۆسەوە دانیشتن، خوشکە کلاراش هات و کەوتە سەر چۆك، دەست و پای فرانسیسکۆسی ماچکردو بێدەنگ لای ڕاستییەوە دانیشت، خوشکە پیکاش لەرزە لەرز هات، قژە سپییەکەی لەژێر ڕووپۆشەکەیەوە هاتبووە دەرێ، بەڵام هەمدیس کردییەوە بەژێر چارشێوەکەیدا، ئەویش کڕنۆشی بۆ

کوڕەکەی بردو پاشان بێدەنگ لای چەپییەوە دانیشت. فرانسیسکۆس لەنەشوەدا نوقووم ببوو، هیچی نەدەبینی و هیچی نەدەژنەفت، لەسەرپشت پاڵکەوتبوو، دەستی بەنیشانەی خاچ دانابوو، ڕوخساریشی لەبەختەوەریدا پرشنگیی دەدا.

لەو بێدەنگییەدا بۆ ساتێك هەنسکە هەنسکی گریانێکی نزم بیسترا، بەڵام خوشکە پیکا لێوی خۆی گەست و ئیدی هەنسکی گریانەکە نەما.

کێدرۆ بە ئەسپایی گوتی:" نوستووە، پێویستە خەبەری کەینەوەو بکەوینە ڕێ، ئاخر وا ئێوارەیە!"

کەس وەڵامینەدایەوە.

بایەکی فێنکی بەهاریی لەدەرگاکەوە هاتە ژووری، گوڵەکان لەحەوشە پشکوتبوون و کوختەکەیان پڕ لەبۆنی خۆیان کردبوو، کارژۆڵەیەك هاتە بەر دەرگاکەو بە خەمەوە باعاندی و پاشان بە خێرایی لەو ناوەدا نەما، هەڵبەت بەدوای دایکیدا دەگەڕا. هیچ کامێکمان نە دەجووڵاو نە قسەشی دەکرد، هەموومان سەرنجمان بڕیبووە فرانسیسکۆس.

لەناکاوێکرا لەوێنەی قەبرێکدا لەبەر چاوانمدا وەدیارکەوت، وەرز وەرزی بەهارو ئێمە ئەومان بردبووە دەرەوە بۆ سەر عەردە بەگوڵ پۆشراوەکەو بۆیدەگریاین.

شەو داهات، خوشکە کلارا هەستایە سەر پێ.

- " خوشکە پیکا، وەرە بابڕۆین، ئێمەماڵئاواییمان لێکردووە. وا ئیتر برایان دەیبەن، ئێستا کاتێکی گونجاوە، ئێستا شەوەو ئەو زەلامە وەحشییانەی پیرۆجیا بەدەرەوە نین!"

خوشکە پیکا هەستاو فرمێسکەکانی چاوانی وشك کردنەوە.

گوتی:" کوڕەکەم ...."

بەڵام خوشکە کلارا چووە ژێر باڵی و بەلەتردانەوە ئاودیوی دەرگاکە بوون. بۆ ساتێك لەدەرەوە دەنگی گریانێکی بەرز هاتە گوێم، هەردوو ژنەکە شیوەنیان دەکرد.

فرانسیسکۆس چاوانی کردنەوە و برایانی بینی، زەردەخەنەیەکی هاتێ.

پرسی:" چما گەیشتین؟"

کێدرۆ وەڵامیدایەوە:" برا فرانسیسکۆس جارێ ئێمە نەڕۆیشتووین!"

فرانسیسکۆس ئاهێکی هەڵکێشاو گوتی:" من هێشتا لەئاسیزیی بووم، لەکڵێساکەی قەدیس دامیانۆ بووم و پەنجەرە ڕەنگاو ڕەنگەکانیم ستایش دەکرد. هەروەها نیگاری مەسیحیش لەوێ وێنە کێشرابوو، کێلی گۆڕەکەی هەڵتەکاندبوو، بەرەو ئاسمان هەڵگژابوو. ئاڵایەکی سپی بەدەستێکییەوەو بەڕەنگی ئاسمان لەسەری نووسرا بوو:

Pax et bonum

هەستامە سەر پا. گوتم: " بە ناوی خودا، دەی با بڕۆین!"

کێدرۆو ماسیۆ فرانسیسکۆسیان بەرزکردەوەو خستیانە سەر باسکە لێکئاڵاوەکانیان، ئەویش دەستی کردە ملی هەردووکیان. چوونە دەرێ.

پرسیی : " شەوە؟"

- " بەڵی باوکە فرانسیسکۆس شەوە، ئەستێران بە ئاسمانەوەن!"

- " هەوا بۆنێکی خۆشی لێدێ! چما ئێمە لەکوێین؟"

ماسیۆ وەلامیدایەوە:" لەحەوشەی پێشەوەی دەیرەکەی قەدیس دامیانۆین باوکە فرانسیسکۆس. ئاخر ئێمە لەبەهارداین. ناتەوێ خوداحافیزیی لەخوشکان بکەیت؟"

- " جوێبوونەوە تاڵە برا ماسیۆ، زۆر تاڵە. باشترە هەروەکو دز ملی ڕێگە بگرینەبەرو بڕۆین!"

بەرەو ئاسیزیی بەرەو ژوور بووینەوە. دوو خوشك لەدەرەوەی حەوشی پێشەوەی دەیرەکە لەژێر درەختێکدا ڕاوەستابوون، هەر کە ئێمەیان بینی، یەکێکیان ویستی بە باوەشێکی کراوەوە بەرەو لامان ڕاکا، بەڵام دووەمیان گرتی و ڕێگەی نەدا، گوێم لەسووکە هاوارێك بوو لەژێر درەختەکەداو پاشان هەموو شتێك ئارامبۆوە. درێژەمان بە ڕۆیشتندا، بەدڵەڕاوکێوە لەملاولای خۆم دەنۆڕی، گەر لەتاریکیدا نەبام، ئەوا چەتە پیرۆجیاییەکانم دەبینی. لەپێچی ڕێگەکەدا پێنج شەش تارمایی بەرەو لامان هاتن، چەکەکانیان لەو شەوە ئەستێرە بارانەدا شەوقیدەدایەوە. لە دڵی خۆدا گوتم : تیاچووین. بە پەلە بەرەو ڕوویان چووم تا بزانم ئەوانە کێن. سوپاس بۆ خودا ئەو چەکدارانە بوون کە سەرەك قەشە

ناردبوونی. هاتنه پێشێ و دەستی فرانسیسکۆسیان ماچکرد. فرانسیسکۆس سەری سوڕما بوو.

گوتی : " ئەوە بۆچی چەکتان پێیە؟ نەفرەتیان لێبێ!"

سەر گەورەکەیان وەڵامیدایەوە:

- " ئاخر باوکە فرانسیسکۆس، دەترسین چەتەکانی پیرۆجیا بتڕفێنن!"

- " بڕفێنن؟ چیم لێدەکەن؟"

سەرگەورەی چەکدارەکان پێکەنی و گوتی: " بۆ چما نازانیت؟ قەدیسێك خەزنەیەکی گرانبەهایە، تەنێ بیر لەهەموو ئاهەنگ و جێژنەکان بکەوە، بیر لەهەزارەها زیارەتکاران و مۆم و بخوور!"

فرانسیسکۆس وەك ئەوەی داوای یارمەتیی بکا هاواریکرد:" برا لیۆن، لەکوێیت؟ گوێت لێیە. چما ئەمە ڕاستە."

وەڵامیمدایەوە:" باوکە فرانسیسکۆس، خەڵکیی هەموو شتێکیان لێدەوەشێتەوە، باوکە فرانسیسکۆس تۆ دەتوانیت

خۆت لە چنگی شەیتان ڕزگارکەیت، بەڵام لەدەستی خەڵکیی ڕزگارت نابێت!"

فرانسیسکۆس نائومێدانە گوتی:" خودایە، خودایە بمبەرەوە!" وایگوت و ئیدی تا ئاسیزیی زاری هەڵنەهێنایەوە.

*

لەبەر دەرگای ماڵی سەرەك قەشەدا، سەرەك قەشە ڕاوەستاوو چاوەڕێی دەکردین، دەستەکانی ڕایەڵکردو یارمەتی لەدابەزاندنی فرانسیسکۆسدادایین، ئەوسا دانەوێوەو نێوچەوانی فرانسیسکۆسی ماچکرد.

گوتی:" بەخێر بێیت کوڕی خۆم، متمانەت بەخودا هەبێ، هێشتا ساتی ماڵئاواییت نەهاتووە!"

فرانسیسکۆس وەڵامیدایەوە:" متمانەم بەخودا هەیە، متمانەم بەخودا هەیە، ساتی ماڵئاواییم هاتووە!"

ئەو ژوورەی کە تەرخانکرابوو فرانسیسکۆسی لێ ڕاکشێ پەنجەرەیەکی گەورەی تێدابوو ڕوو لەسەربانەکانی ئاسیزیی، لەوێوە هەموو شار دیاربوو، دار زەیتوونەکان و لەخوارەوە

دەشتێکی تژیی لەئارامیی بەرەزو ڕووبارەکەیەوە، هێور هێور وەکی مارێك بەنێو مێرگە سەوزەکاندا پێچی دەخوارد. لەدووریشەوە کلێساکەی قەدیس دامیانۆ دیارو لە خوارتریشەوە پۆرتیۆنکولا.

بۆ بەیانیی کاتێك فرانسیسکۆس خەبەری بۆوەو لەجێگەکەی هەستاو ئەو دیمەنە ئازیزو دێرینەی بینی، فرمێسك لەچاوانییەوە ڕژایە خوار.

- " دایکە، دایکە ئاسیزیی، ئەی ئومبرەینی ئازیزم!"

من لەقوژبنێکی ژوورەکەدا جێگەم بۆ نووستن ڕادەخست، لەگەڵ ویدا خەوم لێ دەکەوت و هەڵدەسام. دوو پەڕەسێلکە لەگوێسوانەی ژوور پەنجەرەکەدا هێلانەیان چێکردبوو، هەر لەکازێوەوە نێرەکەیان بەو دەوروبەرەدا دەفڕی و دەیچریکاند، هەڵبەت مێیەکە لەسەر هێلکە نوێیەکانی کڕ کەوتبوو، نێرەکەش بەو چریکە چریکەی ئازایەتیی و متمانەی پێدەبەخشی. فرانسیسکۆس تژیی لەوروژان ئاوڕی بۆ دامەوەو گوتی:" برا لیۆن، چما دەشێ بونیام چاوانی بکاتەوەو گوێ هەڵخاو چاوان و گوێی تژیی نەبن لە موجیزە؟

بەردێك هەڵگرەو ژیانێکی لەوێرانیی نەهاتوو لەو تاریکییە شێدارەدا دەبینی کە لەخزمەتی خودادایە، کرمێکی چکۆڵەی هاکەزایی دەبینی خۆی ئامادە دەکا باڵی لیٚ بڕویٚ و ببێتە پەپوولەو بەرەو خۆر بفڕیٚ. بەڵیٚ برا لیۆن، ئێمەی بونیامگەلی سەر ئەرز جگە لەوە دەبیٚ چ شتێکیتر بکەین؟"

ئەو دەمەی ئەو دەدوا، لەسەر جاددەکەو نزیك ماڵی سەرەك قەشە دەنگی هاوار هاوارو جنێودان بیسترا، خەڵکێکی زۆر کۆببوونەوە، ئاژێرو ژاوەژاوو دەنگی توندی دەرگا کوتان، دیاربوو کەسێك چووبووە سەر سەکۆیەك و نوتقی بۆ خەڵکەکە دەدا. یاریدەدەری قەشە هاتە ژوورەوە.

گوتی:" باوکە فرانسیسکۆس، نیگەران مەبە، ئەوە سەرەك شارەوانییە کە شەڕی لەگەڵ سەرەك قەشەدا هەیەو هەموو ڕۆژێك خەڵکیی کۆدەکاتەوەو هانیاندەدا بێن بۆ ئێرەو هەڕەشە لەسەرەك قەشە بکەن. ئەویش بواریان نادا بێنە کلێساکەوە."

فرانسیسکۆس زۆر زۆر شپرزە بوو. گوتی:" چ شەرمەزارییەکە، ئێمە دەبیٚ بەینیان ڕێکخەینەوە!"

یاریدەدەری قەشە ڕۆیشت. فرانسیسکۆس ڕوویکردە من و گوتی:" برا لیۆن، هێشتا سروودی سوپاسگوزارییەکەم بۆ خودا تەواو نەبووە. تکات لێدەکەم قەڵەمەکەت دەربێنەو بنووسە!"

قەڵەمەکەم دەرهێناو ئەویش کەوتە گوتنی ئەوەی کە من دەبوو بینووسم:

سوپاس بۆ تۆ خودایە، سوپاس بۆ هەموو ئەوانەی کە لەئەڤینی تۆوە

لەدوژمنانیان دەبوورن!

شکۆداربن ئەو کەسانەی کە لەئەڤینەوە بۆ ئاشتیی

زوڵمیان چەشتووەو ڕاوەدوو دەنرێن

شکۆ بۆ ڕۆنەرانی ئاشتیی،

چونکە خودایە تۆ

تاج لەسەری ئەوان دەنێی!"

خاچی کێشا. گوتی:" برا لیۆن، وەرە یارمەتیمدە تا هەستم، بمگرە، دەمەوێ بچمە بەر دەرگای حەوشەو لەگەڵ

خەڵکیدا بئاخڤم... نا، نامەوێ بئاخڤم، بەڵکە هەردووکمان، لەپاڵ یەکدا ڕادەوەستین و ئەو وشانە دەکەینە گۆرانیی کە هەر ئەلعان لەدڵمەوە هەڵقوڵێن."

چوومە ژێر باڵی، ڕۆیشتینە حەوشەو دەرگای دەرەوەمان کردەوە، خەڵکەکە بە تووڕەیی شاڵاویان هێنا تا بێنە ژوورەوە، بەڵام هەر کە فرانسیسکۆسیان بینی ڕاوەستان.

فرانسیسکۆس خەڵکەکەی بەرەکەتداو گوتی: " منداڵەکانم، خودا ئەمری پێکردووم قسەیەکتان بۆ بکەم، قسەیەکی خێر، بۆ خاتری ئەڤینی مەسیح ڕێگەم بدەن ئەو قسەیە بکەم!"

ئەوجا ئاماژەیەکی بۆ من کرد، هەردووکمان پاڵماندا بەدەرگای حەوشەوە، دەستی یەکدیمان گرت و بەدەنگییێکی بەرز کەوتینە چڕینی ستران:

سوپاس بۆ تۆ خودایە، سوپاس بۆ هەموو ئەوانەی کە لە ئەڤینی تۆوە

لەدوژمنەکانیان دەبوورن!

شکۆداربن ئەو کەسانەی کە لەئەڤینەوە بۆ ئاشتیی

زوڵمیان چەشتووەو ڕاوەدوو دەنرێن

شکۆ بۆ ڕۆنەرانی ئاشتیی،
چونکە خودایە تۆ
تاج لەسەری ئەوان دەنێی!"

لەو کاتەدا سەرەك قەشە هاتبووە بەر دەرگا، سەرەك قەشە پیرەمێردێکی بەڕێز بوو، بەمیهرەبانییەوە لەخەڵکەکەی نۆڕی، ئەویش دەنگی لەگەڵ ئێمەدا یەکخست و کەوتە گۆرانیی. ئەوسا ئیدی موجیزەکە ڕوویدا، سەرەك شارەوانیی لەنێو خەڵکەکەوە هات و لەبەردەم سەرەك قەشەدا کڕنۆشی برد.

گوتی:" لەبەر خاتری ئەڤینی مەسیح، لەبەر خاتری فرانسیسکۆسی خزمەتکاری، من دوژمنایەتیی نێوانمان لەبیردەکەم و ئامادەم هاوکاریتان بکەم!"

سەرەك قەشە بزووا، دانەوێوەو نەیارەکەی خۆی هەستان، باوەشی پێداکردو ماچیکرد.

گوتی:" وەزیفەکەم حوکمم بەسەردا دەدا میهرەبان و خۆنەویست و ئاشتییخواز بم، بەڵام ئاخ، بەڵام من سروشتم وەهایە زوو هەڵدەچم، تکات لێ دەکەم بمبوورە!"

خەڵکەکە کڕنۆشیان بردو سوپاسی خودایان کرد، ئەوجا شاڵاویان بۆ ماچکردنی دەست و پای فرانسیسکۆس هێنا کە ئاشتییی لەگەڵ خۆیدا هێنابوو.

کەچووینە ژوورەوە، فرانسیسکۆس خەنی و پرشنگیدەدا، لەو هەموو شادومانییەدا ئازارەکانی بیر خۆبردبۆوەو بە بێ یارمەتی بەرێگەدا دەڕۆیشت.

- " برا لیۆن، ئەو حەکایەتەت بیستووە: دەگێڕنەوە جارێك کوڕە پادشایەکی جوان و جحێڵ دەبێت، پیرێژنێکی سیحرباز بەنەفرەتی دەکاو دەیکاتە ئاژەڵێکی دڕندەو ترسناکی بونیادخۆر. خەڵکیی ڕقیان لەو ئاژەڵە دڕندەیە دەبۆوە، خۆیان چەکدار کردو بەمەبەستی کوشتنی کەوتنە شوێنپێ هەڵگرتنی، بەڵام ئەو تا دەهات هەر دڕندەتر دەبوو. ئەوسا ڕۆژێکیان کیژێك هات و بەمیهرەبانییەوە خۆی لێ نزیکخستەوەو دەمی ماچکرد. ئیدی دەسوبرد ئەو ڕوخسارە ترسناکە توایەوەو ئاژەڵە دڕندەکە بۆوە بە کوڕە قۆزەکەی پادشا. برا لیۆن، خەڵکیی ئاوهان!"

ئەو ناوبژییە فرانسیسکۆسیماندوو کرد، بۆ ساتێك هەموو هێزی خۆی کۆکردبۆوەو موجیزەیەکی نوواندبوو، بەڵام یەکسەر شەکەت کەوتە سەر جێگەکەی. بانگی یاریدەدەری قەشەم کرد، ئەویش بەسرکەی گوڵەوە هات و هۆشی وەبەرهاتەوە. ئەوسا سەرەك قەشە هات.

گوتی: " کوڕی خۆم فرانسیسکۆس، پزیشکێك بانگدەکەم تا بتبینێ، ئاخر تۆ لەماڵەکەی مندایت و من لێت بەرپرسیارم!"

بەڵام فرانسیسکۆس سەری ڕاوەشاند، نەیدەویست پزیشك بیبینێ.

سەرەك قەشە گوتی:" برا فرانسیسکۆس ڕێز لەژیان بنێ، نەك تەنێ ژیانی خەڵکیی و ژیانی کرمان، بەڵکە ژیانی خۆت. ئاخر ژیان هەناسەی خودایە، ڕەوا نییە بیتاسێنیت، بەناوی گوێڕایەڵیی پیرۆزەوە لێت دەپاڕێمەوە بەقسەم بکە!"

فرانسیسکۆس دەستی بەنیشانەی خاچ داناو هیچی نەگوت. پزیشکەکە هات، پیرەمێردێکی چکۆڵەی ئارام و ڕەنگپەڕیوی خاوەن چاوانێکی ئاگرین، جلکەکانی بەری

فرانسیسکۆسی داکەند، چەند جارێك ئەمدیوو ئەودیوی پێکردو گوێی بۆ لێدانی دڵی ڕادێرا.

گوتی: " بەیارمەتی خودا باشتر دەبێ!"

فرانسیسکۆس سەری ڕاوەشاند، لێی پرسی: " ئەی بێ یارمەتی خودا؟"

- " من باوەڕم وایە تۆ ماوەیەکی تریش دەژیت، تا پاییز، ئیدی دوای ئەوە لەدەستی خودادایە!"

بۆ ساتێك فرانسیسکۆس بێدەنگبوو، بەڵام یەکسەر دەستی بەرەو ئاسمان هەڵبڕی.

گوتی: " کەواتە بەخێر بێ برا مردن، بەخێربێیت لەگەڵ یەکەمین باراندا!"

زەردەخەنەیەکی هاتێ و پێیگوتم: " تۆ چ دەڵێیت برا لیۆن، چما ڕەوا نییە کە بۆ برا مردنیش سوپاسی خودا بکەین؟ دەی ئەی هاوسەفەری بەئەزمونم، قەڵەمەکە هەڵگرەو بنووسە:

سوپاس بۆ تۆ خودایە، سوپاس بۆ برا مردنمان
کە چ زیندوویەك لەدەستی دەرناچێت!

چ داماوە ئەو کەسەی بە گوناهباریی دەمرێ، خودایە شکۆو شانازیی

بۆ ئەوانەی کە (دە) پەیامەکەی تۆ بەجێدێنن

ئەوانە لە مردن ناترسن، بەڵکو مردنیان خۆشدەوێ."

من هەموو ئەو سروودی سوپاسگوزارییەم لەسەر قاقزێك پاکنوسکردو دامە فرانسیسکۆس تا مۆری خۆی، خاچەکەی لێبدا. قاقزەکەی وەرگرت، سەیری کردو سەری ڕاوەشاند.

لەبەرخۆوە گوتی:" خودایە من زۆر شتی ترم هەن کە دەبێ بیانڵێم، زۆر شتی تر هەن کەدەخوازم سوپاسی تۆیان پێبکەم، بەڵام تۆ دڵ و ڕۆحی من دەناسیت، دەی کەواتە خودایە سوپاس بۆ هەموو شتێك!"

قەڵەمەکەی هەڵگرت و نووسیی:" سوپاس بۆ تۆ خودایە، سوپاس بۆ هەموو شتێك!" ئەوەی نووسی و پاشان لەخوارەوە وێنەی خاچێکی گەورەی کێشا.

گوتی:" من تەواو بووم، سوپاسی خودا دەکەم کە پێ ڕاگەیشتم، ئەلعانیش، تۆ ئەی مەڕی خودا، یەکێك بنێرە بە دوای ئێرنیۆدا بۆ پۆرتێونکولاو داوای لێبکە بە خۆی و

بلوێرەکەیەوە بێت بۆ ئێرە، ئاخر من لەخودا نێزیك بوومەتەوەو جگە لەگۆرانیی چڕین چ شتێکی ترم ناوێ!"

یەکێکم ڕەوانە کرد، لای ئێوارە ئێرنیۆ بەبلوێرەکەیەوە هات. فرانسیسکۆس بە باوەشێکی کراوەوە پێشوازیی لێکرد.

- " بەخێربێیت ئەی سترانبێژی خودا، بەخێربێیت ئەی دەنگی ڕاستەقینەی ئینسان! ئەم گۆرانییە بگرە کە لەسەر ئەم قاقزە نووسراوە، بلوێرەکەت لەشانت داگرەو بیژەنەو بیچڕە! منیش گۆرانییەکەت لەگەڵدا دەبێژم، هەروەها ئەم شێرە چکۆڵەیەی خوداش دەیچڕێ، هەر چوار دیواری ژوورەکەشمان دەیچڕن، بەردو چیمەنتۆو نیگارەکانیش، هەمووان پێکەوە گۆرانییەکە دەچڕین!"

هێندەی نەبرد ژوورەکەمان بەگۆرانییەکی خۆشی پێکەوەیی دەنگیدایەوە، پەنجەرەکە کرابۆوە، خۆر خەریکبوو ئاوا دەبوو، لەگەڵای درەختەکانەوە ڕۆشنایی دەتکا، زەنگی کڵێساکەی قەدیس ڕافینۆ وادەی نوێژی ئێوارەی ڕاگەیاند، ئەو نەغمە خۆشانە لەفەزادا سەریانکرد. دەنگی

فرانسیسکۆس بەرزو بەرزتر دەبۆوە، چەپڵەی دەکوتا، هەموو جەستە باریك و بنێس و عەزاب چەشتووەکەی لەنێو جبە قەشەییەکەیدا سەمای دەکرد.

دەرگاکە کرایەوەو سەرەك قەشە هاتە ژوورەوە، ڕوخساری گرژ بوو.

گوتی:" فرانسیسکۆس، کوڕی خۆم، بەرەکەتی مەسیحت لێبێ گۆرانی مەڵێ. خەڵکیی کە لێرەوە تێدەپەڕن و گوێیان لە گۆرانیی دەبێ، ڕادەوەستن و هەمدیس دەکەونەوە جنێودان، دەڵێن سەرەك قەشە کەوتۆتە هەوای خۆیەوە، بە بۆنەی ئەوەوە کە سەرۆك شارەوانی هێناوەتە سەر چۆك وا بۆ خۆی ئاهەنگ دەگێڕێ!"

بەڵام فرانسیسکۆس هێشتا ئەفسوونی گۆرانییەکەی بوو.

- " گەر بوونی من وەك میوانێك لە ماڵەکەتا کێشەت بۆ دروستدەکا ئەوا دەچمە دەرەوە. من ستران دەبێژم و جگە لە ستران چڕین ناتوانم چ شتێکی تر بکەم، ئاخر من لەخودا نێزیك بوومەتەوە، چما بۆچی حەز ناکەیت خەنیی بم و بەستران چڕینەوە بچمە دیداری؟"

سەرەك قەشە وەڵامیدایەوە:" ڕاستدەکەیت کوڕی خۆم، بەڵام خەڵکانێکی تر کە لەخوداوە نیزیك نین، لەوە تێناگەن و بەو کارە تووڕە دەبن. بەدەنگی نزم گۆرانیی بچڕە، تا خەڵکیی گۆرانییەکەت نەبییەن!" وایگوت و هەمدیس لەژوورەکە چووە دەرەوە.

فرانسیسکۆس گوتی:" برا ئێرنیۆ، هەموو بونیامێك ڕاستدەکا، سەرەك قەشە ڕاستدەکا، هەروەها ئێمەیش ڕاستدەکەین. دەی با بەدەنگی نزم ستران بچڕین تا خەڵکیی تووڕە نەکەین. مامۆستا، بلوێرەکەم بدەرێ، منیش دەمەوێ بژەنم!"

بلوێرەکەی وەرگرت و بەقامکە دەردەدارەکانی هێورو ئارام کەوتە ژەنین، ئێمەیش زۆر ئارام هەمدیس کەوتینەوە ستایشکردنی خودا.

کاتێك لە سترانەکە بووینەوە، فرانسیسکۆس بلوێرەکەی بۆ ئێرینیۆ گەڕاندەوەو چاوانی لێکنا. ئیدی ماندوو ببوو، ئێرینیۆ لەسەر نووکی پا لەژوورەکە چووە دەرەوە.

پێمگوت:" ئاسیزیی جێمەهێڵە، ڕەنگە سبەینێ هەمدیس پێویستی پێتبێتەوە، ئاخر ئەو ئیدی پێی ناوەتە مەملەکەتی سترانەوە!"

بەڵام بۆ بەیانی نیگەرانییەکی تر فرانسیسکۆسی داگرت.

بەرەبەیان پێی گوتم:" نابێ کات بەهەدەر بدەین، من دەبێ پێدا ڕابگەم وەسییەتنامەکەم بۆ برایان و خوشکان بنووسم، هەموو ژیانم بگێڕمەوەو دگان بە گوناهەکانمدا بنێم، ڕەنگبێ ڕۆحێك هەبێ کاتێ گوێی لەعەزاب و بەرخۆدانەکانم دەبێ ئازایەتییی بێتەبەرو درێژە بەسەفەری بەرەو هەڵگژان بدا. دەی برا لیۆن، ئەلعان هەمدیس قەڵەمەکەت دابەوەو بنووسە!"

بەدرێژایی ڕۆژ بەعیبادەتەوە گوێم بۆ فرانسیسکۆس ڕادێراو نووسیم، ناو بەناو وچانێکم دەدا تا فرمێسکەکانم بسڕم، هەندێجار ئەو خۆی ڕادەوەستا، ئاخر ئیدی وشە بەفریای نەدەگەیشت و لەحەژمەتا دەیدایە قوڵپی گریان.

لەتافی جحێڵییەوە دەستی پێکرد کەجلکی مەخمەڵیی و ئاوریشمینی پۆشیوە و پەڕێکی سووری کردووە

بەکڵاوەکەیەوەو شەوانە لەگەڵ هاوڕێکانیدا لەم ئاهەنگەوە چووە بۆ ئەو ئاهەنگ، لەمبەر پەنجەرەوە چووە بۆ ئەو بەر پەنجەرەو سترانی چڕیوە. ئەوجا کەوتە گێڕانەوەی ئەوەی کەچۆن لەخۆی بایی بووەو چووە بۆ شەڕی لەناوبردنی دوژمنەکانی و وەدەسهێنانی شکۆمەندیی و بەسەرکەوتوویی و بەسواری ئەسپەوە بۆ ئاسیزیی گەڕاوەتەوە .... پاشان، چۆن شەوێکیان لەناکاوێکڕا دەنگی خودای ژنەفتووەو لەترساندا هەڵلەرزیوە. فرانسیسکۆس قسانی دەکرد و منیش دەمنووسی. گوتی:" ئەوە من بووم، فرانسیسکۆسی ئاسیزیایی گوناهبار، ئەوەی خودا خۆنەویستانە لوتفی نواندو بەم شێوەیە ڕزگاری کردم: کاتێ من هێشتا لەنێو گوناهەکانمدا دەژیام و تلمدەداو ڕقێکی بێئەندازەم لەگەڕەکان بوو، ئەوسا بانگیکردم، بەرەو لای ئەو گەڕانە کێشی کردم و فەرمانی پێدام لەئامێزیان بگرم، ماچیانکەم، جلکیان لەبەر داکەنم و برینەکانیان بشۆم. کاتێك ئەوانەم لەئامێز گرت و ماچمکردن و جلکم لەبەر داکەندن و برینەکانیانم شت، دونیام لەلا بووە دونیایەکی تر، ئەو شتەی پێشتر تاڵ و تفت و

سەخت بوو، ئیدی بووە شتێکی نەرم و ڕەوان وەکی هەنگوین. زۆری نەخایاند لەدونیا چوومەدەر، ئەو دونیا پووچەو لەزەتەکانیم جێهێشت و خۆم بەتەواوی جەستەو ڕۆحمەوە تەسلیمی خودا کرد. خودا برایانی بۆ ناردم و لەمیانەی کتێبی پیرۆزەوە خۆی بۆ وەدیارخستم کەکام قانوونnامە بۆ ژیانی خۆم و ژیانی برایان داڕێژم. ئەو برایانەی ویستیان لەگەڵ مندا بێن، بەر لەهەموو شتێك تەواوی سەروەت و سامانەکەیان بەسەر هەژاراندا دابەشکرد، ئێمە ئیدی خاوەنی هیچ نەبووین جگە لەجبەیەکی قەشەیی شڕوپڕو گوریسێکی لەناو قەدمانەوە گرێدراو، بەپێی پەتیی ڕێماندەکرد. ئاخر ئێمە خەڵکانی ساکارو نەخوێنەواربووین و گوێڕایەڵی یەکدی بووین. داوام لەبرایان کرد خۆیان فێری کاسپییەکی ئابڕوومەندانە بکەن و کار بکەن، نەك بۆ ئەوەی پارە پەیداکەن، بەڵکو بۆ ئەوەی ببنە نموونە بۆ خەڵکانی ترو لەتەمبەڵیی قوتاربن، تەنێ کاتێك کە نەماندەتوانی بەکار ژیانی خۆمان بەڕێوەببەین، ئەوسا دەرگا بەدەرگا دەچووین و

سوالّماندەکرد. خودا بۆم وەدیارکەوت کە دەبێ هەمیشە چ بلّێین، کە هەمیشە بلّێین:

Pax et bonum

تەواوی ئەو ڕۆژەو ڕۆژەکانی دوواتریش، فرانسیسکۆس بەچاوانێکی لێکنراوەوە لەبارەی ژیانی خۆیەوە دووا، لەبارەی تەواوی سەفەرە خەتەرناکەکەیەوە کە بەپێوپلی خوێناویی و لەترس و بەرخۆدان و بە نالّە نالّەوە بەرەو ژوور هەلّگڕاوە، لەبارەی باوکییەوە دووا کە بەبێ دلّنەوایی مرد، لەبارەی پیرێژنەکەی دایکییەوە ئاخافت کەبووە ڕاهیبە، لەبارەی خوشکە کلاراوە، لەبارەی یەکە یەکەی برایانەوە، لەبارەی دۆمینیکۆ، ئەو قەشە ئیسپانیاییە کلّپەسەندووەوە کە لەڕۆما بینیبووی، دواجار لەبارەی برا (گیاکۆمینا)وە - ئەو ژنە نەجیبزادەیەی کە فرانسیسکۆس وای بانگدەکرد- ئەو ژنەی لەڕۆما کەوت بەسەر پایداو جلکی قەشەیی فرانسیسکانیەکانی پۆشیی. فرانسیسکۆس هێشتا ئەو مەڕە چکۆلّەیەی لەیادبوو کە لەڕۆما قەسابێك خستبوویە سەر شانی و بۆ سەر بڕینی دەبرد، مەڕەکە بەترسەوە باعاندبووی و تەماشای فرانسیسکۆسی لە دواوە کردبوو، واپێچوو بوو

داوای یارمەتی لێبکا. فرانسیسکۆس دڵی پێی سووتابوو، کەوتبووە خۆ تا قەسابەکە لە ئامێز بگرێ، پێیگوتبوو:" براکەم، بەناوی مەسیح، بەناوی ئەڤین سوێندت دەدەم ئەو مەڕە سەر مەبڕە!" قەسابی دلڕەق فشەی پێهاتبوو، دابوویە قاقای پێکەنین. گوتبووی: " دەی چما دەتەوێ چیی لێ بکەم؟"

- " براکەم بیدەرە من، ئەوسا خودا ئەم کردەوە چاکەت لەکتێبی حیسابەکانیدا دەنووسێ و لەو دونیا ڕانە مەڕێکی نەمرت پێدەبەخشێ!"

قەسابەکە هەناسەیەکی هەڵکێشابوو، گوتبووی:" ئۆو، ناشێ تۆ ئەو کەسە بیت کە بەفرانسیسکۆسی ئاسیزیایی بانگت دەکەن و ئەوەی کە موجیزە دەنوێنی؟"

- " با، من فرانسیسکۆسی گوناهباری ئاسیزیاییم، بەڵام چ موجیزەیەك دەنوێنم؟ من تەنێ بونیامێکی گوناهبارم و دەگریم، دەگریم و براکەم لێت دەپاڕێمەوە ئەو مەڕە سەر مەبڕە!"

قەسابەکە مەڕەکەی لەسەر شانی داگرتبوو، بە ترسەوە گوتبووی:" هانێ بیبە، فەرموو، ئەوەتا هەمدیس موجیزەیەکی ترت نوواند!"

فرانسیسکۆس مەڕەکەی کردبووە باوەش و وەك دیاریی بە برا گیاکۆمینای بەخشیبوو، ئیدی دەیانگوت لەوە بەدووا، هەرگیز ئەو مەڕەی لێ جیانەبۆتەوە، لەگەڵیدا چووە بۆ کلێساو لەبەردەم وێنەی قەدیساندا کڕنۆشی بردووە.

هەموو ژیانی بەبەردەم چاوە لێکنراوەکانیدا تێدەپەڕییەوە، چیای بێڕوحمی ئالڤێرنا هەمدیس لەخەیاڵیدا ژیایەوە، مەسیحی لەخاچدراو وەکی بروسکەیەکی شەش باڵ بەسەریدا دەکەوت.

بەدەنگێکی بەسوێ هاواریکرد:" خودایە، خودایە، من چەتەم، من چەتەیەکی لەخاچدراوم، دەی هەڵمگرەو لای دەسە ڕاستتەوە دامنێ!"

لای ئێوارە وەسییەتنامەکەی تەواو کردو چاوانی لێکنا.

بەمیهرەبانییەوە سەیریکردم و گوتی: " برا لیۆن، من زۆر ئەزییەتمدایت، کوڕەکەم، زۆر ماندووم کردیت، خەراپ نییە

گەر ئەم وشانەش بۆ ئەو سروودی سوپاسگوزارییە زیادکەیت کە بۆ خودام نووسیوە:

سوپاس بۆ تۆ خودایە، سوپاس بۆ ئەو مەڕەی خودا
بۆ برا لیۆن، بۆ ئەو شێرەی خودا
ئاخر ئەو گوێڕایەڵ و بەحەوسەڵەیە، خودایە ئەویش سەفەری کرد
لەگەڵ مندا بەرەو ژوور،
ئەو بەنرخترە لەمن، چونکە زۆر جاران
سەفەری پێچەوانەی ئاراستەی سروشتی خۆی کردووە
لەمیانەی زاڵبوون بەسەر سروشتی خۆیدا!"

دانەویمەوەو پایم ماچکرد، ویستم بئاخڤم، بەڵام گریان قوڕگی گرتبووم و نەمتووانی.

- " برا لیۆن، من هەموو ژیانم ژیامەوە، هەموو عەزابەکانم چەشتەوە، ئیدی ماندووبووم، برا ئێرنیۆ بانگکە، تا بێت و هەمووممان پێکەوە ستران بچڕین و قورسایی سەر دڵم سووك بێ!"

گوتم : " ئاخر ئەمجارەش سەرەك قەشە دەكەوێتەوە گلەیی و گازەندە كردن!"

- " حەقی خۆیەتی گلەیی بكا، ئێمەیش حەقی خۆمانە ستران بچڕین، برا ئێرنیۆ بانگكە تا بێت!"

برای گۆرانیبێژی گەڕۆك هات.

فرانسیسكۆس بەشادومانییەوە گوتی: " ئامادەبە ئەی بولبوولی خودا، هەموومان پێكەوە!"

لە سەرەتادا بەنزمیی بلوێرەكەی دەژەند، ئێمەیش بەئەسپایی گۆرانیمان دەگوت تا ڕێبواران لەدەرەوە گوێیان لێ نەبێ. بەڵام وردە وردە ئاگرمان گرت، نە سەرەك قەشەمان بیرماو نە ئەو خەڵكەی لەوێوە تێدەپەڕین، دەنگمان سەرفرازانەو زاڵ دەنگیدەدایەوەو سروودی سوپاسگوزاریی خودامان دەبێژا. خودایە ئەوە چ لەزەتێك بوو، مەرگ لەو دیو دەرگاكەوە ڕاوەستابوو، ئێمەیش وەك تەیری ستران خوێن ملمان بردبووە پێش، خەنی و بێ ترس، ژیان و مردنمان دەكردە سترانێكی نەمر.

بەڵام هەر ڕێك لەو ساتەدا کە ئێمە لەحەوت تەبەقەی ئاسمان بووین، برا ئێلیاس، بەڕوخسارێکی مۆن و هیشکەوە لەبەر دەرگاکەدا وەدیارکەوت. تازەکیی لەسەفەرێکی نوێوە هاتبۆوە، هەمدیس ئاڵتونی کۆکردبۆوەو بۆ ئاسیزیی گەڕابۆوە تا کرێی ئەو وەستای خانووبەرەیە بدا کە کڵێسا گەورەکەی ڕۆنابوو. کاتێك لای ماڵی سەرەك قەشەوە تێپەڕیبوو، گوێی لەدەنگی گۆرانی چڕین بووەو لەنێو دەنگەکاندا دەنگی فرانسیسکۆسی ناسیوەتەوە، لەچەقی ڕێگەکەشدا ڕێبوارانێکی زۆر ڕاوەستاون وگوێیان ڕادێراوە، هەندێکیان پێکەنیون و ئەوانیتریش تووڕە بوون.

یەکێکیان پێیگوتبوو:" ئەوە چەند ڕۆژێکە لەماڵی سەرەك قەشەوە جگە لەگۆرانیی دەنگی چ شتێکیتر نایەت، دەڵێی ماڵەکەی بۆتە مەیخانە!"

ئیدی ئیلیاس بەتوڕەیی خۆیکردبوو بەژووردا، فرانسیسکۆس ئەوی بینی و گۆرانییەکەی کۆتایی پێهێنا.
ئێلیاس زۆر بەزەحمەت هەوڵیدا تووڕەییەکەی خۆی حەشاربدا، گوتی:" برا فرانسیسکۆس، دەبێت بمبووریت، ئەم گۆرانی

گوتن و بلوێر ژەنینە لەگەڵ ناوو ناوبانگی قەدیسیێتی تۆدا نایەتەوە، ئەوەتا خەڵکیی لێرەوە دەڕۆن و ڕادەوەستن و گوێت بۆ ڕادەدێرن. چما دەبێ چیت پێ بڵێن؟ دەبێ لەبارەی فیرقەکەمانەوە چ بڵێن؟ چما ئەمە ئەو ژیانە پیرۆزە زاهیدانەیەیە کەئێمە بانگەشەمان بۆ کردووە؟ چما ئێمە بەم شێوەیە ڕۆحەکان بەرەو بەهەشت ڕێنوێنیی دەکەین؟"

فرانسیسکۆس بەدەنگێکی متمانە بەخۆنەبوو، وەك منالێك کە مامۆستاکەی سەرزەنشتی بکا، گوتی: "برا ئێلیاس، چما ئەی بە کام شێوە؟"

- " ئەی گوایە بە گۆرانیی؟ من پێموایە ئەم گوناهەی تۆ لەئەستۆی ئەو گۆرانیبێژەدایە!"

وایگوت و تژیی لەسوکایەتیی ئاماژەی بۆ ئێرینیۆ کرد کەبێهودە هەوڵیدەدا بلوێرەکە لەپشتی خۆیەوە وەشارێ.

گۆناکانی فرانسیسکۆس سوور هەڵگەڕان.

- " نەخێر گوناهەکەی ئەو لەئەستۆی مندایە، هەروەها گوناهی برا لیۆن و گوناهی تۆ برا ئێلیاس، گوناهی هەموو فیرقەکە لەئەستۆی مندایە. من لەبەردەمی خودادا

لەهەمووتان بەرپرسیارم، خۆ گەر گۆرانیش بڵێم، ئەوە لەبەرئەوەیە کەخودا ئەمری ئەوەم پێدەکا. ئەو پێیگوتم:" فرانسیسکۆس، تۆ ئیدی چ خزمەتێکت پێناکرێ، ئێلیاس دەسەڵاتی لێسەندوویتەوەو لەفیرقەکە وەدەریناویت، دەی بلوێرەکە هەڵگرەو لەچۆڵەوانیدا بکەوە ستران چڕین!"

ئێلیاس ڕەتیدایەوە: " تۆ خۆت بە دەمی خۆت دەڵێی کە خودا ئەمری پێکردوویت لە چۆڵەوانیدا گۆرانی بێژیت نەك لێرەو لەناوجەرگەی ئاسیزیی و لەچەقی ڕێگەدا. بمبوورە برا فرانسیسکۆس، ئاخر من ڕابەری فیرقەکەم و بەرپرسیارێتیی ئەوە لە ئەستۆی مندایە!"

فرانسیسکۆس باسکەکانی کردنەوە، لێگەڕا هەمدیس بکەون و شۆڕببنەوە، دەیوست وەڵامبداتەوە، بەڵام وشەکان لەگەروویدا دەتاسان. دواجار پێیگوتم:" برالیۆن، ئەوەتا لێرەیش وەدەر دەنرێین. ئەدی کوێوە بچین؟ چارەمان چییە؟ وەرە، هەستە با بڕۆین!"

گوتم : " باوکە فرانسیسکۆس کوێوە بچین؟ ئاخر ئەلعان شەوە!"

فرانسیسکۆس دووبارەی کردەوە:" لێرەیش وەدەرمان دەنێن.... لێرەیش وەدەرمان دەنێن!"

وایگوت و باسکەکانی کردنەوەو لێگەڕا هەمدیس شۆڕ ببنەوە.

ئێلیاس گوتی:" برا فرانسیسکۆس، شەو لێرە ڕۆژکەرەوە، کەس وەدەری نەناویت، مەسەلەکە تەنێ ئەوەیە گۆرانیی نەڵێیت. بەیانیش دەتوانیت خودا فەرمانی چیت پێدەدا ئەوە بکەیت!"

وایگوت و دانەوێوەو دەستی فرانسیسکۆسی ماچکردو لێیدا ڕۆیشت.

لەو ماوەیەدا ئێرینیۆ بەترسەوە دیار نەما، ئێمە هەردووکمان ماینەوە.

- " برا لیۆن، گوتت چیی؟"

- " هیچ باوکە فرانسیسکۆس، هیچم نەگوتووە."

- " تۆ گوتت: ئەوەی لەنێو گورگدا بژی دەبێ ئەویش گورگ بێ نەك مەڕ، برا لیۆن تۆ واتگوت، هەموو خەڵکێکی ئاقڵ هەر وا دەڵێن. بەڵام من شێتێتییەکی نوێم لەخوداوە

پێگەییوە، شێتێتییەکی نوێ، بۆیە دەڵێم: ئەوەی لەنێو گورگدا بژی، دەبێ مەڕ بێت و لێگەڕێ بخورێ! ئەو شتە نەمرە ناوی چییە کە لەنێو ئێمەدا هەیە؟"

- " ڕۆح!"

- " ئەوە، برا لیۆن، ئەوە ڕۆحە کە قووت ناچێ!"

*

ڕۆژی دواتر لەکازێوەدا، فرانسیسکۆس بە شادومانیی خەبەریبۆوە.

- " ئێ باشە برا لیۆن، من ئیدی چ پێویستم بە ئێرینیۆ نییە، پێویستم بە چ بلوێرێك نییە، تەنها ئەو دوو پارچە دارەم پێیە کەتۆ بۆت هێنام و بەوانە دەتوانم کەمانچە بژەنم. شەوێ بۆ یەکەمجار حاڵی بووم لەوەی کە مۆسیقاو ستران مانایان چییە. لەجێگەکەمدا ڕاکشابووم، تۆ نووستبوویت و پرخەت دەهات، ئەم دارو پەردووەش کەخەڵکیی پێیدەڵێن فرانسیسکۆس، لەحەژمەت ئازار نەیدەتوانی چاو لێکنێ، فرانسیسکۆسی بەسەزمان تەسلیمی ئازارەکەی ببوو،

خوێنەکەی هەمدیس ڕەقهەڵاتبوو. گوێم لەدوایین ڕێبواران بوو بەشەقامەکەدا تێدەپەڕین، گوێم لێبوو سەگەکان دەوەڕین و دەرگاکان دادەخرانەوە، پاشان ئارامییەك، هێورییەکی بەچێژ، شادومانییەك کە لەگێڕانەوە نایەت باڵی کێشا. لەناکاوێکڕا کەسێك لەژێر پەنجەرەکەمدا کەوتە سیتارژەنین، ژەنینەکەی درێژەی کێشا، گا لەنزیکەوەو گا لەدوورو گا دوورتر، دەتگوت سیتارژەنەکە لەمسەری شارەوە دەچێ بۆ ئەوسەری. برا لیۆن هەندێجار هەستمدەکرد ئەوە بەتەنێ شادومانییەکی گەورە نییە، بەڵکو ڕزگارییە، ئا، زێدەتریش لەڕزگاریی، دەتگوت ڕۆچوومەتە خوارێ و کەوتوومەتە کۆشی خوداوە!"

بێدەنگبوو، پاشان درێژەی بەقسەکانیدا. گوتی:" گەر ئەو مۆسیقایە ساتێکی کەمیتر بەردەوامبا، ئەوا لەبەختەوەریدا دەمردم!"

یەکسەر دوای ئەوە زەردەخەنەیەکی هاتێ و گوتی:" ئێلیاس نەیدەویست من بلوێر بژەنم و ستران بچڕم، وا ئەلعان

وەڵامیدرایەوە! خودا فریشتەیەکی بۆ ناردم و لەبەر پەنجەرەکەمدا گۆرانییەکی خۆشی چڕی!"

ویستی هەستێتە سەر پا، بەڵام نەیتوانی.

- " برا لیۆن، وەرە یارمەتیمبدە، دەی وەرە بابڕۆین! با بڕۆین بەرەو ئەو جێگەیەی کە لەوێ ئازادیی ستران چڕینمان هەیە، بچینەوە بەرەو کوختە چکۆڵەکەمان لەپۆرتیۆنکولا!"

بانگی ئێرینیۆم کرد، هەڵمانگرت و تابەر دەرگای دەرەوەمان برد. سەرەك قەشە چوو بوو بۆ سەردانی گوندەکانی ئەو دەوروبەرەو لەوێ نەبوو. وەك بروسکە هەواڵەکە دەماودەم بەشاردا بڵاو بۆوە کە قەدیس فرانسیسکۆس کەوتۆتە ڕێ و بۆ پۆرتیۆنکولا دەگەڕێتەوە. کاتێك ئێمە بەجادده باریکەکاندا تێدەپەڕین، خەڵکیی لەماڵ و دوکانەکانیانەوە دەهاتنە دەرێ، ژنان بەهەڵەداوان هاتن، منالاَن لەپێشەوە ڕایان دەکردو چڵە مۆرت و داردێمشتیان ڕادەوەشاند.

بەدەروازەکەی شاردا تێپەڕین، بەرەو دارزەیتوونەکان شۆڕبووینەوەو گەیشتینە بنار. مانگی ئۆگۆستی بوو، دونیا

تابڵێی گەرم، دار هەنجیرەکان تژیی بوون بە هەنجیر، بۆڵە ترێ بەمێوەکانەوە شۆڕببۆوە، دانەوێڵە گوڵکردوو، دەشتەکە بۆنی گیای بەهەتاو سوتاوو گەڵا هەنجیری لێدەهات.

فرانسیسکۆس داوای لێکردین:" منداڵەکانم، لەسەرخۆ، لەسەرخۆ، پەلە مەکەن، هەمدیس ئەم خاکە ئازیزە ببیننەوە، ئاخر من جارێکیتر نایبینمەوە، بەرەکەتی منتان لێبێ هێورو لەسەرخۆ بڕۆن!"

تەقەلایدەدا بەچاوە تاریکداهاتووەکانی دیمەنەکان لەیەکتر جیاوەکاو ئاسیزیی لەگەڵ خۆیدا بەرێت بۆ ئاسمان، دار زەیتوون و ڕەزو هەموو شتێك لەگەڵ خۆیدا بەرێت بۆ ئاسمان. کاتێك شاری ئازیز خەریك بوو لەدوامانەوە دیار نەدەما، فرانسیسکۆس هاوارێکی کرد.

- " منداڵەکانم ڕاوەستن، دەمەوێ ئاسیزیی بۆ دووایەمینجار ببینم و ماڵئاوایی لێ بکەم!"

ڕوویمانکردە شارو ڕاوەستاین، خەڵکەکەش هێورو بێدەنگ بوون، فرانسیسکۆس ماوەیەکی زۆر لەخانووەکانی ڕووانی، لەکڵێساو بورج و قەڵای نیوە وێرانی سەر ترۆپکەکەی

ڕووانی. ڕێك هەر لەو کاتەدا زرنگەی زەنگەکان بیسترا کە ڕێوڕەسمی بەخاکسپاردنیان ڕادەگەیاند.

پرسی:" بۆچی زەنگەکان ڕێو ڕەسمی بەخاکسپاردن ڕادەگەیەنن؟"

هەموومان وەڵامماندایەوە:" نازانین ... نازانین ..." بەڵام هەموومان دەمانزانی ئەوە زەنگی ماڵئاوایی بوو لەفرانسیسکۆس کەهەر ئەلعان بەرەو مردن دەچوو. لێکدا لێکدا چاوانی دەسڕی و هەوڵیدەدا ئاسیزیی ببینێ و ئەو گاشەبەردو ئەشکەوتە بەهەتاو ڕووناکبووانەی ئەو دیویەوە ببینێ کە یەکەمجار پەنای بۆ بردن و لەوێ خودای بانگکرد.

هێور هێور دەستی هەڵبڕی و نیشانەی خاچی لەهەوادا بەسەر ئەو شارە ئازیزەدا کێشا.

لەبەرخۆوە گوتی:" خودا حافیز ئەی دایکە ئاسیزیی، سوپاس بۆ تۆ خودایە، سوپاس بۆ ئەم شارە ئەفسوناوییە بەماڵ و خەڵك و ڕەزو ئینجانەی ڕێحان و گوڵە شیوەرانی بەر پەنجەرەکانییەوە! بە جەنابی پیێترۆ بێرناردۆنێ و خاتوو پیکاو فرانسیسکۆسی کوڕە هەژارو داماوەکەیانەوە. ئای

خۆزیا ئەی ئاسیزیی بمتوانیبا هەمووتم هەڵگرتباو لەبەر پای خودادا دامنابایت! بەڵام ناتوانم، ناتوانم، خودا حافیز ئازیزم!"

دایە قولپی گریان و شەکەت و ماندوو سەری بەسەر سینگیدا داگرت.

هەمدیس گوتییەوە: " خودا حافیز، خودا حافیز ..."

لەدووامانەوە خەڵکەکە دەگریان و شیوەنیان بەسەردا دەکرد، ئیدی بەخێرایی ڕێگەی پۆرتیۆنکولامان گرتەبەر.

بێئەوەی بەخۆمان بزانین، فرانسیسکۆس لەسەر قۆڵمان لەهۆشخۆی چووبوو. لەکوختە چکۆڵەکەیدا هێور لەسەر عەردەکە دامانناو، خەڵکەکە بڵاوەیان لێ کرد.

هەموو ئەو برایانەی لەپۆرتیۆنکولا بوون، کیدرۆ، ڕۆفینیۆ، ماسیۆ، ئیگیدیۆو بێرناردۆ بەپەلە بۆ دەستماچکردنی هاتن، بەڵام ئەو بێهۆش ڕاکشاوو بەرکەوتنی لێوی برایانی لەسەر دەستی هەست پێ نەدەکرد.

زەمەن هەفتەیەك و دووان و سییان تێپەڕی، وەختی درەو هات، گەڵا مێو سوور هەڵگەڕا، هەنجیر شیرین بوو،

دارزەیتونەکان پرشنگیانددا، پەڕەسێلکەکان هەمدیس خۆیان بۆ کۆچ کۆکردەوە، یەکەمین حاجی لەقلەقەکان بەسەر کوختەکەماندا فڕین و بەرەو باشوور دایان لەشەقەی باڵ. فرانسیسکۆس قاژە قاژەکەیانی ژنەفت و چاوانی هەڵێنا.

گوتی:" ئەلعان حاجی لەقلەقەکان پەڕەسێلکەکان لەگەڵ خۆیاندا دەبەن!" ئەوجا دەستی بەرزکردەوەو گوتی: " برا پەڕەسێلکەکانم، سەفەرێکی خۆش، ئەلعانیش حاجی لەقلەقێکی گەورە دێت منیش دەباو ئیدی بەرەو دوور دوور دەفڕین...."

ناو بەناو چاوانی دەکردنەوەو دەستی دەگێڕا تا بمدۆزێتەوە، هەندێ جاریتر یارمەتیم دەدا دانیشێ و لەبارەی هاوسەفەرە ئەبەدییەکانی خۆیەوە بدوێ، لەبارەی هەژارییی، لەبارەی ئاشتیی، لەبارەی ئەڤینەوە. بەمیهرەبانیی لەیەکە بەیەکەمانی دەنۆڕی، ئێمەیش پێنج شەش برا بەدەوریدا دادەنیشتین و بەحیرسەوە گوێمان بۆ ڕادەدێرا، تا چ وشەیەکییمان لێ بەهەدەر نەڕوا. دەمانگوت:" ئەمە دووایەمین پەیامییەتی، ئەم پەیامەش هەر بەتەنێ بۆ ئێمە

نییە، بەڵکو بۆ هەموو ئەو برایانەشە کەلێرە نین و دوورن، بۆ هەموو ئەو براو خوشکانەیشە کەهێشتا لەدایك نەبوون، ئەوە بەرپرسیارێتیی ئێمەیە کە ئەو وشانە لەقوڵایی زەینماندا هەڵکۆڵین، تا بەهەدەر نەچن."

وەك ئەوەی بیەوێ باوەڕمان پێداکا، باسکەکانی کردنەوەو دایخستنەوەو پێیگوتین:" براکانم ئەڤین چییە؟ ئەڤین چییە برایانم، ئەڤین تەنێ سۆز یان میهرەبانیی نییە، سۆز دوو جۆرە، یەکێکیان ئەوەیە کەعەزاب دەچێژێ و ئەویتریشیان ئەوەیە کە بەشداری خەم دەبێ، میهرەبانییش دوو جۆرە، یەکێکیان ئەوەیە کەدەبەخشێ و دووەمیشیان ئەوەیە کەوەردەگرێ، بەڵام ئەڤین یەکێکە، دوو شتەو یەکانگیر بوون و بوونەتە یەکێك، بوونەتە یەکێك کە دابەش نابێ: (من) و (تۆ) دیار نامێنین، من ئەڤینداریی دەکەم، واتە من یەکانگیر دەبم!"

ڕۆژێکیان دەستی ڕایەڵکردو دەستی گرتم.

- " برا لیۆن، کارێك هەیە بۆمبکە، حەز دەکەم بەر لەمردنم برا گیاکۆمینا ببینم و خوداحافیزیی لێبکەم. قاقزێك بێنەو بنووسە:

لەبرا فرانسیسکۆس، هەژارە چکۆڵەکەی خوداوە، بۆ برا گیاکۆمینا. هاوڕێم دەزانیت وا کۆتایی ژیانم نێزیکدەبێتەوە، گەر حەز دەکەیت جارێکیتر لێرە لەسەر ئەرز ببینی، ئەوا هەر کە ئەم پەیامەی منت بەدەست گەییشت، کات بەهەدەر مەدەو بەپەلە بەرەو پۆرتیۆنکولا بکەوەڕێ. گەر یەك نەخت دووا بکەویت، ئەوا ئیدی لەژیاندا نامبینیت. کفنێکی زبرم بۆ بێنە لەجەستەمییەوە بپێچەو هەروەها مۆمیش بۆ ڕێو ڕەسمی بەخاکسپاردنم...."

لایکردەوە بۆ ئەو برایەی لەلایەوە لەسەر ئەژنۆ دانیشتبوو، بینی ئەوە کیدرۆیە.

- " برا کیدرۆ ئەوە دوایین خزمەتێکە داوات لێبکەم بۆم بکەیت، ئەم نامەیەم بۆ بەرە ..."

کوتوپڕ لەقسەکردن وەستا، سەری هەڵبڕی، دەتگوت گوێی بۆ شتێك ڕادێراوە، زەردەخەنەیەکی شادومانیی ڕوخساری داپۆشیی.

- " سوپاس برا کیدرۆ، سوپاس بۆ خودا، پێویست ناکا بچیت بۆ ڕۆما!" وایگوت و ڕووی بۆ دەرگاکە وەرچەرخاند، ئێمەیش هەموومان سەرنجمان بڕییە دەرگاکە، وەك ئەوەی چاوەڕوانی کەسێك بین.

ئەوسا دەنگی تەپەی پێ لەدەرەوە بیسترا، ڕامکرد تا بزانم ئەو کەسە کێیە. برا گیاکۆمینام لەبەردەممدا بینی! ئەو خانمە نەجیبزادەیە هاتە ژوورێ و کەوت بەسەر پای فرانسیسکۆسداو زامەکانی ماچکردن و دەستی نەوازشکرد.

لەبەر خۆوە گوتی:" باوکە فرانسیسکۆس، باوکە فرانسیسکۆس..."

فرانسیسکۆس دەستی خستە نێو پرچییەوە.

- " بەخێربێیت، برا گیاکۆمینا، شادومانم ... شادومانم .... کێ پێیگوتیت بێیت؟"

- " خاتوو مەریەم هاتە خەونم و گوتی: خێراکە، فرانسیسکۆس دەمرێ، ئەو کفنەی بۆ ببە کەبۆت چنیوەو هەروەها مۆمیش بۆ ڕێو ڕەسمی بەخاکسپاردن!"

وایگوت و کفنەکەی لەبەر پای فرانسیسکۆسدا دانا.

- " باوکە فرانسیسکۆس، من ئەوەم بەم دەستانەی خۆم چنیوە، لەخوری ئەو مەڕە چنیومە کە تۆ پێتبەخشیم!"

فرانسیسکۆس هەستا دانیشت، لەدەست و پێوپلی خۆی ڕووانی، دەستی گێڕا بە سینگە بە قوولاچووە خوێن تێزاوەکەیداو هەناسەی هەڵکێشا.

گوتی:" براکەم، ئەی گوێدرێژی چکۆڵە، ئەی جەستە شەکەتەکەم، ببوورە، گەلێك عەزابمدایت!"

زەردەخەنەیەکی تاڵی هاتێ. گوتی:" تۆیش ببوورە، ئەی دایکی ئەرزی بەڕێز، ئای تۆ چ جەستەیەکی تۆکمەت پێدام و منیش چ جەستەیەکی هەلاهەلات دەدەمەوە!"

کاتێك کە دەدووا، چاوانی زەقکردنەوە، دەستی ڕایەڵکردو ئاماژەی بۆ دەرگاکە کرد.

- " ئەوەتا!"

- " کێ؟"

- " سواڵکەرەکە، برا لیۆن سواڵکەرەکە، لای دەرگاکەوە ڕاوەستاوەو دەستە کون کونەکانی هەڵبڕیوەو سڵاو دەکا. ئەلعان کڵاوی پاڵتۆکەی لەسەری داگرت .... ئاه !"

- " باوکە فرانسیسکۆس، مەلەرزە!"

- " ئۆه، ئەوە منم، من .... ڕوخساری خۆم دەبینم، خاچەکە لەنێوچەواندا، جێنیشانەی دوای پێداهێنانی شیشە سوورەوە بووەکە بە لاجانگەکاندا .... ئەوا دێ، ئەوا نێزیك دەبێتەوە ...."

بەچمکی جبەکەی چاوانی داپۆشی تا نەیبینێ.

بەهەڵلەرزینەوە لەبەرخۆوە گوتی:" ئەوا هات .... هات، شادومانانە زەردەخەنە دەیگرێ و باسکەکانی بەرەو لام دەکاتەوە!"

هەنووکە فرانسیسکۆس چمکەکەی تری جبەکەیدا بەچاوانیدا، بەڵام ئەوی هەر دەبینی و هاواری دەکرد.

- " ئەوە گەییشت، ئەوە گەییشت، ئەوا هات لەسەر جێگەکە لەلامەوە ڕاکشا، ئەوەتا لێرەیە، برا لیۆن

یارمەتیی!" دەستی ڕایەڵکردو باوەشی پێداکردم، ئەوسا دەستی بەلای ڕاست و بە لای چەپ و بەژێر سەری خۆیدا گێڕا. لەبەرخۆوە گوتی : "هیچ کەس، هیچ کەس!"

پاش ساتێك لەفیکرەوە چوو، گوتی:" ئەو دووانە بوونە یەکێك، هەردووکمان بووینە یەکێك، سەفەرەکە کۆتایی هات!"

کۆتایی نێزیکبۆوە. لەهەموو لایەکەوە برایان بۆ خوداحافیزیی لێکردنی هاتن، ئێلیاس بەپەلە گوند بەگوند دەگەڕاو خەڵکەکەی کۆدەکردەوەو پێی ڕادەگەیاندن کە پیاوی قەدیس گیاندەدا، بۆیە خۆیان ئامادەکەن و پەلەبکەن لەداگیرساندنی مۆمدا بۆ ڕێوڕەسمی بەخاکسپاردن، هەروەها سەرەك قەشەی قاییل کرد ئەمرکا زەنگەکانی کەڵێسای قەدیس ڕوفینۆ شەوو ڕۆژ زەنگی ڕێوڕەسمی مردن ڕاگەیەنن، خوشکانی دەیرەکەی دامیانۆ لەبەردەم لەخاچدراودا کڕنۆشیان بردو لەخودا پاڕانەوە جارێ فرانسیسکۆسیان لێ نەسەندێتەوە. کاپتن لیکۆ لەشاخەوە دابەزی و بەهەنگاوی نەرم لەفرانسیسکۆس نێزیکبۆوەو زەمیلەیەك هەنجیرو ترێی

بەدەستەوە بوو. فرانسیسکۆس چاوانی کردنەوەو کاپتن لیکۆی ناسییەوە.

- " بەخێربێیت برا ئارنی، هەبێ و نەبێ ئالڤێرنای لانەی بازان خەبەری داویتێ من دەمرم. خودا حافیز براکەم!"

ئەو برا دڕندەیە گوتی:" باوکە فرانسیسکۆس تۆ نامریت، ئەوە تۆ نیت کە دەمریت، بەڵکو ئەوە ئێمەین، بمبوورە بۆ هەموو ئەو شتانەی کردوومن!"

- " خودا دەتبوورێ نەك من برا ئارنی، گەر تۆ ڕزگار بیت، ئەوا ئەو مەڕانەش ڕزگار دەبن کە لەتافی گورگ بوونتا خواردووتن!"

برا لیکۆ زەمیلەکەی دایە دەستی فرانسیسکۆس.

- " باوکە فرانسیسکۆس، بڕێك ترێ و هەنجیرم بۆ هێناویت، تا ماڵئاواییان لێ بکەیت، دەتوانیت بێ ترس بیانخۆیت چونکە نەمدزیون!"

فرانسیسکۆس دەستی نایە سەر ئەو میوە شیرین وەك هەنگوینانەو لەگەییوییان ئۆخژنێکی پێداهات، دەنکێك ترێی لێکردەوەو نایە نێو زاری، هەنجیرێکی هەڵگرت و لەو

شیله شیرین وەك هەنگوینەی ڕووانی كە دڵۆپ دڵۆپ لێوەی دەچۆڕا.

- " خوداحافیز، هەنجیرو ترێ، خودا حافییز هەنجیرو ترێی برام، ئیدی ئێمە هەرگیز یەكتری نابینینەوە!"

*

سێپتێمبەر كۆتایی هات و ئۆكتۆبەر هات. ئەمڕۆ هەور ئاسمانی پۆشیوە، یەكەمین دڵۆپی جوانی باران كەوتە بارین، نەرم و درەوشاوە دەكەونە سەر دارزەیتون و سنەوبەرەكان، چێژێكی لەوەسفبەدەر بەدونیادا پەخشدەبێ، عەرد بەردارو سوپاسگوزار لەو هەوا شێدارەدا پشوو دەدا. فرانسیسكۆس چاوانی كردنەوە، كوختەكە تژیی بوو لەبرایان، هەر لەبەرەبەیانەوە لەهەموو لایەكەوە هاتبوون و بێدەنگ لێیان دەنۆڕی، هەندێكیان بەچیچكانەوە لەسەر ئەرزەكە دانیشتبوون و ئەوانی تریش بەپێوەبوون، لەو بێدەنگییە پیرۆزەدا كەس زاتی نەدەكرد دەمكاتەوە، ناو بەناو فرمێسكی چاوانیان دەسڕی و دەچوونە دەرێ تا هەناسەیەك

هەڵمژن. فرانسیسکۆس دەستی ڕایەڵکردو سڵاوی لێکردن، بێرناردۆ لەسەر ئەژنۆ دانیشت.

دەستی فرانسیسکۆسی ماچکردو گوتی:"باوکە فرانسیسکۆس، تۆ دوور دەکەویتەوە، تۆ بۆ ئاسمان هەڵدەگڕێیت، بۆ دووایەمین جار زار هەڵبێنەو قسانمان بۆ بکە!"

فرانسیسکۆس سەری بادا. گوتی:" منالّەکانم، برایانم، هەر چ قسەیەکم هەبووبێ بە ئێوەی بڵێم گوتوومە، هەموو ئەو خوێنەی لەدڵمدا جێگەی بۆتەوە بەخشیومە بە ئێوە. ئیدی چ شتێکی ترم نییە بیڵێم، چ شتێکیترم نییە بیبەخشم، خوێنێکی زیاترم نییە بیبەخشم، گەر هەمبا، ئەوا خودا لەسەر عەرد گلی دەدامەوە!"

ئێگیدیۆ کە لەقوژبنێکدا ڕاوەستابوو دەگریا، گوتی:" چ شتێکیترت نییە، چ شتێکی ترت نییە پێمان بڵێیت؟"

- " براکانم، هەژاریی، ئاشتیی، ئەڤین، جگە لەوانە چ شتێکیتر نا، هەژاریی، ئاشتیی، ئەڤین...."

هەوڵیدا هەستێ بەڵام نەیتوانی.

گوتی:" براکانم، جلکەکانم لەبەر داکەنن و بەڕووتی لەسەر ئەرزەکە دامنێن، تا ئەرز لەمسکەم و ئەرزیش من لەمسکا...."

بە گریانەوە جلکەکانیمان لەبەر داکەندو بەڕووتیی لەسەر ئەرزەکە دامانا، ئێمەیش لەسەر ئەژنۆ بەدەوریدا دانیشتین.

خوشکە کلارا هات، بێئەوەی کەسمان بیبینین، لەبەر دەرگاکە دانەویبۆوەو گوێی ڕادێرابوو. لەناکاوێکڕا هەنسکی گریانێك بیسترا، ئاوڕماندایەوەو بینیمان سەری لەشاڵێکەوە پێچاوو دەگری. یەکسەر هەمووان دامانە قوڵپی گریان.

فرانسیسکۆس سەری سوڕما. گوتی:" براکانم، بۆچیی دەگرین؟"

کەس وەڵامینەدایەوە.

- " چما ژیان هێند بەچێژە؟ برایانم، چما باوەڕتان بەژیانی ئەبەدییەت هێند کزە؟ ئەی برا مەرگ، تۆ کە لەنزیك دەرگاکەوە ڕاوەستاویت، لەخەڵکیی ببوورە، ئاخر ئەوان لە سێینەی پەیامی بەرەکەتدراوی تۆ تێناگەن، بۆیە لێت دەترسن!"

لەچواردەوری خۆی ڕووانی و گوتی:" ئێرینیۆ، لەکوێیت؟ بلوێرەکە بژەنەو با هەمووومان پێکەوە سروودی سوپاسگوزاریی خودا بچڕین: سوپاس بۆ تۆ خودایە، سوپاس بۆ هەموو مەخلوقەکانت، بە تایبەتیی سوپاس بۆ برا خۆر ...."

ئەو دەمەی گۆرانیم دەچڕیی، وەك بڵێی شتێك لەگەڵ خۆیدا بردبێتمی، کوختە چکۆڵەکە دیارنەما، پۆرتیۆنکولاو ئاسیزیی دیارنەمان. خۆم لەسەر ئەرزێکی سەوزی نائاشناو بێکۆتایی بینییەوە، فرانسیسکۆس لەوێدا ڕوو لەئاسمان ڕاکشاوو لەگەڵ مردندا دەجەنگی، باران میهرەبان و نمە نمە کەوتە بارین، لەدوورەوە ترۆپکی چیاکان پۆشرابوون بە بەفر، خۆشترین بۆن لەو ئەرزە تازە کێڵڕاوەوە هەڵدەسا، لەجێگەیەك، لەدووری دوورەوە زەریا هەناسەی هەڵدەکێشا. کەس بەدەوری فرانسیسکۆسەوە نەبوو، بەڵام کوتوپڕ وەك بڵێی هەوا پۆنگی خواردبێتەوە، هەر دوانزە برا دێرینەکە بەچوار دەورییەوە بینران، نووشتابوونەوەو کڵاوی جبەکانیان لەسەرنابوو، بونیام تەنێ گوێی لەهەنسکی گریانەکانیان بوو.

منیش لەگەڵیاندا بووم و کاتێك سەرم هەڵبڕیی هەزارەها برام لە دوای ئەو دوانزەیەوە بینی، بەبێ کڵاوو تەوقی سەر تاشراوو سروودی ڕێو ڕەسمی مردنیان دەچڕی. هەستامە سەر پا و تا چاو بڕکا ڕانە مەڕو گایەل و ڕەوە ئەسپ و سەگم بینی کە لەدوورەوە بە شین و شەپۆڕەوە هاتن و بەسەری نەوییەوە لەدوای برایانەوە ڕاوەستان، لە دارستانەکەی ئەودیویشەوە ئاژەڵە دڕندەکان کەوتنە جووڵە، گورگ، ورچ، ڕێوی، چەقەڵەکان هاتن و لەدوای ئاژەڵە ماڵییە بێوەیەکانەوە ڕاوەستان و ئەوانیش کەوتنە گریان. وژەی هەزارەها باڵ بەژوور سەرمەوە دەبیسترا، چاوم هەڵبڕی و هەمە جۆرە پۆلە تەیرم بینی کەدەنیشتنەوەو دەیانچریکاندو دەیانقریشکاندو دەوری فرانسیسکۆسیاندا، کەوێك یەکەمین تەیرێك بوو کە لەزایەڵەی شیوەنیداو کەوتە ڕنینەوەی پەڕی باڵەکانی.

لەبەرخۆمەوە گوتم:" فرانسیسکۆسی ئازیزم، فرانسیسکۆسی ئازیزم، بنۆڕە، هەموو ئاژەڵان بۆ ڕێوڕەسمی بەخاکسپاردنت هاتوون و دەگرین، هەموو براکانت....."

ناکاو ئاسمان تژیی بوو بەبروسکەی زەردی ئاڵتونیی، سەوز، شین و سووری ئاگرین، سەرم هەڵبڕی، فەزا تژیی ببوو لە باڵ، هەزاران فریشتە دەوری فرانسیسکۆسیان دابوو، باڵەکانیان لێکدەداو زەردەخەنەیان لەسەر لێوو چاوەڕێ بوون ڕۆحی هەڵگرن و بیبەن.

لەناکاوێکڕا لەهاوارێکی بەسوێ وەئاگابوومەوە، سێ کیژ خۆیان بەدەوری فرانسیسکۆسدا دابوو بەئەرزداو نەیاندەویست بمرێ، خوشکە پیکا سەری گرتبوو، خوشکە کلارا باوەشی کردبوو بەپایداو ماچی دەکرد، برا گیاکۆمیناش دەستی وی نووساندبوو بە سینگی خۆیەوە. خۆرئاوابوو، لەدەرەوە باران ئەرزی تەڕو نەرمدەکرد، ئەوسا ئێمە هەموومان دوو باڵی ڕەشمان بەژوور سەری فرانسیسکۆسەوە بینی.

ڕوخساری فرانسیسکۆس پرشنگی دەدا، چاوانی بەفراوانیی کرابوونەوەو لەفەزایان دەنۆڕی. بۆ ساتێك جوولا، هەموو هێزی خۆی کۆکردەوە، لایکردەوەو لەیەکە بەیەکەمانی نۆڕیی. لێوە لەرەی پێکەوتبوو، وەك ئەوەی بیەوێ دوا وشەی بڵێ، نێزیکی بوومەوە، دەنگی وەك

شنەبایەکی لاواز هاتە گوێم، دەتگووت لەزۆر دوورەوە دێ، لەوبەری کەنارەوە.

- " هەژاریی، ئاشتیی، ئەڤین ....." هەناسەم لەخۆ بڕیبوو تا بیژنەفم، بەڵام جگە لەوە هیچی ترم نەبیست.

ئەوسا هەموومان خۆماندا بەئەرزداو ماچمان کردو دامان لە زایەڵەی شین و گریان.

*

لەم ساتەوەختە پیرۆزەدا کە من لە هۆدەکەمدا نووشتاومەتەوەو دوواین وشەکان تۆمار دەکەم و خەمی باوکی پیرۆز لەخۆوەی پێچاوم، چۆلەکەیەکی چکۆڵە دێ و بەدەنووك لەپەنجەرەکە دەدا، باڵەکانی تەڕو سەرمایەتی، هەڵدەسم پەنجەرەکەی بۆ دەکەمەوە.

ئەوە تۆیت باوکە فرانسیسکۆس، ئەوە تۆیت کەجلکی چۆلەکەت پۆشیوە.

❊

تەواو